

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

**Typologie místních akčních skupin v České republice dle jejich
území působnosti**

Diplomová práce

Autor: Bc. Anna Pavlišová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Ondřej Konečný, Ph. D.

Brno 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci s názvem Typologie místních akčních skupin v České republice dle jejich území působnosti:

vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona. Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat všem, kteří přispěli k vypracování této diplomové práce, především pak vedoucímu práce panu Mgr. Ondřeji Konečnému, Ph.D. za množství podnětných rad a připomínek. Za to, jak ke každé konzultaci přistupoval pozitivně a ochotně.

V neposlední řadě pak děkuji těm, kteří mi byli v průběhu, nejen zpracování diplomové práce, ale celého studia oporou, těm kteří mi umožnili studovat. Díky rodino, díky Tome!

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá vytvořením typologie místních akčních skupin v České republice, a to na základě jejich území působnosti. Místní akční skupiny jsou zde nejprve představeny a popsány dle vybraných ukazatelů ve třech tematických oblastech (dle velikosti, sídlení struktury a funkčních vztahů v území). Popis MAS jako funkčních regionů je proveden zjednodušenou komparací s územně administrativními jednotkami ČR. Pro vytvoření typologie MAS je následně použita metoda shlukové analýzy, která tyto tři tematické oblasti spojuje a vytváří shluky místních akčních skupin, které vykazují podobné charakteristiky a přístupy k vymezení územní působnosti. Na základě výsledků shlukové analýzy jsou pak ve dvou krajních typech naznačeny důvody a faktory vztahové uzavřenosti, či otevřenosti studovaných území místních akčních skupin v České republice.

Klíčová slova:

region, funkční region, typologie, místní akční skupina, administrativní členění ČR, území působnosti

Annotation

This diploma thesis focuses on the creation typology of local action groups in the Czech Republic, based on their territory. Local action groups are introduced and described, using indicators in three topical areas (their size, residential structures, and working relationships in the region). The local action group is proved to be a functional region, utilising a simplified comparison with administrative divisions in the Czech Republic. To further create a typology of local action groups, cluster analysis is employed, which connects the three topical areas. It also creates clusters that show similar characteristics and approaches to the demarcation of territory. On the basis of the cluster analysis and using two lateral types, reasons and factors for the openness or closeness of relationships of the studied local action groups in the Czech Republic are indicated.

Key words:

region, functional region, typology, local action group, administrative division of the Czech Republic, territory

Obsah

1	ÚVOD A CÍL PRÁCE	7
2	TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE.....	9
2.1	Venkov a venkovská obec	9
2.1.1	Přístupy k vymezení venkova.....	9
2.2	Místní akční skupiny.....	11
2.2.1	Zásady správného fungování MAS	11
2.2.2	Vymezení regionů v rámci MAS.....	13
2.3	Region.....	14
2.3.1	Klasifikace regionů.....	15
2.3.2	Regiony funkční, administrativní, přirozené	17
2.4	Regionalizace	19
2.4.1	Metody vymezení regionů.....	20
2.4.2	Regionalizace ve vztahu k administrativním jednotkám.....	21
2.5	Administrativní členění ČR	23
2.5.1	První fáze reformy veřejné správy	24
2.5.2	Druhá fáze reformy veřejné správy	25
2.5.3	Porovnání jednotlivých přístupů	26
2.6	Místní akční skupiny v ČR a EU	27
2.6.1	MAS v České republice.....	27
2.6.2	MAS v EU	30
3	METODY PRÁCE	33
4	CHARAKTERISTIKA MAS DLE ZVOLENÝCH KRITÉRIÍ	39
4.1	Klasifikace MAS dle velikostních charakteristik	39
4.1.1	Rozdělení MAS dle rozlohy	39
4.1.2	Rozdělení MAS dle počtu obyvatel.....	40
4.1.3	Rozdělení MAS dle počtu obcí	41
4.1.4	Rozdělení MAS dle hustoty zalidnění.....	42
4.2	Klasifikace MAS dle sídelní struktury	43
4.3	Klasifikace MAS dle funkčních vztahů v území	45
4.3.1	Kraje ve vztahu k MAS	45
4.3.2	Obce s rozšířenou působností ve vztahu k MAS.....	46

4.3.3	Obce s pověřeným obecním úřadem ve vztahu k MAS	54
5	TYPOLOGIE MAS	57
5.1	Analýza hlavních komponent	57
5.2	Shluková analýza	58
5.2.1	Shluk 1 – veliké, venkovské MAS, působící v několika SO ORP, uvnitř kraje	62
5.2.2	Shluk 2 – venkovské místní akční skupiny vykazující průměrné hodnoty	62
5.2.3	Shluk 3 – veliké místní akční skupiny, vztahově velmi otevřené ...	63
5.2.4	Shluk 4 – vztahově uzavřené, městské místní akční skupiny, vykazující průměrné hodnoty	63
5.2.5	Shluk 5 – malé, vztahově uzavřené, venkovské místní akční skupiny	64
5.2.6	Shluk 6 – velikostně i vztahově průměrné místní akční skupiny s významnými mikroregionálními sídly	64
6	DŮVODY A FAKTORY VZTAHOVÉ UZAVŘENOSTI ČI OTEVŘENOSTI	65
6.1	Vztahově uzavřené regiony důvody a faktory	65
6.1.1	Nekompletně vymezené regiony	65
6.1.2	Regiony uzavřené na úrovni ORP	67
6.2	Vztahově otevřené regiony důvody a faktory	69
6.2.1	Nadměrně vymezené regiony	69
7	ZÁVĚR	74
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	77
8.1	Literární zdroje	77
8.2	Elektronické zdroje	81
8.3	Legislativní normy	84
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	85
10	SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ	86
11	SEZNAM TABULEK	87
12	SEZNAM PŘÍLOH	88

1 ÚVOD A CÍL PRÁCE

„Sami toho zvládneme tak málo, ale když se spojíme, zvládneme cokoli.“

Helen Keller, americká spisovatelka, aktivistka, lektorka

Většina území České republiky bývá řazena mezi venkovské regiony, a to nejen pro nízkou hustotu zalidnění, ale také pro velkou sídelní roztržitost. Množství malých sídel sice dokumentuje úroveň demokratického systému v naší zemi, na druhou stranu vede k neefektivitě veřejné správy jako takové a k nutnosti hospodařit především v případě malých obcí s velmi omezenými rozpočty. Nedostatek finančních zdrojů vede k nutnosti spolupracovat a sdružovat se do větších celků. Především v poslední době se takovým rozvojovým nástrojem stalo sdružování do místních akčních skupin. Tyto skupiny se snaží rozvíjet regiony napříč sektory a spojují do jednoho partnerství subjekty soukromého, veřejného a neziskového sektoru, s cílem podpory realizace rozvojových aktivit a dlouhodobého zlepšování kvality života na venkově.

V České republice jsou tato partnerství zakládána na základě formalizovaných potřeb, splnit podmínky pro získání externích finančních prostředků. Nevychází tak vždy z funkčních tradičních svazků a schopnost realizovat rozvojové projekty v dlouhodobém horizontu je omezena. Finanční motivace vedla často k tomu, že byly místní akční skupiny zakládány v území bez reálných vazeb a přitom právě efektivita spolupráce jde ruku v ruce s funkčními vztahy v území. Kvalitní a intenzivní vztahy by v daném regionu měly nejen už dávno být, ale místní akční skupiny by k nim měly také vybízet. Tyto společnosti by tedy měly podněcovat místní obyvatele k zájmu o území a prohlubovat sounáležitost místních s regionem. Měly by působit v regionech, které jsou nejen účelově zakládány za získáním co největších finančních prostředků, ale především by měly být založeny v regionech funkčních. Zjištěním, zda tomu tak v podmínkách České republiky opravdu je, se bude zabývat tato práce.

Stěžejním cílem této diplomové práce je vytvořit typologii místních akčních skupin v České republice, dle území ve kterém působí, a to na základě velikostních charakteristik, sídelní struktury a vztahových ukazatelů. Hlavní předpoklad práce se opírá o myšlenku, že místní akční skupiny by měly být

vymezeny na základě funkčních celků, a to dle dojížděky, studijně pracovních vztahů a odpovídat tak obcím s rozšířenou působností či obcím s pověřeným obecním úřadem. Dílčím cílem práce je popis a představení MAS na základě území, ve kterém působí.

Motivací pro výběr tohoto tématu je dlouhodobý zájem autorky o problematiku místních akčních skupin v ČR. Tato práce částečně navazuje na bakalářskou práci a také na příspěvek, který vznikl za podpory IGA FRRMS Mendelovy univerzity v Brně (Rozvoj venkova prostřednictvím Místních akčních skupin: studie z Litomyšlska (2016/14)), do kterého se autorka zapojila jako spoluřešitel. Poměrně klíčovým důvodem, pro volbu tématu zabývající se územím působnosti MAS, je také jeho absence v literatuře a výzkumu. Veškeré publikace a výzkumy zabývající se problematikou místních akčních skupin se soustředí především na otázku přínosu místních akčních skupin území, případně hodnocením funkčnosti tohoto aparátu. Nikdo se však nezabývá otázkou územní působnosti, a to i přesto, o jak klíčový faktor se jedná.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE

2.1 *Venkov a venkovská obec*

Při vymezení venkova je potřeba rozlišit termíny venkovská obec a venkov. Dle Perlína (2013) je venkovská obec nespojitě vymezením jednotlivých sídel, podle kritérií, která se vztahují k jednotce. Obvykle stanoveno na základě absolutních ukazatelů jako je počet obyvatel, či správní funkce. Venkov je naproti tomu území spojitě, skládající se z jednotlivých sídel a volné krajiny, jež je vymezeno na základě ukazatelů vztahovaných k ploše, jako je například hustota zalidnění (Svobodová a Věžník, 2014).

Venkov bývá zpravidla vymezen jako řídko osídlený prostor, ve kterém má důležitou funkci zemědělství (Vavrouchová, 2014). Tato definice však pro dnešní venkov není úplně přesná, neboť český venkov v posledních letech doznal řady změn (Perlín a kol., 2010). Vlivem industrializace nejprve došlo k urbanizaci a v posledních dvaceti letech se lidé z měst vrací zpět na venkov a dochází naopak k suburbanizaci. Český venkov, tak ztrácí své primární vlastnosti a najít hranici mezi venkovem a městem je tak často velmi obtížné (Svobodová a kol., 2011).

2.1.1 **Přístupy k vymezení venkova**

Pokud je potřeba vymezení venkovského prostoru zpravidla se hledá území vykazující některé společné znaky, ty se dělí na kvantitativní a kvalitativní. Kvalitativní znaky jsou znaky neměřitelné a jedná se o soubor urbanistických, sociálních a ekonomických charakteristik venkova. Tyto charakteristiky však nejsou vhodné pro velké datové soubory, což vede k tomu, že jsou upřednostňovány znaky kvantitativní, a to například počet obyvatel či hustota zalidnění (Svobodová a Věžník, 2014).

V České republice se pro analytické a regionální účely za venkovskou obec považují všechna sídla do 2 000 obyvatel (Binek a kol., 2007). Při dodržení tohoto kritéria (tabulka č. 1) je patrné, že v případě České republiky je možné považovat téměř 90 % obcí za venkovské. K vymezení venkovského prostoru je však potřeba použít i jiných kritérií. V podmínkách ČR není jasně vymezena hranice venkova, ale zpravidla se používá definice OECD, která stanovuje venkovským regionem ten, kde hustota osídlení je nižší než 150 obyvatel/km² (OECD, 2011). Bečica

(2013) uvádí, že dle kritéria OECD, lze v podmínkách ČR za venkovské území považovat 99,4 % území, na kterém žije více než 88 % obyvatel. V ČR je tak tato hranice zpravidla snížena na 100 obyv./km² (Tomšík, 2009).

Na základě těchto kritérií pak Svobodová a Věžník (2014) regiony dělí:

- **Převážně venkovské regiony**, ve kterých žije více než 50 % obyvatel ve venkovských obcích.
- **Smíšené regiony**, kde žije 15 – 50 % obyvatel ve venkovských obcích.
- **Převážně městské regiony**, kde žije méně než 15 % ve venkovském regionu.

Tabulka 1 Četnost venkovských obcí v ČR a krajích v roce 2015 a počet jejich obyvatel

Stav k 31. 12. 2015	Počet obcí	Podíl obcí do 2000 obyvatel	Počet obyvatel	Podíl obyvatel		Výměra (ha)
				V obcích do 2000 obyvatel	Ve městech	
Hlavní město Praha	1	0,0%	1267449	0,0%	100,0%	49615,72
Středočeský kraj	1145	90,2%	1326876	41,0%	59,0%	1101623
Jihočeský kraj	623	91,8%	637834	35,2%	64,8%	1005798
Plzeňský	501	91,4%	576616	33,2%	66,8%	756096,6
Karlovarský kraj	132	80,3%	297828	21,4%	78,6%	331429,3
Ústecký kraj	354	85,0%	822826	20,1%	79,9%	533470,7
Liberecký kraj	215	85,1%	439639	24,8%	75,2%	316343,1
Královehradecký kraj	448	90,4%	551421	33,2%	66,8%	475899,1
Pardubický kraj	451	92,2%	516149	38,4%	61,6%	451896,1
Vysočina	704	95,6%	509475	43,6%	56,4%	679558,6
Jihomoravský kraj	673	87,4%	1175025	30,0%	70,0%	719506
Olomoucký kraj	399	88,7%	634718	35,8%	64,2%	526690,1
Zlínský kraj	307	82,4%	584676	30,8%	69,2%	396292,1
Moravskoslezský kraj	300	74,0%	1213311	15,3%	84,7%	542763,7
Česká republika	6253	88,98%	10553843	26,98%	73,02%	7886983

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat (ČSÚ, 2016a)

Tabulka č. 1 však nedokumentuje pouze počet venkovských obcí, ale především poukazuje na značnou sídelní rozdrobenost ČR. Což je sice na jednu stranu jev pozitivní, neboť poukazuje na fungující demokratický systém, na straně druhé, se jedná o veliký počet malých obcí, které musí financovat své fungování a rozvoj z velmi omezených rozpočtů. Proto se především v posledních letech snaží tyto obce řešit problémy s nedostatkem finančních prostředků využitím některé

z forem spolupráce. V oblasti rozvoje venkova je takovou možností kromě jiných, sdružování do místních akčních skupin, které jsou v posledních letech v prostředí ČR hojně využívány, a to především v návaznosti na množství dotačních titulů, ze kterých je prostřednictvím MAS možnost čerpat finanční prostředky do regionů.

2.2 Místní akční skupiny

Místní akční skupiny (dále jen MAS), jsou uskupení, která vznikla na základě metody LEADER umožňující především venkovským obcím aktivně se podílet na rozvoji regionu v širších souvislostech, než tomu bylo dříve (Škrabal, 2006). Jedná se o formálně institucionalizovaná partnerství mezi subjekty veřejného, soukromého a neziskového sektoru, které v daném regionu působí, a to především o obce, svazky obcí, občany, podnikatele a neziskové organizace. S cílem podpory a realizace rozvojových aktivit a zvyšování kvality života a životního prostředí ve venkovských regionech (Kheindriche Trhlínová, 2014).

2.2.1 Zásady správného fungování MAS

Fungování místních akčních skupin vychází z metody LEADER. Název metody je zkratkou z „*Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale*“, což v překladu znamená „*Propojování aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku*“ (NS MAS, 2015a). Hlavní filozofií této metody je, že veškeré náměty a projekty by měly vycházet z myšlenek a potřeb místních venkovských subjektů (princip bottom up). Neboť právě znalost vlastního území, uvědomění si silných a slabých stránek, vede k nejefektivnějšímu rozvíjení regionu. (UE, 2006).

Podmínkou založení MAS je rovnoprávné postavení partnerů soukromého a veřejného sektoru. Což znamená, že zástupci veřejné správy by měli tvořit maximálně 50 % členské základny (Pelcl a kol., 2008). V tomto období se do popředí dostává myšlenka, že by rovnoprávnost měla být dodržena dokonce na úrovni 30 % za každý subjekt, tedy soukromý, veřejný a neziskový (Ondráčková, 2014). Fungování místních akčních skupin je také podmíněno registrací těchto společností u Ministerstva vnitra ČR, jasně vymezenými strukturami, organizačním řádem a právní subjektivitou. Obvykle se tak jedná o obecně prospěšné společnosti, spolky, nebo zájmová sdružení právnických osob (Kheindriche Trhlínová, 2014).

Založení tohoto partnerství, by mělo místním obyvatelům umožnit podílet se na rozvoji daného regionu. Aby toto partnerství bylo funkční, mělo by se již při jeho zakládání myslet na určité aktivity, úkoly a zásady, které ve své publikaci podrobně rozvádí Čepelka (2004):

- Zvolení **vhodného území**, to by mělo být dostatečně velké, se vzájemnými vazbami, a to ať už historickými či přírodními. Tato území by se měla vyznačovat **společnými problémy**, mít společné potřeby a cíle. Zároveň by tyto regiony měly být i dostatečně malé, aby byla partnerství založena na osobních vazbách.
- V regionu je nutné najít akceschopné osobnosti se společným zájmem o rozkvět oblasti.
- Kontaktovat aktéry, kteří by mohli rozvíjet region společně a zefektivnit tak své fungování (například poskytovatelé služeb v turistickém ruchu).
- Napojit **partnerství** na místní struktury.
- Aktivizovat místní **neziskové organizace**.
- Pracovat transparentně a snažit se co nejvíce lidi v regionu **informovat**, a to nejen ty zapojené, ale celou širokou veřejnost.
- Podněcovat k jednání mezi zástupci neziskových organizací a jejich potenciálními partnery z veřejné a podnikatelské sféry.
- Vymyslet a **vytvořit dlouhodobou strategii** pro vytváření a rozvoj partnerství.
- Hledat společná témata, cíle, problémy k řešení a diskutovat o nich.
- Stanovit role jednotlivých partnerů.
- Najít **schopného koordinátora** s dobrými sociálními a plánovacími schopnostmi.

Z výše zmíněného vyplývá, že pro fungování a dobré výsledky těchto partnerství je klíčové zvolené území, na kterém působí. V dobře stanoveném regionu lze snadněji koordinovat činnost místních subjektů, lépe se navazují vztahy, ale také je snadnější komunikace, neboť se místní subjekty navzájem znají. Často jsou tyto subjekty spojeny fungujícími sítěmi, které je potřeba pro vznik a fungování MAS využít. Místní akční skupina by však měla podněcovat také ke vzniku nových vztahů (Majerová a kol., 2011).

2.2.2 Vymezování regionů v rámci MAS

Vymezování regionů v rámci místních akčních skupin je dáno pravidly, která jsou definována v rámci *Metodiky pro standardizaci místních akčních skupin pro období 2014-2016* (MZE, 2015). Tento dokument uvádí podobně, jako v předchozím programovacím období podmínky zařazení obcí do územní působnosti MAS. Tato území musí splňovat následující podmínky:

1. Území MAS musí být jednolitě (celistvé) a nesmí být tvořeno izolovanými územními celky. Výjimku mají pouze vojenské újezdy a obce, které jsou izolovanými celky, ale pouze z toho důvodu, že obec, která je od MAS odděluje, byla vyjmuta pro vyšší počet obyvatel, než je 25 tisíc. V případě, že územní působnost MAS byla schválena již v minulém programovém období, a to i přes územní necelistvost, může takováto MAS i nadále v regionu působit, ale pouze tehdy, jedná-li se o případ maximálně dvou obcí.
2. MAS působí na území od 10 tisíc do 100 tisíc obyvatel, a jak už bylo řečeno výše zařazené město, může mít maximálně 25 000 obyvatel (počítá se stav k 1. 1. 2014).
3. Jedna obec může být součástí pouze jedné MAS, nikdy nemůže docházet k překrývání.
4. Dotčené obce musí zařazení do MAS schválit zastupitelstvem, či radou obce. Zařazením do Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (dále jen SCLLD) obci vůči místní akční skupině, nevznikají žádné finanční závazky.

Metoda LEADER kromě výše zmíněných podmínek stanovuje ještě další kritérium a to takové, že hustota osídlení by neměla přesáhnout 150 obyv./km². (LEADER, 2009). Tato podmínka je nastavena logicky, neboť místní akční skupiny by měly působit v čistě venkovských regionech. Toto kritérium není pro místní akční skupiny v ČR závazné, neboť není stanoveno *Metodikou pro standardizaci místních akčních skupin pro období 2014-2020* a při schvalování MAS není kontrolováno. V případě MAS jsou regiony utvářeny zdola, tedy

místními aktéry a lze tak předpokládat, že se bude jednat o vytyčené území, které odpovídá reálným územním vztahům.

Jak uvádí Čepelka (2004), především v počátečních fázích zakládání místních akčních skupin na území ČR, byly tendence vytvářet partnerství v již fungujících strukturách, a to na úrovni mikroregionů. V případě, že takto vymezená území byla nedostačující, došlo k přibrání i dalších obcí z okolí, které měly o spolupráci zájem, nebo došlo ke spojení několika mikroregionů. Méně časté bylo budování místních partnerství, dle příslušnosti katastru obcí k silnému a výraznému sjednocujícímu tématu.

Místní akční skupiny jsou tedy vymezovány na základě různých přístupů. Aby bylo možné tyto přístupy klasifikovat, je nutné, nejprve definovat teoretická východiska vymezení regionů obecně. Dle Hampla (1999), patří mezi klíčové pojmy při vymezování regionů především region a regionalizace.

2.3 Region

Slovo region je v literatuře velmi frekventované, ale nejednoznačně definované. Problém s jednoznačným definováním tkví v tom, že se za region považují jak obrovská území, tak i třeba městské části. Proto jsou některé definice hodně specifické, jiné zase velmi obecné. Jako příklad lze uvést několik následujících definic:

Zákon o podpoře regionálního rozvoje č. 248/2000 Sb., definuje region jako *územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, obcí nebo sdružení obcí, jehož rozvoj je podporován*. Skokan (2003), říká, že *region je území s definovanými prvky, v němž existuje specifická funkční a související infrastruktura a prosazuje se společný zájem na rozvoji regionu a na zlepšení blahobytu občanů*. Definice Matese a Wokouna (2001) je velmi obecná a říká, že *region je komplex vznikající regionální diferenciací krajiny*. Dle Oxford concise dictionary (2017) je to oblast, která vykazuje jednotné rysy, ale nemusí mít pevně stanovené hranice, bývá vymezena na základě jednoho či více kritérií a používá se k administrativním účelům na subnárodní úrovni.

Obecně však lze souhlasit s definicí, kterou uvádí ve své publikaci Klapka a Tonev (2008), že *region je omezený složitý dynamický prostorový systém*,

vzniklý na základě interakce přírodních a sociálně-ekonomických jevů a procesů, vykazující určitý typ organizační jednoty, která jej odlišuje od ostatních regionů.

2.3.1 Klasifikace regionů

Vzhledem k tomu, že pojetí regionů je příliš obecné, upřesňuje se pomocí různých kritérií v rámci klasifikace regionů (Toušek a kol., 2008). Klasifikovat regiony je možné podle následujících 4 hledisek:

1. Odvětvové hledisko – dělí regiony podle dílčích odvětví, a to na fyzicko-geografické, humánně-geografické a komplexní geografické regiony. **Fyzicko-geografický region** se dále dělí na mnoho subregionů, dle přírodních podmínek na klimatické, půdní, aj. **Humánně-geografické regiony** můžeme roztrždit na zemědělské, průmyslové, administrativní, aj. **Komplexní geografické regiony** vznikají buď na základě přírodních předpokladů a následně zkoumáním socioekonomických oblastí, nebo se humánně-geografický region prohlásí za komplexní, neboť i tak bývá odrazem přírodních podmínek (Toušek a kol., 2008). Dle Krejčí a kol. (2010), se region v rámci odvětvového hlediska, dělí také na regiony administrativní a účelové.

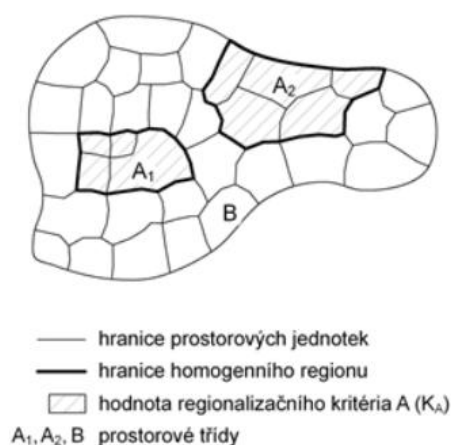
2. Metodologické hledisko – z metodického hlediska je vždy důležité k čemu daný region slouží a z jakého důvodu je vymezován. Region může být *nástrojem výzkumu*, v takovém případě je brán jako statistická jednotka, za kterou jsou zjišťována data, ten bývá také nazýván statistickým regionem. Region jako *objekt výzkumu*, v takovém případě je region cílem výzkumu. V posledním případě je region *nástrojem managementu území*. V případě posledního typu se jedná o tzv. *plánovací region* (Toušek a kol., 2008).

3. Taxonomické hledisko – z tohoto hlediska se regiony dělí na *individuální* a *typologické*. Individuální jsou definovány na základě jedinečných a neopakovatelných znaků a jsou jednoznačně pojmenovány (Krejčí a kol., 2010). Typologické regiony jsou vymezovány na základě obecných vlastností, které se mohou opakovat i v jiných oblastech, například národní parky, řídké osídlené oblasti, atd. (Toušek a kol., 2008).

4. Hledisko formy - regiony se dle formy dělí na homogenní, heterogenní a plánovací.

Homogenní regiony (někdy označovány také jako formální, skalární a uniformní regiony) jsou takové, které jsou vymezeny na základě stejnorodosti a platí pro ně maximální vnější heterogenita a maximální vnitřní homogenita (Žižka a kol. 2013). Samozřejmě regiony nejsou nikdy absolutně homogenní, vždy vykazují určité odlišnosti, důležité však je hledat maximální shody, jako např. regiony s podobnou úrovní nezaměstnanosti, se stejnou věkovou strukturou obyvatelstva, atd.

V případě homogenních regionů je územní diferenciaci založena na rozdílných intenzitách regionalizačních kritérií, což se dá vysvětlit tak, že region, který splňuje podmínku například hustoty zalidnění od 100 do 199 obyv./km², se stanoví jako jeden homogenní region a ten, který splňuje interval od 200-299 obyv./km² bude druhým homogenním regionem (Toušek a kol., 2008). Model (Obr. 1) znázorňuje homogenní region.

Obrázek 1 Homogenní regiony (čerpáno z Krejčí a kol., 2010)

Heterogenní regiony (někdy označované jako uzlové, vektorové, funkční či spádové regiony) jsou takové regiony, které jsou jednotné ve své vnitřní struktuře, tedy jsou jednotné z hlediska vztahů, ale nesourodé z hlediska vlastností. Tyto regiony se sestávají z nodálního centra (možno i z více center) a zázemí (Žižka, 2013).

Heterogenní region je definován na základě vzájemného propojení základních prostorových jednotek různé velikosti. Tyto jednotky jsou navzájem propojeny určitými intenzivními vztahy (Krejčí a kol., 2010). Příkladem heterogenního

regionu je tzv. nodální region, který vychází z prostorové polarizace, a je založen na vazbách a interakcích mezi jádrem regionu a jeho zázemím. U regionalizačních kritérií se sleduje síla regionalizační vazby, ta může být vyjádřena například počtem obyvatel obce vyjíždějících za zaměstnáním do centra regionu (Toušek a kol., 2008). Heterogenní regiony jsou na rozdíl od těch homogenních vnitřně heterogenní, následující model (Obr. 2) znázorňuje heterogenní region s jeho vazbami mezi jádrem a zázemím.

Obrázek 2 Heterogenní region (čerpáno z Krejčí a kol., 2010)

Anděl ve své publikaci z roku 1996 uvádí také důvody proč územní uspořádání některých vztahů a prvků vede k vytvoření homogenního regionu a jiné k regionům nodálním. Dle něj je klíčové, zda se jedná o jev dynamický či statický, kdy v případě přírodních jevů se dá hovořit o statických a relativně determinovaných jevech. Jevy sociální jsou na rozdíl od toho velice aktivní a vůči vnějšímu prostředí agresivní.

Posledním typem z hlediska formy je tzv. plánovací region, ten je vymezován pro potřeby výzkumu, a to čistě účelově. V případě těchto regionů bývá často snaha o co největší překrytí funkčních regionů s administrativními regiony (Toušek, a kol., 2008).

2.3.2 Regiony funkční, administrativní, přirozené

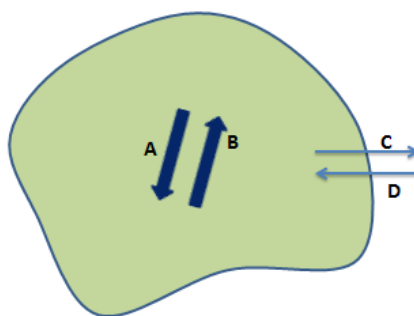
Žižka a kol. (2013) rozebírá rozdíly mezi funkčními, administrativními regiony a regiony přirozenými. Z hlediska územního rozvoje má velký vliv *přirozený*

region, který je vymezen na základě struktury zemského povrchu a na základě přirozených vztahů a v souladu se sounáležitostí obyvatel k danému regionu.

Jak už bylo řečeno výše, regiony se dle odvětvového hlediska dělí také na administrativní a funkční. Administrativní regiony jsou definovány pro výkon veřejné správy a pokrývají území celého státu (Krejčí a kol., 2010). Žižka a kol. (2013) dále doplňuje další charakteristiky typické pro administrativní regiony. Tyto oblasti vykazují určitou časovou stabilitu, jsou definovány shora, dělením státu na menší územní celky. Mají vždy volené nebo jmenované představitele a dělí se na různé úrovně.

Funkční regiony vznikají jako výsledek řešení společných problémů a zájmů (Krejčí a kol., 2010). Obvykle jsou vymezovány na základě fungujících vztahů mezi centrem a jeho zázemím, pro existenci těchto regionů je klíčové, o jak silný vztah se jedná. Jádrem je zpravidla vybaveno množstvím služeb, které periferii chybí, což vytváří gravitační spád do centra (Žižka a kol. 2013). Vliv jádra na zázemí však nemusí být v celém území stejný. S rostoucí vzdáleností se vliv střediska snižuje a může se projevit také vliv okolních regionů (Anděl, 1996). Nicméně i tak jsou tyto vazby maximalizovány uvnitř regionu a minimalizovány směrem ven. Tím jsou naplňovány principy soudržnosti a externí separace. Kvalitativně lze tyto hodnoty vyjádřit tzv. uzavřeností regionu, kdy platí, že čím region vykazuje vyšší hodnoty uzavřenosti, tím je lépe oddělen od okolních regionů (Tonev, 2013).

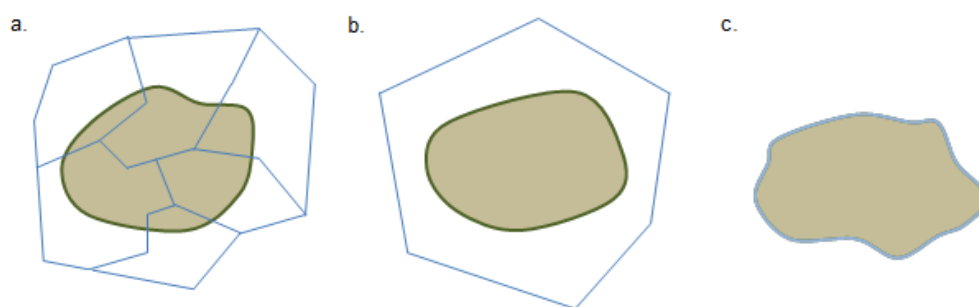
Tonev tuto míru uzavřenosti vysvětluje pomocí následujícího schématu (Obr. 3), kdy $A+B$ musí být větší než $C+D$, což je dáno minimální uzavřeností 50 %, což znamená, že alespoň 50 % všech vzájemných působení má počátek i konec uvnitř regionu (Tonev, 2013).

Obrázek 3 Míra uzavřenosti regionu, vlastní zpracování na základě Klapka a kol. (2013)

Funkční i administrativní regiony mají některé společné charakteristiky, jako je existence jednoho centra a lze je například charakterizovat na určité hierarchické úrovni. Naproti tomu lze říci, že funkční regiony jsou celky vyvíjející se v čase (jsou dynamické) a administrativní regiony vykazují určitou stálost, mění se pouze v období reforem (Žižka a kol. 2013).

V ideálním případě by samozřejmě měl administrativní region kopírovat a být vymezen stejně jako funkční region a naopak, ale tato situace reálně téměř nenastává. Tento výjimečný stav, kdy hranice administrativního regionu jsou vymezeny stejně, jako funkčního regionu znázorňuje obrázek č. 4/c. Příklad, kdy je region vymezen nedostatečně je vidět na obrázku 4/a, obrázek 4/b pak reflektuje nadměrně vymezený region (Bennett, 1997).

Obrázek 4: Vymezení administrativních vs. funkčních regionů, vlastní zpracování, dle Bennett (1997)

2.4 Regionalizace

Problematiku rozvoje regionů, regionální specifika a diferenciací komplexně zkoumají regionální vědy, ty jsou dle Matouškové (2000) ekvivalentním pojmem k regionalistice. Při vymezení je však nutné mít na paměti, že regionalistika není totožná s regionalizací, jakožto souborem metod vymezení regionů. Regionalizace je součástí metodologické základny regionalistiky (Dušek, 2010) a detailně se jí bude věnovat následující část.

Proces *regionalizace* znamená umělé vytváření regionů shora dolů, což zpravidla bývá typické pro iniciativu centra. A obecně se tak dá říci, že se jedná o geografickou disciplínu, která si klade za cíl rozčlenit oblasti do regionů dle určitého hlediska (Žižka, 2013). Za regionalizací jsou označovány procesy, kdy vlády přenášejí kompetence na místní úroveň. Toto rozhodnutí pramení z předpokladu, že na místní úrovni vlády, lze očekávat větší flexibilitu. Mohou

zde být zakládána partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem, i přesto tyto regiony i nadále zůstávají pod jakousi nadvládou vyšších územně správních celků (Keating, 1998). Regionalizace společně s regionem jsou základními pojmy regionální geografie. Disciplína, která si klade za cíl syntetizovat poznatky geografických a dalších vědeckých disciplín. Jedná se o komplexní vědu, neboť v jádru její pozornosti je spojení fyzicko-geografické a sociogeografické sféry (Anděl, 1996).

Skokan (1999) dělí regionalizaci na dva typy:

- Fyzicko-geografická regionalizace, někdy také přírodní či komplexní krajinná. Region je v tomto případě rozčleněn na geneticky sourodé části, díky tomu lze lépe zhodnotit přírodní podmínky a zdroje.
- Socioekonomická regionalizace – jedná se o hlavní činnost ekonomické geografie a slouží k analýze ekonomických regionů.

Z pohledu veřejné správy je pak velmi důležité také administrativní hledisko, které člení území pro potřeby výkonu státní správy a samosprávy. Do administrativního hlediska, jsou často zahrnuta i další hlediska, jako například fyzicko-geografické, neboť při vytváření administrativních celků má krajina zásadní vliv, stejně tak hledisko sociální či etnické (Čmejrek a kol., 2004).

2.4.1 Metody vymezení regionů

Na metody vymezení regionů se můžeme dívat buď z pohledu Klapky (2008), který metody dělí na:

- Deduktivní (postup shora dolů) – kdy dochází k dělení větších územních jednotek na menší, a to na základě určitého regionalizačního kritéria.
- Induktivní (postup zdola nahoru) – kdy jsou menší jednotky slučovány do větších, tento postup lépe reaguje na výzkumné potřeby, ale také odráží více pohled přímo z regionu.

Haggett (1977) stejně jako Klapka a Tonev (2008) uvádí, že může klasifikace regionů probíhat dvěma způsoby, a to top-down (dělení území na základě

logických úvah), nebo bottom-up (kdy dochází ke shlukování), zároveň uvádí, že mezi oběma přístupy neexistuje hranice.

Naproti tomu Ivanička (1983) definoval 4 metody vymezení regionů, a to:

1. Metoda generalizace textu – nejstarší metoda, založená na generalizaci, tedy vybírá pouze podstatné prvky, fakta a vztahy, ty netypické a méně významné vypouští. Dochází k vymezení celků, které jsou vnitřně homogenní a navzájem maximálně heterogenní.

2. Kartografická metoda – tato metoda je realizována prostřednictvím tvorby mapových výstupů. Například je vytvořen mapový podklad pro zemědělský sektor, další mapa pro průmysl a sídla a v dalším kroku dojde k přenesení výstupů do jedné mapy, takto mohou být definovány zemědělsko-průmyslové regiony.

3. Metoda analýzy vzdáleností v n-rozměrném prostoru – při určitém počtu menších areálů – n, s určitým počtem faktorů – m, jde o to seskupit tyto areály do větších regionů, které by se vyznačovaly maximální vnitřní homogenitou. Pro stanovení těchto regionů bývají používány statistické metody, například faktorová analýza, která doposud známé charakteristiky zpracuje a určí jejich vzájemné vztahy a závislosti. Tím se definují nové charakteristiky, které ovlivňují prostorové struktury.

4. Metoda vymezení nodálních regionů – tato metoda je založena na zkoumání přitažlivosti území k nodálnímu centru, nebo k více centrům. Nejčastěji bývá zkoumán souhrn vztahů, jako je například spád za občanskou vybaveností, dojížděka do škol a zaměstnání, administrativně – správní vazby, atd. Tyto vztahy jsou následně zpracovány buď popisem, kartograficky, numericky, nebo kombinací těchto činností.

2.4.2 Regionalizace ve vztahu k administrativním jednotkám

Jak uvádí Klusáček (2008), česká geografická společnost se regionalizací ve vztahu k administrativním jednotkám věnuje již od období první republiky a vyzdvihuje především některé práce V. Dědiny (1921, 1927, 1929) a J. Korčáka (1934, 1937). Tito autoři při vymezení kladli důraz na odlišná kritéria. Dědina (1927) při vymezení krajů dává přednost přirozeným bariérám, jako jsou horská

pásma, říční sítě a až následně dalším kritériím jako je například vedení místní komunikace, tradice, či historický vývoj. Při vymezení regionů se zaměřoval především na vymezení vyšších úrovní. Korčák (1934) vymezuje regiony na základě modernějších metod, a to na nodálním principu, kdy zdůrazňuje vztahovou funkci střediska a následně vymezuje přirozené regiony (Klusáček, 2008).

Dlouhodobě se výzkumu v oblasti systému osídlení a regionální organizaci věnují na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, především jsou tyto práce spojeny se jménem profesora Martina Hampla, který se socio-ekonomickou geografickou regionalizací a zhodnocením hierarchické soustavy středisek osídlení zabývá v několika svých publikacích vždy v návaznosti na výsledcích cenzů (z roku 1970, 1980, 1991, 2001). Poslední takto vzniklá publikace je z roku 2005, v níž stanovuje, kromě jiného, výchozí zásady regionalizace (Hampl, 2005):

1. Nejprve se definují elementární funkční regiony, tedy mikroregiony 1. stupně. Základním kritériem při vymezení těchto regionů je převládající směr pracovní dojížděky z obcí do obcí střediskových. Tyto regiony jsou základním stavebním kamenem pro regiony vyšších úrovní, *je zde zachována zásada regionalizace tedy, zachování nejsilnějších vazeb.*
2. Na vyšších regionálních úrovních bere jako nejvýznamnější vztahy mezi středisky, a to dle pracovní a školské dojížděky. Skladebnost mikroregionů 1. úrovně do úrovní vyšších je poté organizována směrem nejsilnější celkové pracovní a školské vyjížděky z regionu nižších řádů do regionu vyššího řádu. Vzhledem k tomu, že aplikací tohoto kritéria vznikne vícestupňová hierarchie, je nutné dále rozlišit tzv. mikroregiony 2. stupně na mezoregiony a makroregiony.
3. Zároveň sem patří další dvě zásady, a to požadavek územní celistvosti vymezovaných regionů a požadavek dostatečné velikosti celého regionu (také střediska). Střediskem se tedy stává pouze město, které má dostatečné zázemí.

Na základě výše zmíněných zásad následně vypracoval sociogeografickou regionalizaci ČR, kdy stanovil mikroregiony 1. stupně, které vymezil primárně jako regiony pracovní dojížděky a v některých případech ještě upravil podle pravděpodobného obslužného spádu obcí a dojížděky do škol. Použitá metoda byla obdobná jako v případě předchozích regionalizací, které byly zpracovány v návaznosti na cenzy z roku 1970, 1980, 1991, kdy přiřazoval nestřediskové obce k vybraným střediskům. Stejně jako u předchozích prací i zde byl uplatněn požadavek územní celistvosti vymezovaných regionů. Zároveň byl kladen důraz na minimální velikost celého regionu, která byla stanovena na úrovni 15 000 obyvatel a zázemí 5 000 obyvatel, což odpovídá nodální velikosti pracovních obvodů a lze je proto označit jako kritické pro formování vyvinutého funkčního mikroregionu s polaritou střediska a zázemí. I přes zdůvodnění těchto kritérií poukazuje autor také na význam a kontinuitu mikroregionů pod touto hranicí a dělí dále tato střediska do dvou kategorií: subregionálního typu A (obvod splňuje 15 000 obyvatel, ale v zázemí žije méně než 5 000 obyvatel) a subregion typu B (jejíž pracovní obvod nesplňuje 15 000 obyvatel, ale v zázemí žije více než 5 000 obyvatel). „*Jedná se tedy o dva polohové typy - větší města v relativně exponované poloze, nebo malá města v relativně periferní poloze*“. Mikroregionů 1. stupně Hampl definuje celkem 144. Při vymezování mikroregionů 2. stupně bylo také stanoveno kritérium populační velikosti, tentokrát na úrovni minimálně 40 000 obyvatel. Zároveň byla vybírána ta střediska, která si podřizovala jiný mikroregion 1. stupně. Jako střediska mezoregionů jsou pokládána všechna krajská města s výjimkou Jihlavy, která plní funkci mikroregionálního střediska 2. typu. Jediným makroregionálním centrem stanovil Prahu (Hampl, 2005).

2.5 Administrativní členění ČR

Následující podkapitola se bude věnovat administrativnímu členění České republiky, neboť právě regionální politika bývá implementována v rámci daných správních regionů. V ideálním případě jsou tyto regiony zároveň komplexními regiony, které se snaží co nejvíce respektovat společenské, přírodní, ale také funkční vazby. Správní regiony také nejlépe dokumentují hierarchické struktury (Krejčí a kol. 2010).

V oblasti administrativního členění jsou používány některé zásady regionalizace, jako například princip skladebnosti, který říká, že regiony vyššího řádu se skládají

z regionů nižšího řádu (stát se dělí na kraje, kraje na obce s rozšířenou působností, atd.). Mezi regiony, také existuje princip nadřazenosti a podřazenosti v regionální struktuře z hlediska vybavenosti službami a zbožím (Hudečková a kol., 2005).

Územně správní rozdělení ČSR a následně ČR prošlo v průběhu 20. století mnoha proměnami, tato část se zaměří pouze na porevoluční období. Po pádu komunistického režimu bylo nutné provést několik změn. Byly zrušeny národní výbory a zřízeny obecní a okresní úřady. Protože tím nebyly vyřešeny všechny problémy, začala se v průběhu 90. let připravovat reforma veřejné správy (Krejčí a kol., 2010).

2.5.1 První fáze reformy veřejné správy

Reforma veřejné správy se dle většiny autorů dělí do tří fází (Matula, 2003, Klusáček, 2008, Krejčí a kol. 2010). Jako první fáze reformy bývá označováno období spjaté s řešením problémů spojených se zřízením vyšších územně samosprávných celků (dále VÚSC) a s jejich činností (Matula, 2003). Rozhodující se v této fázi stalo přijetí ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření VÚSC, na jehož základě bylo v ČR zřízeno 14 krajů. Schválení tohoto zákona předcházelo mnoho let intenzivních debat mezi politickou reprezentací, odbornou a laickou veřejností. Dle Klusáčka (2008) se řešily především následující problémy: účelnost a nezbytnost vytváření VÚSC, počet VÚSC a volba jejich center, způsob vymezování hranic VÚSC, kompetence a financování nových celků.

I přes hojné debaty nad účelností tohoto rozdělení byl zákon schválen. Hodně k tomu přispělo stanovisko Evropské komise k žádosti ČR o členství v EU, která vyjádřila nedostatky, mezi které patřila i neexistence regionální samosprávy (Žížka a kol., 2013).

Klusáček (2008) uvádí, že přijaté řešení je nutné brát jako politický kompromis. Vzhledem k velikému množství alternativ, které se pohybovaly od 8 krajů, až po variantu zřízení krajů na úrovni tehdejších okresů, se hledala varianta, která by mezi zákonodárci našla potřebnou ústavní většinu. Matula (2003) i Hampl (2001) toto uspořádání hodnotí jako výhodné, neboť zvolené řešení 14 krajů v podstatě uspokojilo všechny mezoregionální centra a přináší tak stabilitu do vybraného uspořádání.

VÚSC byly vymezeny zákonem č. 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, prostřednictvím hranic okresů, což vedlo v případě některých krajů k poměrně necitlivému vymezení hranic (lepší dopravní dostupnost do jiného krajského města, odlišná regionální identita). Představitelé některých obcí, tak požádali o změnu krajské příslušnosti (Klusáček, 2008). Žamboch (2001) uvádí, že počet nespokojených obcí byl v lednu roku 2000 celkem 170. Nejvíce připomínek bylo k vymezení kraje Vysočina, což je logické, vzhledem k tomu, že tento kraj byl vymezen bez jakýchkoliv historických vazeb na pomezí Moravy a Čech. Z celkového počtu 170 žádostí bylo nakonec vyhověno celkem 28 obcí, jak uvádí zákon č. 387/2004 Sb., o změnách hranic krajů.

Přijaté řešení je však i problémové, neboť nastavení krajů v ČR je nedostatečné. Vzhledem k nízké populační velikosti krajů, bylo nutné z hlediska potřeb regionální politiky EU, zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje vymezit ještě další úroveň, a to tzv. regiony soudržnosti, které jsou složeny ze dvou či tří krajů. V ČR bylo vymezeno 8 regionů soudržnosti, úroveň NUTS II, které ale neodpovídají krajskému členění a členění specializovaných správních orgánů a soudů (Musil, 2000; Řehák, 2000).

2.5.2 Druhá fáze reformy veřejné správy

Za druhou fázi reformy veřejné správy se obvykle označuje období, ve kterém byly zrušeny okresní úřady a jejich kompetence přešly na jiné orgány veřejné správy. Klíčové ovšem bylo, zda má být uskutečněn pouze přechod kompetencí z okresních úřadů na městské úřady v okresních městech bez změny územního uspořádání, nebo s přenesením kompetencí na jiné úřady (Matula, 2003).

Nakonec došlo k uplatnění decentralizace a dekoncentrace také v prostorovém smyslu. Pro vymezení obcí III. typu, na které měly být přeneseny kompetence okresních úřadů, byl použit ryze objektivní matematický model. Jenž byl stanoven na základě následujících kritérií (MVČR, 2003; Klusáček, 2008):

- Dostupnost do centra max. 20 km
- Teoretické rozdělení ČR do okruhů o poloměru 15 km
- Obsah takového teoretického kruhu je 706,5 km²

- Teoretický počet pověřených obcí = rozloha státu/obsah teoretického kruhu → 112
- Silnice nevedou vzdušnou čarou, tedy skutečná vzdálenost násobena koeficientem 1,6 → $112 \times 1,6 = \text{cca } 179$

Zároveň byla do metody začleněna další charakteristika, která stanovovala minimální počet obyvatel správního obvodu na 15 000 obyvatel. Na základě těchto metod bylo experty vytyčeno na 179 vhodných obcí s rozšířenou působností a následně se přešlo k možnosti vyjádřit se k takto nastavenému modelu. Tuto příležitost získali nejen představitelé jednotlivých obcí ČR, ale také odborná akademická pracoviště. Odborné analýzy vypracovalo akademické pracoviště Přírodovědné fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Přírodovědná fakulta Masarykovy univerzity v Brně, současně vlastní analýzu vypracovalo také Ministerstvo vnitra ČR. V těchto analýzách byly obce rozděleny do dvou kategorií – A a B. Do kategorie A byla zařazena střediska dostatečně silná, tedy ta, která splňovala kritérium 15 000 obyvatel. Kategorie B, byly správní obvody obcí, které nedosáhly požadovaného kritéria 15 000 obyvatel, jednalo se o obce, které byly stanoveny jako nezastupitelné v území. PřF MUNI navrhla 179 ORP (z toho 165 v kategorii A a 14 v kategorii B), PřF UK navrhla 184 ORP (170 v kategorii A a 14 v kategorii B) a MV ČR navrhlo 188 ORP (174 v kategorii A a 14 v kategorii B), (MVČR, 2000). Na základě návrhů představitelů obcí a expertních analýz vznikla tzv. mapa přání, na základě které došlo k rozšíření počtu ORP na 192 (Krejčí a kol., 2010). Na půdě obou komor Parlamentu došlo k pozměnění návrhu zákona a konečné znění zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, stanovuje vznik 205 obcí s rozšířenou působností a 388 obcí s pověřeným obecním úřadem. Obce s rozšířenou působností jsou někdy také označovány jako obce III. typu, obce s pověřeným úřadem, obcemi II. typu a všechny obce jsou obcemi I. typu, těch je na území ČR 6253 (ČSÚ, nedat. a)

2.5.3 Porovnání jednotlivých přístupů

V rámci této kapitoly byly definovány tři přístupy k vymezení regionů, a to na základě sociogeografické regionalizace, administrativního členění, ale také pomocí místních akčních skupin. V tabulce č. 2 je možné sledovat jejich

komparaci, z čehož je patrné, že v mnoha případech jsou na tyto regiony kladeny stejné, nebo hodně podobné nároky. Regiony by tak měly být v podmínkách ČR vymezeny více méně totožně. Zda tomu tak opravdu je, bude zodpovězeno v následujících kapitolách.

Tabulka 2: Porovnání přístupů k vymezení regionů

kritéria	Sociogeografická regionalizace (mikroregion I. stupně)	Vymezení SO ORP	MAS
Region	dle dojíždky, pravděpodobného spádu	matematický model, založený na dostupnosti centra, rozdělení ČR do kruhů, dostatečná velikost SO	dle reálných územních vztahů
Důraz	územní celistvost	územní celistvost	územní celistvost
Centrum	dostatečná velikost centra	dostatečná velikost centra a jeho dostupnost	nemůže se jimi stát obec s více než 25 000 obyvateli
minimální velikost regionu	min. 15000 obyv., přípustné výjimky i pod hranicí	min. 15000 obyv., přípustné výjimky i pod hranicí	min. 10000 obyv.
počet stanovených regionů	144	Dle kritérií 179, v reálu 205	180

Zdroj: vlastní zpracování

2.6 Místní akční skupiny v ČR a EU

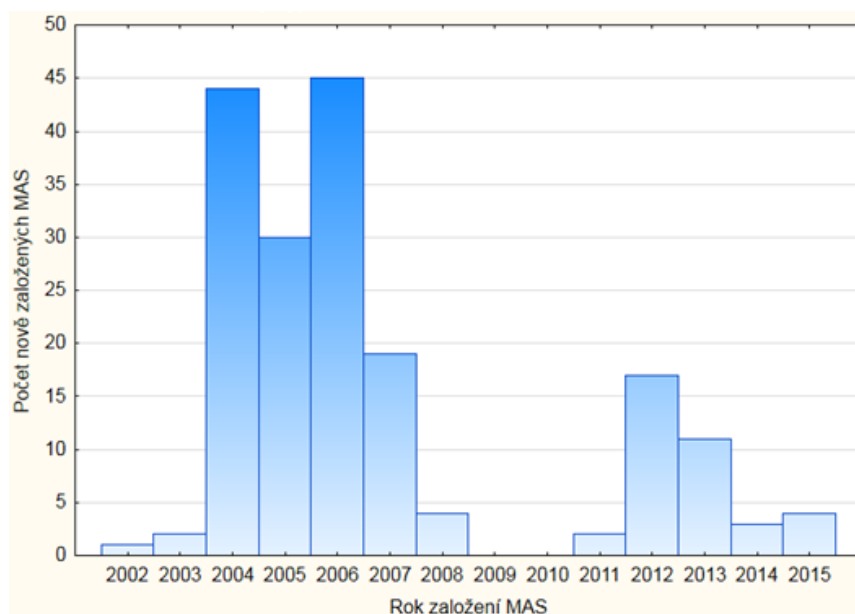
Dříve než se bude práce zabývat svým hlavním cílem, je dobré nejprve porovnat místní akční skupiny v České republice s místními akčními skupinami v Evropské unii, a to především v přístupu, na jak velkých územích v jednotlivých státech fungují.

2.6.1 MAS v České republice

Společně s přípravou na vstup ČR do EU došlo k zakládání prvních místních akčních skupin, a to s myšlenkou možnosti čerpání dotačních titulů, ale také jako nové formy spolupráce v území (Khendriche Trhlínová, 2014). První místní akční skupiny byly zakládány již v roce 2002, jakožto nový nástroj rozvoje regionu.

Vývoj počtu nově vznikajících MAS, zobrazuje obrázek č. 5. Významnější nárůst počtu MAS byl sledován mezi lety 2004 – 2006, a to v návaznosti na nové programové období 2007 – 2013 v rámci, kterého mohlo 112 podpořených MAS čerpat finanční prostředky z Programu rozvoje venkova (Ondráčková, 2014).

V roce 2015 bylo založeno 182 místních akčních skupin. V současné době klesl počet MAS na 180, neboť dvě byly zrušeny, a to Místní akční skupina Vinařská a Místní akční skupina Mníšecko, o. s. Místní akční skupina Vinařská sice zanikla, ale obce, které byly v její územní působnosti, přešly pod územní působnost MAS Lednicko-Valtický areál. Pokrytí České republiky místními akčními skupinami je součástí přílohy č. 1.

Obrázek 5 Vývoj počtu nově vzniklých MAS v období 2002 – 2015, vlastní zpracování dle interních dat NS MAS

Počet reálně působících MAS v programovém období 2014-2020 bude jasný až po dokončení procesu schvalování Strategii komunitně vedeného místního rozvoje (dále jen SCLLD). Kdy bude patrné, kolik MAS bylo podpořeno v rámci LEADERU 2014-20 a které, podobně jako tomu bylo v minulém období, utlumí svojí činnost. Pozitivním faktem je, že procesem standardizace, který předcházela samotnému předkládání strategických dokumentů, prošly všechny místní akční skupiny úspěšně (NS MAS, 2015b).

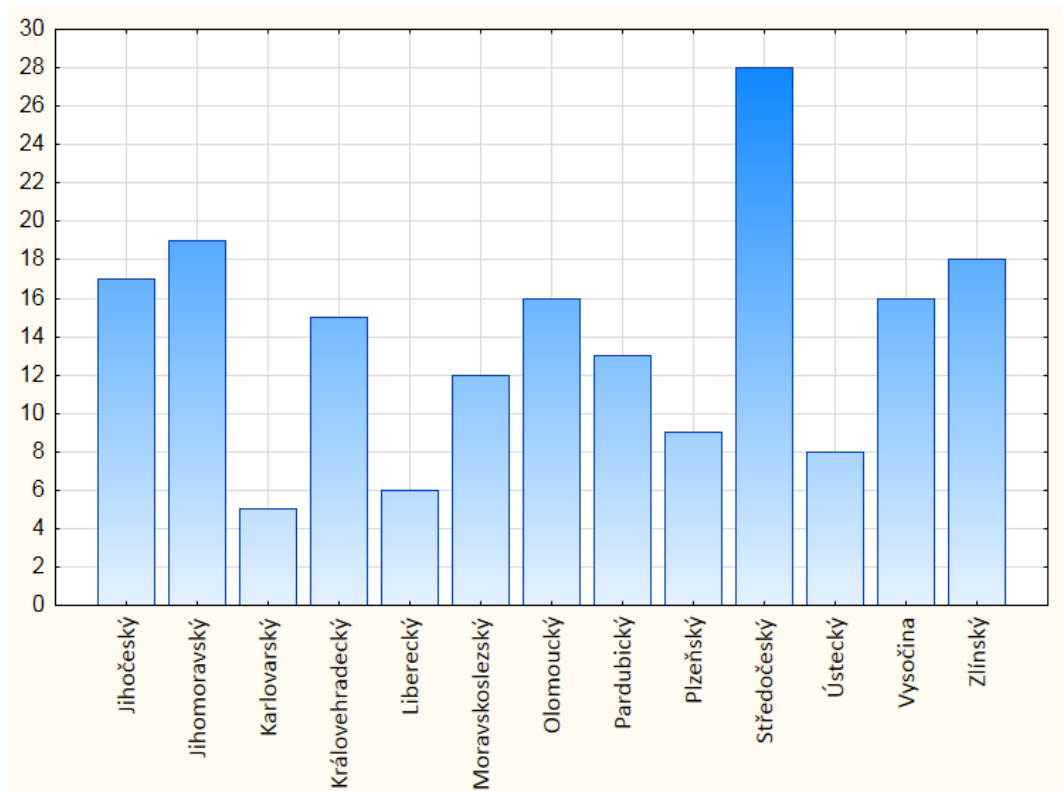
V rámci standardizace bylo úkolem jednotlivých MAS prokázat, že jsou schopny participovat na zavádění programů financovaných z ESIF (Evropské strukturální investiční fondy). Nastavení standardů bylo vázáno na zkušenosti z minulého programového období a především v souladu s podmínkami v daných nařízeních. Standardy pro přijatelnost MAS byly rozděleny do pěti okruhů, v rámci kterých musely jednotlivé MAS, prokázat, že jsou správně nastaveny, a to v oblasti územní působnosti, místní akční skupiny, orgány MAS, kancelář MAS

a institucionalizace MAS. Důraz byl kladen především na to, *aby MAS byla otevřeným místním partnerstvím, aby všechny činnosti MAS vykonávané vůči platební agentuře, Řídícím orgánům, žadatelům i široké veřejnosti v území, byly maximálně transparentní a nediskriminační* (MZe, 2014). Vzhledem k tomu, že všechny MAS splnily veškeré požadavky, obdržely Osvědčení o splnění standardů MAS a mohly tak žádat o podporu implementace své SCLLD (NS MAS, 2015b). Reálně lze tedy předpokládat, že budou všechny podpořeny, a to za předpokladu, že zapracují připomínky od MMR, které má jejich kontrolu na starosti.

V České republice k 1. 1. 2017 existuje 180 místních akčních skupin, které působí na území o rozloze 71 415, 6 km² a pokrývají více než 90 % území České republiky. Na tomto území žije na 6 149 374 obyvatel. Vzhledem k tomu, že do místní akční skupiny nemůže být zařazena obec s více než 25 000 obyvateli, lze konstatovat, že se jedná o poměrně vysoké číslo, které dokazuje, že místní akční skupiny pokrývají téměř celé území státu. MAS působí na území 5 873 obcí, není zapojeno 37 měst, která nesplňují výše zmíněnou hranici 25 000 obyvatel. Dále do MAS není zapojeno 288 obcí v kategorii do 2 000 obyvatel, 24 v kategorii od 2 000 do 10 000 obyvatel a 8 v kategorii od 10 000 do 25 000 obyvatel.

Následující graf (Obr. 6) zobrazuje přehled místních akčních skupin v jednotlivých krajích. I zde lze sledovat poměrně značné rozdíly mezi jednotlivými kraji, ale zároveň je zde patrná jistá proporcionalita s velikostí kraje. Nejvíce místních akčních skupin se nachází ve Středočeském kraji, kde je 27 MAS, v kraji Jihomoravském se nachází 18 MAS, následuje kraj Zlínský. Nejméně MAS se nachází ve třech nejmenších krajích, a to Karlovarském, Libereckém a Ústeckém. Průměrně je tedy v každém kraji přibližně 14 místních akčních skupin.

V případě tohoto hodnocení se vždy bral v potaz kraj, který je dominantní (nachází se v něm většina obcí MAS), neboť některé MAS jsou složeny z obcí více krajů. Zároveň v případě čtyř MAS nastala situace, kdy příslušně spadají pod jiný kraj, než který je co do počtu obcí dominantní (MAS Partnerství Moštěnka, o.p.s., MAS Vladař o.p.s., MAS Hornácko a Ostrožsko z.s., a Obecně prospěšná společnost pro Český ráj).

Obrázek 6: Rozdělení počtu MAS v jednotlivých krajích ČR, vlastní zpracování na základě interních dat NS MAS

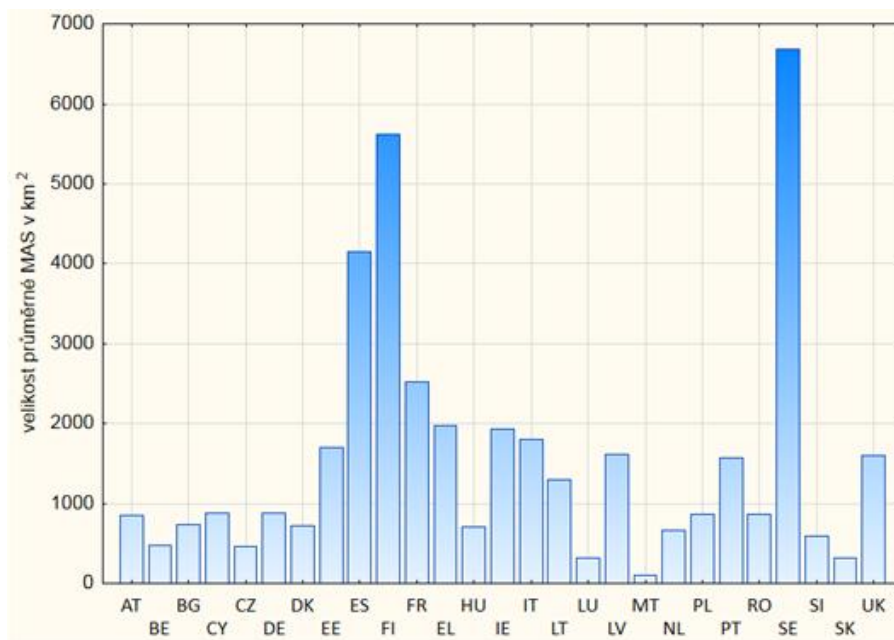
2.6.2 MAS v EU

Ačkoliv by se dalo předpokládat, že budou podmínky pro území působnosti jednotlivých MAS v EU nastaveny jednotně, není tomu tak. Každý členský stát si sám definuje, které oblasti jsou venkovské a mohou být zařazeny do území působnosti MAS. Členské státy samozřejmě vytyčí takové hranice, kterou jsou v souladu s metodikou EU. Příkladem takové podmínky je například stanovení velikostní hranice, která je na úrovni EU stanovena na úrovni 150 000 obyvatel regionu a v ČR je tato hranice snížena na 100 000 obyvatel. Většina zemí však podmínky nechává tak, jak jsou stanoveny metodikou EU. Viz Velká Británie (Convery, 2014), či Slovensko, kde je hranice velikosti MAS uložena až na úrovni 150 000 obyvatel (NSRV, nedatováno). Ačkoliv Convery (2014) diskutuje, zda by toto kritérium mělo být zachováno a striktně dodržováno, či nikoliv. Zároveň mnoho MAS v EU má do svého hodnocení zahrnuto i kritérium hustoty osídlení, což v metodice ČR chybí. Slovensko zároveň stanovuje také nejvyšší možný počet obcí v dané MAS na sedm (NSRV, nedatováno).

Průměrná MAS ve státech EU se rozprostírá na území o rozloze 1766,57 km² a žije v ní 59 092 obyvatel. Toto číslo je pouze přibližné, neboť nejsou k dispozici data za všechny MAS v EU, ale pouze za ty, které v minulém programovém období byly podpořené a čerpaly podporu z EAFRD. Dle těchto údajů bylo v minulém programovém období v oblasti rozvoje venkova činných na 2416 místních akčních skupin.

Nejvíce místních akčních skupin působí v největších státech EU, Polsko (335), Španělsko (257), Německo (244), Francie (222), Rumunsko (163). Proporcionalita je viditelná i na druhé straně, kdy je možné sledovat fungování čtyř MAS na Kypru, pěti MAS v Lucembursku, pouze tří na Maltě.

Zajímavé je také srovnání počtu MAS v ČR, kdy v minulém období bylo podpořeno 112 MAS, které fungovaly na území o rozloze 51 078 km², a žilo v tomto území na 3 819 986 obyvatel. V porovnání s Francií, která se podobně jako ČR, vyznačuje velikou sídelní roztržitostí, kde fungovalo na 222, tedy přibližně dvojnásobný počet MAS, v území o rozloze 558 539 km², tedy přibližně desetkrát větším a žilo zde 16 134 917 obyvatel, tedy přibližně čtyřikrát více.

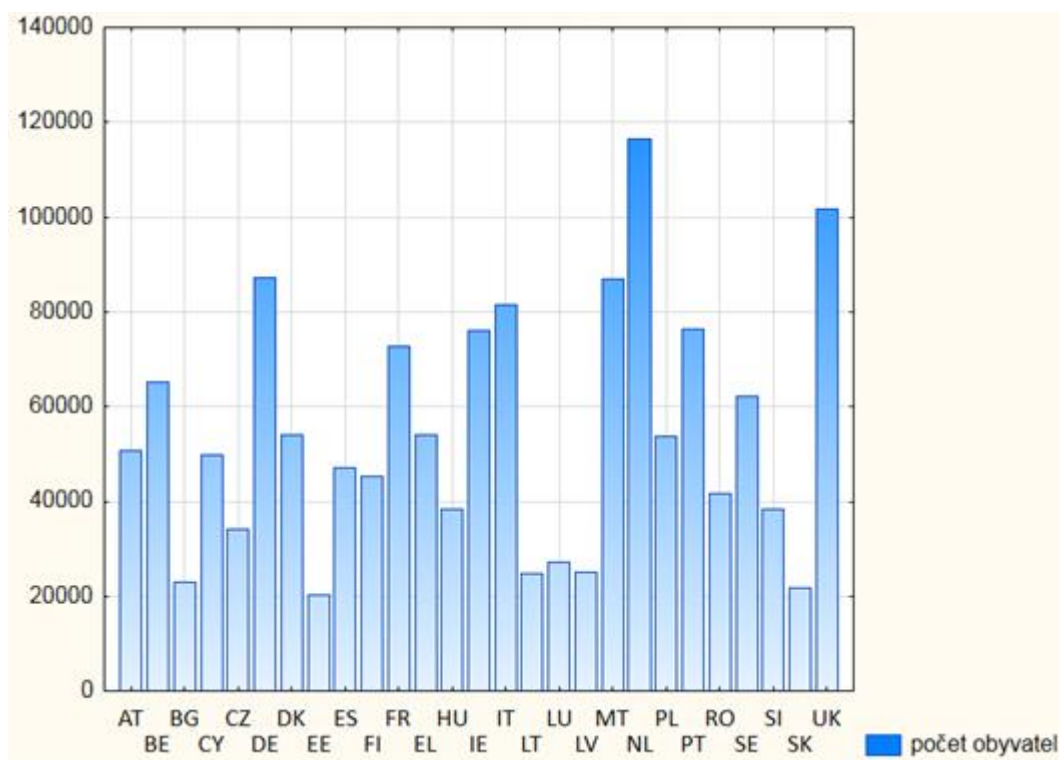

Obrázek 7: Průměrná velikost MAS ve státech EU, v programovém období 2007-2013, vlastní zpracování na základě dat ENRD (2015)

Průměrnou velikost MAS v jednotlivých státech EU dokumentuje obr. č. 7, kde je možné sledovat, že velikost MAS v ČR je silně podprůměrná. Průměrně

největší MAS se nachází ve Švédsku, Finsku a Estonsku. Tento stav lze přisuzovat především tomu, že se jedná o řídké osídlené státy, kde je předpoklad i větší spádovosti území. Naopak rozlohou nejmenší MAS jsou v hustě zalidněných státech, jako je Malta (1 305,7 obyv./km²), Belgie (352,0 obyv./km²), Nizozemí (396,9 obyv./km²). Dále také ve státech, pro které je typické veliké množství malých obcí, jako je například Česká republika a Slovensko.

Při porovnávání MAS v EU lze také zkoumat průměrný počet obyvatel MAS na území jednotlivých států (Obr. 8). Nejvyšší průměrné hodnoty dle počtu obyvatel vykazují MAS v hustě zalidněných státech, jako je Nizozemí, Malta, dále pak v zemích, kde místní akční skupiny fungují v rozlehlých územích jako v případě Velké Británie, Německa a poslední stát, kde MAS v průměru působí v území s více než 80 000 obyvateli je Itálie.

Obrázek 8 Průměrná velikost MAS v programovém období 2007-2013, dle počtu obyvatel. Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ENRD (2015)

3 METODY PRÁCE

Úvodní část diplomové práce vymezuje základní teoretické poznatky k předkládanému tématu. Teoretickým východiskem práce je problematika MAS, vymezení jejich území působnosti, a to v kontextu základních předpokladů efektivního fungování těchto skupin. Vzhledem k tomu, že jsou místní akční skupiny vymezovány na základě různých přístupů, je nutné teoreticky vymezit základní termíny z oblasti vymezování regionů. Především pak regiony, jejich klasifikaci a regionalizaci. Pro porovnání je věnován prostor vymezování regionů prostřednictvím sociogoeografické regionalizace, ale také územně administrativnímu členění ČR s důrazem na vymezení správních obvodů obcí s rozšířenou působností a správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Vzhledem k tomu, že nejsou v podmínkách České republiky funkční regiony vymezeny a stanovení těchto regionů by vydalo na další diplomovou práci, je nutné při typologii místních akčních skupin vycházet ze zjednodušené komparace k územně administrativním jednotkám ČR. Hampl, který se vymezováním funkčních regionů dlouhodobě zabývá, potvrzuje, že současné administrativní vymezení je relativně odpovídající funkčním regionům (Hampl, 2005). Závěr kapitoly obecně popisuje vývoj zakládání místních akčních skupin v České republice, pokrytí ČR místními akčními skupinami a také jejich rozdělení do jednotlivých krajů. Za kraj působnosti MAS byl brán ten, který byl zastoupen v největší míře (tedy nachází se v něm většina obcí MAS). Veškerá data byla zjišťována k roku 2015 s výjimkou 8 MAS, které ještě v roce 2015 zaznamenaly změny a bylo tedy nutné je přepracovat pro rok 2016. Přehled změn je součástí přílohy č. 2. Pro srovnání je zde zařazena také podkapitola věnující se rozsahu a velikostním charakteristikám místních akčních skupin v EU.

Na literární rešerši navazuje praktická část práce, která je rozdělena do několika kapitol. První se věnuje představení MAS dle vybraných ukazatelů ve třech tematických oblastech:

- velikostní charakteristika,
- sídelní struktura a
- funkční vztahy v regionu.

Kompletní přehled zjišťovaných proměnných je součástí přílohy č. 3 a č. 4. Těchto 81 proměnných bylo zjišťováno pro všech 180 místních akčních skupin. Tato data byla zpracována z interních dokumentů Národní sítě místních akčních skupin ČR (dále jen NS MAS ČR), dohledáváním informací na webových stránkách jednotlivých MAS, analýzou strategických plánů MAS a na základě dat ČSÚ. Klasifikace místních akčních skupin dle velikostních charakteristik byla prováděna dělením MAS dle rozlohy, dle počtu obyvatel, dle počtu obcí, ve kterých působí a dle hustoty zalidnění. Při popisu MAS dle sídelní struktury bylo nejprve zjišťováno umístění sídla místní akční skupiny v regionu a následně se přešlo ke klasifikaci MAS, dle sídelní struktury. V rámci této charakteristiky byla zjišťována sídelní struktura MAS v ČR, a to počty obyvatel v obcích do 2000 obyvatel, v kategorii 2000 - 10 000 a v kategorii nad 10 000 obyvatel. V rámci těchto kategorií byl také zjišťován počet zapojených obcí do jednotlivých MAS.

Další část práce se zabývá kategorizací místních akčních skupin dle funkčních vztahů v území. Tato klasifikace je vypracována na základě zjednodušené komparace s územními administrativními jednotkami ČR. Ke komparaci byly použity kraje, správní obvody (SO) obcí s rozšířenou působností a SO obcí s pověřeným obecním úřadem. V rámci vybraných charakteristik (příloha č. 3, tabulka č. 4) je vždy zjišťováno procentuální zastoupení obyvatel a obcí v rámci daného správního obvodu. Pro určení uzavřenosti daného správního obvodu jsou používány také další charakteristiky, a to především podíl počtu obcí (obyvatel) nejvýznamněji zastoupeného SO v MAS na celkovém počtu obcí (obyvatel) tohoto SO. Na základě tohoto postupu je možné odpovědět na otázku, zda je MAS uzavřena uvnitř SO či leží v celém správním obvodu.

Druhá kapitola praktické části je zaměřena na vytvoření komplexní typologie na základě kombinace velikostních, sídelních i vztahových charakteristik. K vytvoření takové typologie je nutné použití vybraných statistických metod, které budou nyní představeny.

Většina autorů zabývajících se vícerozměrnými statistickými metodami se shoduje na tom, že pro poznání a pochopení dat je dobré každou vícerozměrnou úlohu začít výpočtem a zobrazením hlavních komponent (Hebák a kol., 2005; Minařík

a kol. 2013; Řezánková a kol., 2009; Sebera, 2012a). A to především ty úlohy, které se vyznačují velkým datovým souborem. Hebák a kol. (2005) za velký datový soubor (v případě shlukové analýzy) považuje takový datový rámec, který má více než 250 objektů a je charakterizován více než 16 proměnnými. V případě takového souboru lze pouze obtížně identifikovat rozdíly ve vzdálenostech mezi objekty a mluví se tedy o vysoké dimenzionalitě.

Sledovaný datový soubor (MAS) je popsán 180 případy a 83 proměnnými, je tedy možné ho za velký datový soubor považovat. Z toho důvodu je nutné tato data redukovat, a to při minimální ztrátě informací, které jsou v původních datech obsaženy. Redukovat dimenzionalitu dat je možné nahrazením většího počtu původních proměnných menším počtem tzv. latentních proměnných (hlavních komponent), které dostatečně vysvětlují původní variabilitu. K tomu lze využít metodu hlavních komponent (často označována jako PCA z anglického Principal Component Analysis) a její rozšíření faktorovou analýzu (Sebera, 2012a). Obě metody se snaží nalézt skryté (neměřitelné, latentní) veličiny, označované jako hlavní komponenty nebo faktory, které vysvětlují závislost a variabilitu zkoumaných proměnných. Tyto vytvořené proměnné jsou tedy lineární kombinací původních proměnných (Hebák a kol., 2005). Při stanovení správného počtu hlavních komponent se zpravidla vychází z tzv. Kaiserova kritéria, které říká, že by se měly ponechat pouze komponenty s vlastní hodnotou větší než jedna. A to z toho důvodu, že takto zvolená hlavní komponenta vysvětluje větší část rozptylu než jedna původní proměnná (Jarkovský a kol., 2012). Vztah mezi původní proměnnou a novým faktorem se nazývá faktorová zátěž a popisuje se pomocí korelačního koeficientu (Hebák a kol., 2005).

Takto redukováný počet proměnných je možné následně použít jako vstupní data do shlukové analýzy. Shluková analýza je jednou z vícerozměrných statistických metod, která se zabývá vyšetřováním podobností vícerozměrných objektů a jejich klasifikací do shluků. Máme k dispozici datovou matici X typu $n \times p$, kde n je počet objektů, který je popsán p proměnnými (Hebák a kol., 2005). Shluková analýza se snaží odhalit vnitřní strukturu množiny objektů, tedy rozdělit soubor do několika shluků, pro které platí (Minařík a kol. 2013):

- Objekty patřící do stejného shluku jsou si v hodnotách proměnných maximálně podobné (shluky jsou homogenní).
- Objekty patřící do různých shluků jsou si v hodnotách proměnných maximálně nepodobné (mezi shluková heterogenita).
- Každý objekt spadá s jistotou do jednoho shluku.

Hlavním cílem je tedy snaha maximalizovat mezishlukovou variabilitu a současně minimalizovat variabilitu vnitroshlukovou. Úspěch této metody je závislý na tom, jak je daná množina vnitřně strukturovaná (Sebera, 2012b).

Pro volbu klastrů je použita podobnost mezi případy, která je měřena různými způsoby, především pomocí míry vzdálenosti. Mír vzdáleností je několik druhů mezi nejpoužívanější patří euklidovská vzdálenost, čtverec euklidovské vzdálenosti, a Manhattanová vzdálenost. Vypočítáním vzdáleností všech dvojic objektů, lze získat matici vzdáleností, která je symetrická a na hlavní diagonále nulová (Minařík a kol., 2013).

Existuje celá řada různých metod, které lze použít k provedení analýzy klastrů, tyto metody se zpravidla dělí na hierarchické a nehierarchické (Cornish, 2007). Nejpoužívanějším postupem ve shlukové analýze, je vytváření hierarchické posloupnosti rozkladů. Výsledky hierarchického shlukování se zaznamenávají pomocí stromového diagramu, též nazývaného jako dendrogramu. V případě hierarchického shlukování lze shlukovat nejen objekty, ale také proměnné (Hebák a kol., 2005). Hierarchické shlukování se dále dělí na aglomerativní a divizní shlukování (Meloun, 2001):

a) *aglomerativní hierarchické shlukování* – kdy shlukování probíhá postupně, tedy tím, že dojde ke sloučení dvou objektů nebo z nich vytvořených klastrů, počet kroků je pak roven $n - 1$. Na počátku je tolik shluků, kolik je v souboru přítomno případů (n). Shlukování tedy končí nejpozději o jeden krok dříve než kolik je případů, ale zpravidla se proces shlukování ukončí dříve. Ke stanovení rozumného počtu shluků se používají různá kritéria (Minařík a kol., 2013).

b) *divizní hierarchické shlukování* – tento postup je obrácený aglomerativnímu hierarchickému shlukování. V rámci tohoto postupu se vychází z jediného shluku, který se postupným dělením rozkládá na jednotlivé objekty (Meloun, 2001).

Vzdálenosti mezi shluky jsou určovány pomocí metrik shlukování, mezi které patří (Hebák a kol., 2005):

1. Metoda nejbližšího souseda – stanovuje vzdálenost mezi dvěma shluky na základě vzdálenosti nejbližších prvků dvou shluků.
2. Metoda nejvzdálenějšího souseda – vychází z opačného předpokladu, kdy kritériem pro spojování shluků je maximální možná mezishluková vzdálenost objektů.
3. Metoda průměrné vazby – kritériem pro spojování shluků je průměrná vzdálenost objektů v jednom shluku k objektům z jiných shluků.
4. Centroidní metoda – vzdálenost shluku je dána jako vzdálenost prostředních prvků shluku.
5. Wardova metoda - Wardova metoda používá funkcionál kvality rozkladu. Kritériem pro spojování shluků je přírůstek celkového vnitroskupinového součtu čtverců odchylek pozorování od shlukového průměru. Přírůstek se vyjádří jako součet čtverců v nově vznikajícím shluku, zmenšený o součty čtverců v obou zanikajících shlucích. Což lze zapsat následovně:

$$\Delta G_1 = \frac{n_h n_{h'}}{n_h + n_{h'}} \sum_{j=1}^p (\bar{x}_{hj} - \bar{x}_{h'j})^2$$

Pozitivem Wardovy metody je tendence odstraňovat malé a vytvářet přibližně podobné shluky.

Nehierarchické shlukování na rozdíl od hierarchických metod objekty přiděluje do předem stanoveného počtu shluků. Problémem této metody je právě správné určení příslušného počtu shluků. Mezi nehierarchické metody patří například metoda zárodečných bodů a K – means shlukování (Meloun, 2001).

V této práci je využito metody klasického hierarchického aglomerativního shlukování. Pro stanovení vzdálenosti mezi shluky byla použita Wardova metoda, přičemž vzdálenost objektů byla měřena čtvercem euklidovské vzdálenosti. Data vstupující do shlukování byla nejprve upravena metodou hlavních komponent. Ačkoliv je možné shlukovat nejen případy, ale také proměnné, v této práci je použito shlukování případů. Na závěr jsou výsledky ze shlukové analýzy interpretovány v rámci jednotlivých shluků, neboť shluková analýza sama o sobě

výsledky nikterak neinterpretuje. Interpretace byla provedena ex post na základě rozdílu mezi jednotlivými klastry.

Poslední kapitola rozebírá výsledky typologie a ve dvou krajích typech naznačuje důvody a faktory vztahové uzavřenosti či otevřenosti studovaných území místních akčních skupin v České republice.

K vypracování praktické části práce byla použita data od představitelů Národní sítě MAS, územně analytických podklady ČSÚ, data získaná analýzou jednotlivých strategických dokumentů a webových stránek místních akčních skupin, která byla zpracována pomocí tabulkového editoru Excel a počítačového softwaru STATISTICA 12. Pro lepší prezentaci dat byly vytvořeny mapové výstupy. K jejich zpracování byla použita zpracovaná data v rámci této práce, ale také data geodatabáze České republiky ArcČR 500 od firmy Arcdata Praha a mapové výstupy byly vytvořeny v softwarovém prostředí programu ArcGis firmy Esri. Pro doplnění informací probíhaly po dobu zpracování diplomové práce nestandardizované rozhovory s představiteli vybraných MAS.

4 CHARAKTERISTIKA MAS DLE ZVOLENÝCH KRITÉRIÍ

V následující části práce budou představeny a popsány místní akční skupiny v České republice dle vybraných ukazatelů ve třech tematických oblastech, a to dle velikostní charakteristiky, sídelní struktury a funkčních vztahů v území.

4.1 Klasifikace MAS dle velikostních charakteristik

V rámci klasifikace místních akčních skupin v ČR dle velikostních charakteristik budou místní akční skupiny děleny dle územní rozlohy, počtu obyvatel, počtu obcí, ve kterých působí a dle hustoty zalidnění.

4.1.1 Rozdělení MAS dle rozlohy

Velikost místních akčních skupin v ČR se co do rozlohy pohybuje od 62,52 km² do 1498,78 km² a jedná se tak o velmi nestejnoroďá území. Průměrná místní akční skupina působí na 392,98 km². Tabulka č. 3 dokumentuje skutečnost, že většina MAS spadá do kategorie I. tedy malé MAS, kde se rozloha pohybuje od 62 km² do 499 km², do této kategorie patří na 137 organizací. V kategorii č. II, kde se velikost MAS pohybuje od 500 – 999 km², funguje na 37 MAS a v poslední kategorii 1000 – 1500 km² pouze 6 místních akčních skupin.

Tabulka 3 Velikostní kategorie MAS v ČR dle rozlohy

kategorie	počet km ²	počet MAS
I.	0 – 499	137
II.	500 – 999	37
III.	1000 – 1500	6

Vzhledem ke značnému velikostnímu rozdílu mezi MAS, bude na danou problematiku nahlíženo, také z pohledu nejmenších a největších skupin dle rozlohy, ty zobrazuje tabulka č. 4. V případě nejmenších MAS lze říci, že se jedná o skupiny působící na území pod 100 km², v případě MAS Jihozápad o.p.s. pak těsně nad 100 km². Společným znakem těchto území je, že se nachází v zázemí měst, které do MAS nemohou být zařazeny pro nesplnění kritéria velikosti, tedy že mají více než 25 000 obyvatel. V případě MAS Staroměstsko, z. s. se jedná o zázemí Uherského Hradiště, u MAS Svatováclavsko, z. s. se jedná o zázemí Kladna, MAS Slezská brána, z.s. leží v zázemí Ostravy, a další dvě MAS

leží v zázemí Prahy. Tyto místní akční skupiny jsou zároveň velmi hustě osídleny, lidnatost těchto regionů se pohybuje vysoko nad celorepublikovým průměrem, a to od 182 do 332 obyvatel/km².

Tabulka 4 Největší a nejmenší MAS v ČR

Pořadí	Název MAS	Rozloha v km ²	Pořadí	Název MAS	Rozloha v km ²
1.	MAS Staroměstsko, z.s.	62,52	176.	MAS Šumavsko, z.s.	1113,68
2.	MAS Svatováclavsko, z.s.	71,84	177.	LAG Podralsko z. s.	1212,81
3.	MAS Slezská brána, z. s.	76,87	178.	MAS Vladař o.p.s.	1379,97
4.	MAS Dolnobřežansko	96,03	179.	Místní akční skupina Pošumaví, z.s.	1479,70
5.	MAS Jihozápad o.p.s.	101,55	180.	MAS Český les, z. s.	1498,79

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dat NS MAS

Největší místní akční skupiny působí na území o rozloze nad 1000 km². Společnou charakteristikou těchto organizací je fakt, že všechny působí v území na hranicích s Německem, a že se jedná o velmi řídko osídlené oblasti, hustota zalidnění se pohybuje od 39 do 59 obyv./km², tedy hluboko pod republikovým průměrem. To je dáno tím, že se jedná především o periferní území s rozlehlými neosídlenými oblastmi.

4.1.2 Rozdělení MAS dle počtu obyvatel

Jak už bylo rozebráno výše, místní akční skupina může působit v území, kde žije od 10 000 do 100 000 obyvatel. V ČR se jedná o regiony od 10 883 do 90 086 obyvatel. Tabulka č. 5, jako v případě předchozího dělení dokumentuje pět nejmenších a pět největších MAS, tentokrát dle počtu obyvatel.

Tabulka 5 Rozdělení MAS dle počtu obyvatel

Pořadí	Název MAS	Počet obyv.	Pořadí	Název MAS	Počet obyv.
1.	MAS Brána Písecka z.s.	10883	176.	Místní akční skupina Pošumaví, z. s.	84262
2.	MAS LEADER - Loucko, z.s.	11872	177.	MAS Lašsko	85478
3.	MAS Střední Vsetínsko, z. s.	11947	178.	Přemyslovské střední Čechy o.p.s.	86563
4.	MAS Hrušovansko, z. s.	12202	179.	MAS Orlicko, z.s.	86584
5.	MAS Hornolidečska, z.s.	12249	180.	MAS Sokolovsko o.p.s.	90086

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dat NS MAS

Velikostní charakteristiky v tomto případě lépe dokumentuje velikostní struktura MAS v ČR, v případě rozdělení MAS do intervalů zjistíme (Tab. 6), že více než 52 % MAS spadá do kategorie do 29 999 obyvatel, dalších 28 % patří do intervalu

30 000 - 49 999. Velké MAS, ve kterých žije od 50 000 do 69 999 tisíc, zastupují 12 % z celku a MAS od 70 000 obyvatel a více pouze necelých 7 % z celku.

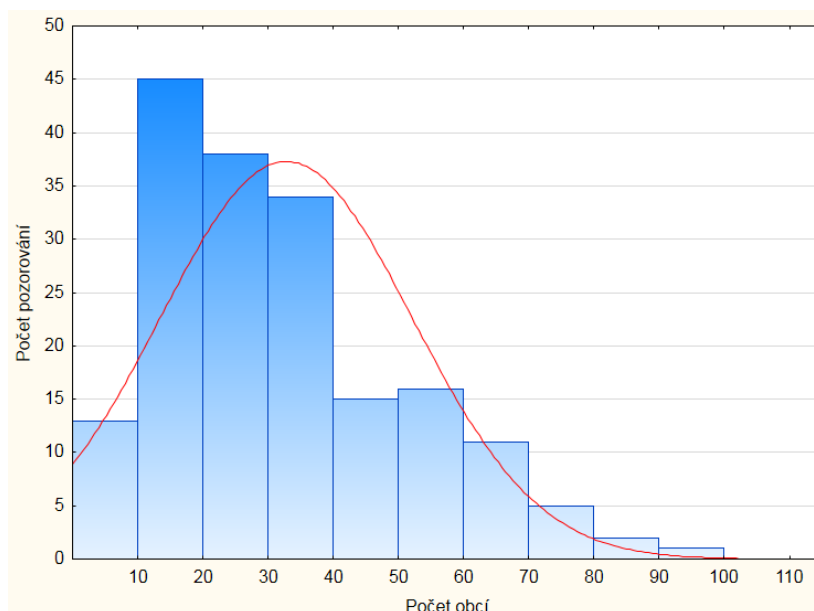
Tabulka 6 Rozdělení MAS do velikostních kategorií, dle počtu obyvatel

Velikostní kategorie (počet obyvatel)	počet MAS
0 - 29 000	94
30 000 - 49 999	51
50 000 - 69 999	23
70 000 – více	12

Průměrná velikost MAS v ČR dle počtu obyvatel činí 34 163,2 obyvatel. Ovšem medián je 29072,5 obyvatel, což znamená, že většina MAS je menší, než průměrná MAS.

4.1.3 Rozdělení MAS dle počtu obcí

MAS působí na území od 5 až do 99 obcí. Následující graf (obr. 9) zobrazuje velikostní strukturu MAS dle počtu obcí. Graf poukazuje na pravostrannou šikmost, která dokazuje větší zastoupení místních akčních skupin působící na území s menším počtem obcí.

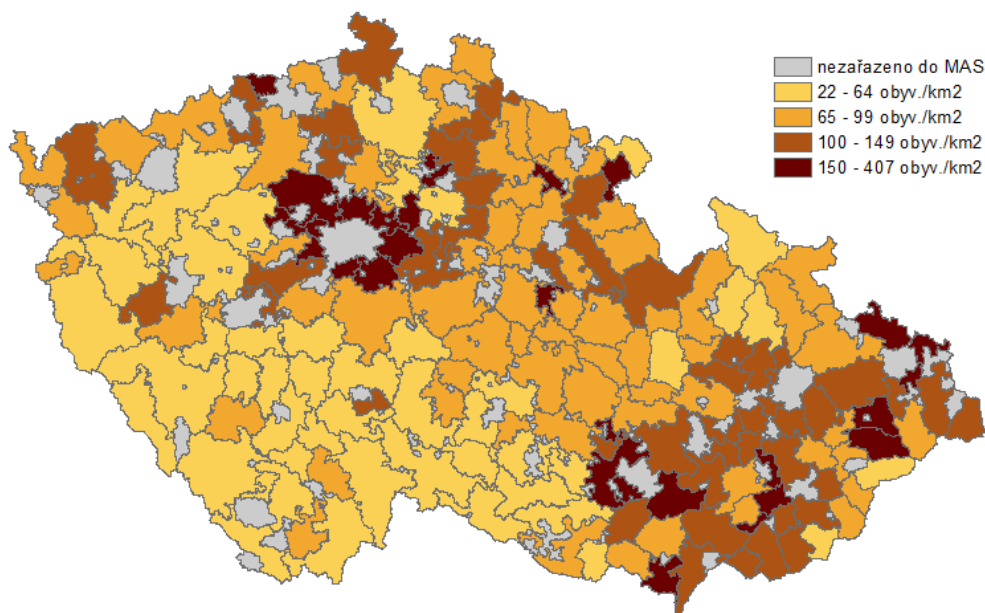
Obrázek 9 Histogram rozdělení MAS dle počtu obcí, ve kterých působí, vlastní zpracování

Obecně tak lze říci, že průměrná místní akční skupina má v ČR na 33 835 obyvatel, rozkládá se na 392,98 km² a skládá se přibližně z 32 obcí. V porovnání

s místními akčními skupinami v zahraničí lze konstatovat, že české MAS jsou velmi malé, nevznikají zde partnerství na úrovni krajů, ale spíše na území velikostně odpovídající regionům ORP.

4.1.4 Rozdělení MAS dle hustoty zalidnění

Hustota zalidnění je klíčový faktor především z toho důvodu, že by místní akční skupiny měly působit ve venkovských regionech. Jak už bylo definováno výše, v ČR je za venkovský region pokládán ten, kde je hustota zalidnění nižší než 150 obyv./km². Při hodnocení této charakteristiky bylo zjištěno, že některé MAS toto kritérium nesplňují, neboť hustota zalidnění jednotlivých MAS se pohybuje od 22,15 obyv./km² až do 406,11 obyv./km². Na jedné straně lze hovořit o čistě venkovském regionu, na straně druhé, se jedná o region čistě městský. V podmínkách ČR splňuje dané kritérium 153 místních akčních skupin, které lze považovat za venkovské (alespoň dle LEADERu), protože v průměru dosahují hustoty osídlení pod 150 obyv./ km². Zbýlých 27 toto kritérium nesplňuje, ve většině případů se jedná o místní akční skupiny v zázemí tří největších českých měst, což potvrzuje také následující kartogram.

Obrázek 10 Hustota zalidnění v jednotlivých MAS v ČR, vlastní zpracování

V zázemí hlavního města působí osm MAS, všechny tyto skupiny kritérium nesplňují. Popisovaný stav je způsoben značnou suburbanizací v zázemí velkých

měst. V případě brněnské a ostravské suburbie je možné poukázat na stejný problém. Další MAS nesplňující základní předpoklad jsou MAS v zázemí Mladé Boleslavi, Kladna a Zlína. V případě MAS, které neleží u těchto velkých měst, se většinou jedná o území, ve kterém se nachází některé velké město těsně pod hranicí 25 000 obyvatel. Příkladem může být MAS Chrudimsko z.s., nebo MAS Lednicko-Valtický areál, která působí i na území Břeclavi.

Jak je ale možné, že v těchto regionech mohou působit místní akční skupiny, a to i přesto, že se nejedná o venkovské regiony? Důvod je jednoduchý, kritérium hustoty zalidnění není kontrolován a metodika pro standardizaci jej jako rozhodující ani neuvádí.

4.2 Klasifikace MAS dle sídelní struktury

Sídelní struktura MAS je velmi ovlivněna nemožností připojit se obcím s více než 25 000 obyvateli, což poněkud zkresluje funkčnost regionů především v zázemí velkých měst. Neboť právě tato města zpravidla bývají centrem administrativy, služeb, financí, ekonomiky, kultury, ale také přirozeným centrem daného regionu.

Pro fungování místních akčních skupin nejsou stanovena žádná pravidla, která by definovala podmínky pro umístění sídla MAS. Z logiky věci by se dalo předpokládat, že bude sídlo MAS umístěno do centra daného regionu, kterým zpravidla bývá největší město v území MAS.

Při analýze umístění sídla MAS bylo zjištěno, že pouze v 74 případech je sídlo MAS umístěno do největší zapojené obce. V případě dvou místních akčních skupin je sídlo lokalizováno ve větší obci, než je největší obec v území působnosti MAS. V případě MAS Znojenské vinařství z. s., je sídlo MAS umístěno do města Znojma, které vzhledem k počtu obyvatel, nemůže být do území působnosti MAS zapojeno. Zde se jedná o pochopitelné umístění, neboť město plní funkci spádového centra. V druhém případě se jedná o Místní akční skupinu Dolní Poolšaví, o. s., kde je sídlo MAS v obci Kunovice, která do území působnosti MAS také nespadá. Nikoliv však z důvodu velikosti, ale z toho důvodu, že spadá do území působnosti konkurenční MAS, a to MAS Hornácko a Ostrožsko z. s. Zde lze pouze těžko hodnotit stav jako vyhovující, neboť jak se může MAS stát aktivátorem děje v regionu, když v něm sama nefiguruje.

Zbylých 104 místních akčních skupin umístilo své sídlo do velikostně menší obce. Některé se rozhodly umístit sídlo strategicky do středu regionu, v případě dalších bylo klíčové, kde jim byl nabídnut vhodný prostor za výhodných podmínek k otevření kanceláře. Částečně však lze tuto situaci hodnotit jako nevyhovující, neboť v některých případech jsou kanceláře MAS umístěny do okrajových částí regionu, nebo do malých obcí a fungování skupin může narážet na mnoho limitů, které jsou s umístěním v těchto oblastech spojené.

Příkladem pak může být situace, kterou popsala autorka tohoto textu ve své bakalářské práci, a to případ MAS Litomyšlsko o.p.s., kde je kancelář MAS umístěna do obce Proseč. Toto malé město leží v okrajové části regionu, na rozdíl od ostatních obcí, které leží převážně v okrese Svitavy, spadá pod okres Chrudim. Jak už název napovídá nodálním centrem daného regionu je město Litomyšl, které leží téměř ideálně ve středu daného území. MAS se v minulém programovém období potýkala se špatnou informovaností obyvatel a subjektů v regionu. Tento fakt byl podložen nejen malým množstvím projektů realizovaných v rámci MAS jinde, než v okolních obcích Proseče, ale také velmi špatnou informovaností obyvatel regionu o tom, že zde vůbec místní akční skupina působí (Pavlišová, 2015).

Tabulka 7 Sídelní struktura MAS v ČR

	Počet obcí do 2000 obyvatel	Počet obcí s více než 2000-10000 obyvateli	Počet obcí s více než 10000 obyvateli	Počet obyvatel v obcích do 2000 obyvatel	Počet obyvatel v obcích s více než 2000-10000 obyvateli	Počet obyvatel v obcích s více než 10000 obyvateli
Σ	5258	533	82	2 710 701	2 135 827	1 302 846
%	89,53%	9,08%	1,40%	44,08%	34,73%	21,19%
Celkem	5 873			6 149 374		

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ a NS MAS ČR

Jak již bylo řečeno, místní akční skupiny jsou společnosti působící ve venkovském území, to dokládá i tabulka č. 7, která poukazuje na sídelní strukturu MAS v ČR. Místní akční skupiny v ČR působí na území 5873 obcí, z čehož téměř 90 % obcí spadá do kategorie do 2000 obyvatel. Do kategorie od 2000 do 10 000 obyvatel spadá 9 % obcí, ve kterých žije skoro 35 % obyvatel všech obcí. Do poslední kategorie patří obce s více než 10 000 obyvateli a méně

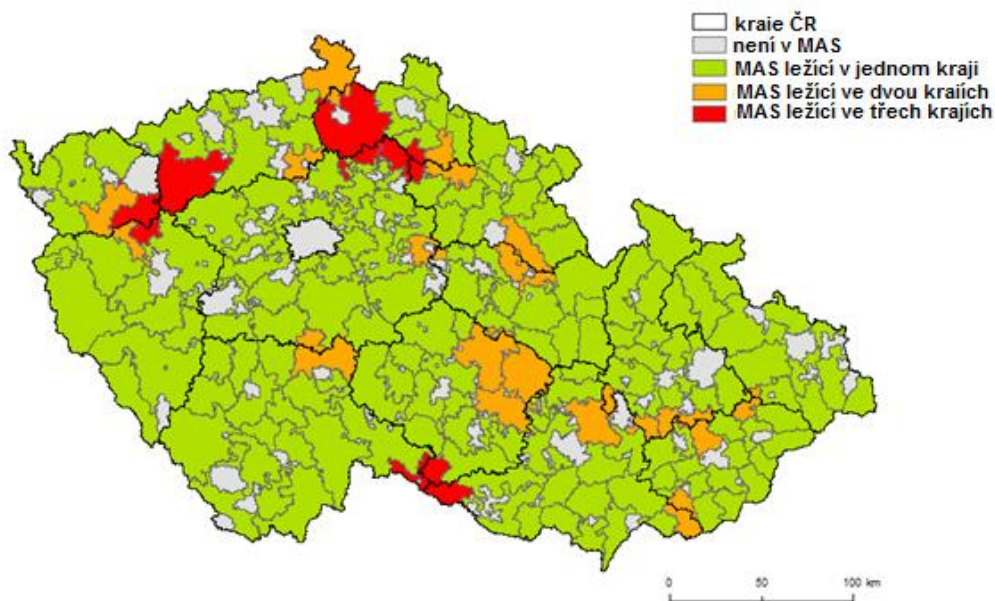
než 25 000 obyvateli, těch je na území MAS v ČR pouhých 1,4 %, i přesto v nich žije na 21 % obyvatel.

4.3 Klasifikace MAS dle funkčních vztahů v území

V této části bude popis MAS jako funkčních regionů proveden zjednodušenou komparací k vybraným územním administrativním jednotkám ČR. Ke komparaci budou použity kraje, obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem.

4.3.1 Kraje ve vztahu k MAS

V rámci zjednodušené komparace krajského uspořádání ČR s územím v působnosti MAS lze konstatovat, že v případě většiny MAS došlo k respektování hranic krajů, neboť 159 MAS (tedy 88 %) působí na území pouze jednoho kraje. Dalších 17 MAS působí na území dvou krajů a čtyři MAS se rozprostírají na území tří krajů. Srovnání těchto dvou způsobů, kdy stanovení hranic prostřednictvím MAS zastupuje přístup bottom up s vymezením hranic krajů, které byly vytvořeny přístupem top down, bylo zjištěno, že ani v jednom kraji nebyly dodrženy nastavené hranice. V případě místních akčních skupin působících v kraji Moravskoslezském a Plzeňském jsou všechny místní akční skupiny uzavřeny uvnitř kraje, ale některé obce z těchto zmíněných krajů se přidružily k sousedním krajům. Tuto skutečnost lépe dokumentuje obrázek č. 11, kde je daná situace vyobrazena. V případě kraje Jihočeského, Karlovarského, Libereckého a Pardubického se jedná o případ vždy jedné místní akční skupiny. V Jihomoravském, Královehradeckém, Olomouckém, Středočeském a Zlínském o případ dvou MAS. V Ústeckém kraji pak o tři místní akční skupiny a v případě kraje Vysočina dokonce o čtyři skupiny. To, že tuto pomyslnou soutěž „vyhraje“ kraj Vysočina, se dalo předpokládat. Kraj Vysočina byl v rámci reformy veřejné správy vytvořen uměle, tedy bez jakýchkoliv předchozích historických vazeb. Funkční vazby, tedy mohou a častou jsou k jiným krajům, než k těm stanoveným shora.

Obrázek 11: Místní akční skupiny působící na území více krajů, vlastní zpracování

4.3.2 Obce s rozšířenou působností ve vztahu k MAS

V této části textu bude posouzeno, zda platí stanovený předpoklad, že území působnosti MAS odpovídá správním obvodům obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP), neboť se jedná o administrativní regiony, které bývají pokládány také za funkční. V ČR je definováno 205 obcí s rozšířenou působností a 180 MAS. Po analýze bylo zjištěno, že pouze 26% MAS působí na území jednoho SO ORP, ostatní MAS působí na území 2 až 7 SO ORP. Necelých 30 % MAS působí ve správním obvodu dvou ORP, 22 % ve třech SO ORP, 12 % ve čtyřech SO ORP a necelých 9 % v pěti až sedmi správních obvodech ORP.

Tabulka 8 Rozdělení MAS dle počtu správních obvodů, ve kterých působí

1 ORP	2 ORP	3 ORP	4 ORP	5 ORP	6 ORP	7 ORP
47	53	40	23	11	4	2

Stav zobrazený v tabulce č. 8 poukazuje na vysokou roztržitost. O regionu však nelze soudit, zda je, či není uzavřený pouze na základě jednoho ukazatele. Hlavním ukazatelem bude procentuální zastoupení počtu obcí a počtu obyvatel žijících v nejvýznamnějším SO ORP. Už při definování nejvýznamnějšího správního obvodu ORP na území MAS je nutné se zastavit, neboť ne vždy lze nejvýznamnější správní obvod jednoznačně určit. Je nejvýznamnějším správním

obvodem ORP ten, kde žije větší počet obyvatel nebo ten, ve kterém leží větší počet obcí? V případě některých MAS, které působí ve správním obvodu dvou a více ORP, byl zjištěn stav, kdy v jednom SO ORP žije více obyvatel a ve druhém se nachází větší počet obcí. Tento případ byl identifikován v případě 34 MAS a bylo tedy nutné na SO ORP pohlížet ze dvou zmiňovaných hledisek. Místní akční skupiny nebudou nadále děleny dle počtu SO ORP, ale dle procentuálního podílu počtu obyvatel a obcí, které spadají do nejvýznamnějšího SO ORP a budou rozděleny do pěti kategorií. Rozdělení do kategorií dokumentuje tabulka č. 9, která definuje také názvy těchto kategorií.

Tabulka 9 Kategorizace MAS, vlastní zpracování

Kategorie	Procento uzavřenosti	Název kategorie
I.	100%	Zcela uzavřený region
II.	80% - 99%	Uzavřený region
III.	60% - 79%	Polouzavřený region
IV.	40% - 59%	Otevřený region
V.	20% - 39%	Zcela otevřený region

Zcela uzavřené regiony

Do této kategorie jsou zařazeny místní akční skupiny, které leží na území pouze jednoho správního obvodu ORP. Tyto MAS jsou zařazeny v tabulce č. 10, která dokumentuje, že jsou vymezeny buď identicky na hranicích SO ORP, nebo jsou vymezeny pod úrovní SO ORP. Za ideální, by se dal pokládat stav, kdy místní akční skupina působí na území pouze jednoho SO ORP a zároveň se jedná o 100 % obcí daného správního obvodu. Tento stav byl identifikován pouze v případě deseti místních akčních skupin. Tyto místní akční skupiny jsou vymezeny identicky se správními regiony. A lze zde hovořit o shodě mezi názorem shora (vymezení ORP v rámci reformy VS) a vymezením regionu ze spodu, tedy prostřednictvím místních akčních skupin. Tyto regiony jsou tedy uzavřené, funkční, účelové i administrativní zároveň.

V případě MAS, které vykazují hodnotu podílu počtu obcí nejvýznamněji zastoupeného SO ORP na celkovém počtu obcí tohoto SO ORP pod 20 %, se jedná o takové místní akční skupiny, které sice leží na území pouze jednoho SO ORP, ale na mnohem nižší úrovni, než na úrovni SO ORP. Především se jedná o poměrně malé společnosti, které se skládají například z pěti obcí.

V případě pěti místních akčních skupin došlo k uzavření MAS již na úrovni SO POÚ, a to v případě MAS Hranicko z.s., MAS Mohelnicko, o.s., Místní akční skupina Střední Povltaví, z.s., Společnost pro rozvoj Humpolecka, z.s. a MAS VLTAVA, z.s.

Tabulka 10 Kategorie zcela uzavřené MAS

Podíl počtu obcí nejvýznamněji zastoupeného SO ORP v MAS na celkovém počtu obcí tohoto SO ORP	Místní akční skupiny
100%	MAS Broumovsko, z. s., MAS Hranicko z. s., MAS Mohelnicko, o.s., MAS Vincenze Priesnitzte pro Jesenicko, o.p.s., MAS VLTAVA, z.s., MAS Moravskotřebovsko a Jevíčsko o.p.s., Společnost pro rozvoj Humpolecka, z.s., MAS Frýdlantsko, z.s., Rozvoj Krnovska o.p.s., Místní akční skupina Střední Povltaví, z.s.
80 % - 99 %	Místní akční skupina Svitava z.s., Rakovnícko o.p.s., MAS Blaník, z. s., MAS Hrubý Jeseník, z.s., MAS Uničovsko, o.p.s., MAS Ploština, z.s., MAS Strakonicko, z.s.
60 % - 79 %	Místní akční skupina Hřibčecí hory, z.s., Místní akční skupina Lanškrounsko
40 % - 59 %	MAS BRÁNA PÍSECKA z.s., Místní akční skupina Třeštsko, o.p.s., Otevřené zahrady Jičínka z.s., MAS PODBRDSKO, z.s., MAS Region Kunětické hory, z.s., MAS Lednicko-valtický areál, z.s., MAS Šumperský venkov, z. s., MAS Královédvorský, z. s., Podhůří Železných hor o.p.s., MAS Východní Slovácko, z.s.
20 % - 39 %	Místní akční skupina Šipka, z. s., Místní akční skupina Stolové hory, MAS Partnerství venkova, z. s., MAS CÍNOVECKO o.p.s., MAS Bobrava, z.s., MAS Buchlov, z.s., Místní akční skupina Brána Vysočiny o.s., MAS Zlatá cesta, o.p.s., Místní akční skupina Valašsko - Horní Vsacko, z.s., MAS Chrudimsko, z.s.,
0 % - 19 %	MAS Chrudimsko, z.s., MAS Staroměstsko, z.s., MAS Boleslavsko z.ú., MAS Dolnobřežansko o.p.s., MAS Lužnicko o.p.s., MAS Hrušovansko, z. s., MAS SVATOVÁCLAVSKO, z.s., MAS LEADER - Loucko, z.s.

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ a NS MAS ČR

Uzavřené regiony

Do druhé kategorie spadají místní akční skupiny, které se co do uzavřenosti pohybují od 80 % do 99 %, patří sem 37 místních akčních skupin. Tyto místní akční skupiny tedy z převládající části působí na území pouze nejvýznamnějšího SO ORP, ale několik málo obcí patří do jiné ORP. Z celkového počtu, celkem 12 MAS působí na území celého ORP, je tedy patrné, že tyto místní akční skupiny jsou vymezeny téměř ideálně a odpovídají funkčním celkům, neboť z 80 – 99 % patří pouze pod jedno ORP a zároveň fungují ve všech obcích daného ORP. Tyto místní akční skupiny se uzavřely na úrovni ORP a zároveň jsou k nim připojeny obce z jiného SO, jedná se však řádově o 1 – 6 obcí, většinou malých. Důvody proč jsou tyto obce součástí MAS, která působí v jiném SO ORP jsou často založeny na reálných vztazích, jako je tomu například v případě MAS POLIČSKO, kdy je k MAS připojena obec Rohozná. Ta sice patří do SO ORP Svitavy, ale vztahově má blíže ke SO ORP Polička, a to nejen pro kratší vzdálenost

do Poličky, ale také do sídla MAS, které leží v Bystrém. Zároveň už svojí polohou spadá spíše pod Českomoravskou vrchovinu, tedy stejně jako ostatní obce MAS.

Pokud bude následující tabulka interpretována z opačného úhlu pohledu, jsou sem zařazeny MAS, které sice působí z 80 – 99 % ve správním obvodu nejvýznamnějšího SO ORP, ale daný správní obvod je daleko větší, než je území působnosti dané společnosti. V případě 6 MAS, které fungují pouze na necelých 20 % SO ORP se jedná o velmi malé místní akční skupiny, které byly vymezeny pod úrovní SO ORP na úrovni několika SO POÚ nebo na základě přirozených hranic, jak tomu je například v případě MAS Hornolidečko, které je vymezeno na základě přirozených hranic úpatí Beskyd, Bílých Karpat, Vizovických vrchů a soustavou komunikací (Ministerstvo zemědělství, 2013).

Tabulka 11 Kategorie uzavřené MAS

Podíl počtu obcí nejvýznamněji zastoupeného SO ORP v MAS na celkovém počtu obcí tohoto SO ORP	Místní akční skupiny
100%	MAS Hustopečsko, z. s., MAS POLIČSKO z.s., MAS Mikulovsko o.p.s., MAS "Přijďte pobejt!" z.s., Kyjovské Slovácko v pohybu, MAS Frýdlantsko - Beskydy z.s., Místní akční skupina Mikroregion Telčsko, z. s., RÝMAŘOVSKO, o.p.s., Místní akční skupina Podhostýnska, z. s., Místní akční skupina Blatensko, o.p.s., MAS Vizovicko a Slušovicko, o.p.s.
80 % - 99 %	Sdružení SPLAV, z.s., MOST Vysočiny, o.p.s., MAS Holicko, o.p.s., MAS Polabí, o.p.s., Místní akční skupina Hlinecko, z. s., Místní akční skupina Mezilesí, MAS Říčansko o.p.s.
60 % - 79 %	MAS České středohoří, z.s., Místní akční skupina Boskovicko PLUS, z. s.
40 % - 59 %	MAS - Střední Polabí, z.s.
20 % - 39 %	MAS Strážnicko, z.s., MAS Krajina srdce, z.s., MAS Bojkovska, z.s., Místní akční skupina Podještědí, z.s., Jižní Haná o.p.s., MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastecsko, o.s., Místní akční skupina Kelečsko - Lešensko - Starojicko, z.s., Ekoregion Úhlava, o.s., Podhorácko, o.p.s., Místní akční skupina Království - Jestřebí hory, o.p.s.
0 % - 19 %	Mladoboleslavský venkov, z.ú., MAS Hanácký venkov, z. s., MAS Hornolidečka, z.s., Střední Haná, o.p.s., Prostějov venkov o.p.s., Hradecký venkov o.p.s.,

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ a NS MAS ČR

Polouzavřené regiony

Do třetí kategorie patří místní akční skupiny, které v podílu uzavřenosti spadají do kategorie od 60 do 79 %, celkem sem patří na 42 místních akčních skupin (tabulka č. 12). Tyto společnosti už vykazují nižší míru uzavřenosti, než tomu bylo u předchozích kategorií. I zde lze sledovat, že některé místní akční skupiny jsou tvořeny celým správním obvodem obce s rozšířenou působností, pouze v případě těchto místních akčních skupin už je patrné, že se jedná o místní akční

skupiny, které jsou velikostně větší a kromě daného správního obvodu ORP jsou k těmto MAS připojeny ještě další obce z jiných správních obvodů. Příkladem takové MAS, může být opět MAS Litomyšlsko o.p.s., které na začátku svého fungování v roce 2007 bylo vymezeno téměř identicky jako SO ORP Litomyšl. V průběhu dalších let se počet obcí rozrostl, o několik malých okolních obcí, které měly vztahově blíž k Litomyšli. V roce 2014 bylo do území působnosti MAS přijato i Vysoké Mýto a dalších přibližně pět obcí, které jsou správně příslušné k tomuto městu. Nyní je situace taková, že místní akční skupina působí na území, kde jsou dvě centra, což by nebyl problém, kdyby mezi těmito městy byly patrné funkční vazby či spolupráce (Pavlišová, 2015).

Tabulka 12 Kategorie polozavřené MAS

Podíl počtu obcí nejvýznamněji zastoupeného SO ORP v MAS na celkovém počtu obcí tohoto SO ORP	Místní akční skupiny
100 %	Brdy - Vltava o.p.s., MAS Podchlumí, z.s., Rozvoj Tanvaldska z.s., MAS Jablunkovsko, z. s., MAS Horní Pomoraví o.p.s., Společná CIDLINA, z.s., MAS Litomyšlsko o.p.s., MAS Sdružení Růže z.s.
80 % - 99 %	OSLAVKA o.p.s., Místní akční skupina POHODA venkova, z.s., Posázaví o.p.s., MAS Sdružení Západní Krušnohoří, z.s., MAS Sedlčansko, o.p.s., Místní akční skupina Krkonoše, o.s., Lípa pro venkov z.s., MAS Sokolovsko o.p.s., Luhačovské Zálesí, o.p.s., Místní akční skupina Opavsko z.s., Havlíčkův kraj, o.p.s., Místní akční skupina svatého Jana z Nepomuku, Místní akční skupina Severní Chříby a Pomoraví, z.s.,
60 % - 79 %	MAS Pobeskydí, z. s., MAS Vyhličky, z.s., MAS Šternbersko o.p.s., MAS Moravská cesta, z. s., MAS Moravský kras z.s., Místní akční skupina Podřipsko, Místní akční skupina Dolní Morava, z.s.
40 % - 59 %	MAS Vyškovsko, z.s., MAS Česká Kanada o.p.s., Via rustica o.s.
20 % - 39 %	MAS Nad Prahou o.p.s., MAS Znojemské vinařství, z. s., MAS Mezi Hradky, z.s., MAS Bohdanečsko, z.s., MAS Střední Vsetínsko, z. s., Místní akční skupina Zálabí, z. s., Bystřička, o.p.s., Místní akční skupina Dolní Poolšaví, o.s., MAS Brdy z.ú., MAS Hanácké Království, z.s.
0 % - 19 %	MAS Jihozápad o.p.s.

Na druhé straně tabulky je zobrazen stav v MAS Jihozápad, o.p.s., což je místní akční skupina, jak už název napovídá, v jihozápadní části Prahy, ležící na hranici okresu Praha-západ a Berounu, která působí v územní působnosti 20 obcí, z nichž 13 spadá pod ORP Černošice a sedm pod ORP Beroun. Vzhledem k tomu, že nejvýznamnějším SO ORP jsou Černošice, pod které spadá 79 obcí, došlo k uzavření MAS pouze na 16 % území SO ORP.

Otevřené regiony

Do kategorie otevřené regiony se řadí společnosti, které vykazují uzavřenost od 40 do 59 %, a spadá sem na 39 MAS (tabulka č. 13). V případě této kategorie,

můžeme poprvé identifikovat místní akční skupiny, u kterých nelze jednoznačně určit nejvýznamnější správní obvod ORP, tedy situaci, která byla popisována již výše. Některé MAS tedy působí v území SO ORP, ve kterém žije více obyvatel v menším počtu obcí a naopak. Tyto skutečnosti jsou v následující tabulce vyznačeny tučným písmem. Tabulka č. 13 dokumentuje fakt, že v případě nižšího podílu obcí nejvýznamněji zastoupeného SO ORP v MAS na celkovém počtu obcí tohoto obvodu se jedná o pravidelně se opakující skutečnost. Tyto místní akční skupiny leží také v zázemí některého z velkých, zpravidla krajských měst. Tato města jsou tedy z územní působnosti MAS vyjmuta a dochází tak většinou k poměrně nefunkčním uskupením, ve kterých chybí centrum, ale také přímé vazby, neboť obce v zázemí velkých měst mají vztahy ve směru k centru.

Tabulka 13 Kategorie otevřené regiony

Podíl počtu obcí nejvýznamněji zastoupeného SO ORP v MAS na celkovém počtu obcí tohoto SO ORP	Místní akční skupiny
100 %	Místní akční skupina Rožnovsko, MAS Krušné hory, o.p.s., Místní akční skupina Hlučínsko z.s., Místní akční skupina Bohumínsko, z.s., MAS Zubří země, o.p.s., Přemyslovské střední Čechy o.p.s., Místní akční skupina Třeboňsko o.p.s., MAS Aktivios, z.s., MAS ORLICKO, z.s.,
80 % - 99 %	MAS Český Západ, z.s., LAG Podralsko z. s., SERVISO, o.p.s.
60 % - 79 %	MAS Karlštejsko, o.s., Místní akční skupina Podbrněnsko, spolek, MAS Radbuza, z.s. , MAS Světovina o.p.s., MAS Český les, z. s., MAS Achát z.s., MAS Šumavsko, z.s.
40 % - 59 %	MAS Rokytná, o.p.s., MAS Horňácko a Ostrožsko z.s., MAS Podlipansko, o.p.s., Královská stezka o.p.s., Místní akční skupina Mezi Úpou a Metují, MAS Železnohorský region, z.s., Místní akční skupina SVATOJIŘSKÝ LES, z.s., MAS Vodňanská ryba, z.s., MAS Labské skály, z.s.
20 % - 39 %	MAS Lužnice, z.s., MAS - Partnerství Moštěnka, o.p.s. , Místní akční skupina Blanský les - Netolicko o.p.s., MAS Kraj živých vod, z.s., MAS Českomoravské pomezí o.p.s., MAS MORAVSKÁ BRÁNA, z.s.
0 % - 19 %	Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko, Místní akční skupina Jemnicko, o.p.s., Místní akční skupina Pomalší o.p.s., MAS rozvoj Kladenska a Prahy-západ, o.s., MAS Slezská brána, z. s.

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ a NS MAS

Do této kategorie spadá například i LAG Podralsko, z.s. což je místní akční skupina zasahující územně do tří krajů – Libereckého (nejvíce obcí a sídlo MAS), Středočeského a Ústeckého, působící v sedmi správních obvodech obcí s rozšířenou působností. Dle SCLLD LAG Podralsko, je dané území geograficky a tematicky ucelené. Jeho značnou část zaujímá, hned po Praze, druhá největší obec ČR, a to Ralsko, což je bývalý vojenský výcvikový prostor. Území LAG Podralsko prošlo za dobu svého fungování mnohými proměnami, v letech 2005 až 2009 bylo tvořeno pouze Mikroregionem Podralsko. K území se však postupně připojily i další svazky (Peklo, Máchův kraj a několik obcí

z Novoborska, které pro své malé území nemohlo vytvořit vlastní MAS), ale také sousední obce, které s LAG Podralsko spolupracovaly v minulém programovém období (LAG Podralsko, 2016). LAG Podralsko tedy nyní působí na území tří krajů a 7 ORP. Zda se opravdu jedná o území geograficky a tematicky ucelené, lze dle těchto informací, jen těžko soudit.

Vzhledem k tomu, že LAG Podralsko bylo jednou z padesáti prvních schválených MAS v tomto programovém období (NS MAS, 2017), zároveň v minulém programovém období bylo na pravidelných hodnoceních MZe hodnoceno jako jedna z 20 nejlepších MAS a vždy hodnocením za A, tedy výborně fungující MAS (Mze, 2012a; Mze, 2012b) nelze než diskutovat, zda je opravdu uzavřenost regionu nutnou podmínkou dobrého fungování MAS. Dle manažerky této MAS Strnadové není příslušnost ke SO ORP ničím, co by ovlivňovalo funkčnost regionu, vždy záleží především na kvalitách manažera dané organizace (osobní komunikace).

Zcela otevřené regiony

Do poslední kategorie spadají MAS, které vykazují hodnotu uzavřenosti v intervalu 20 – 39 %. Těchto místních akčních skupin je celkem 15, a jsou zobrazeny v tabulce č. 14.

Tabulka 14 Místní akční skupiny spadající do kategorie zcela otevřené regiony

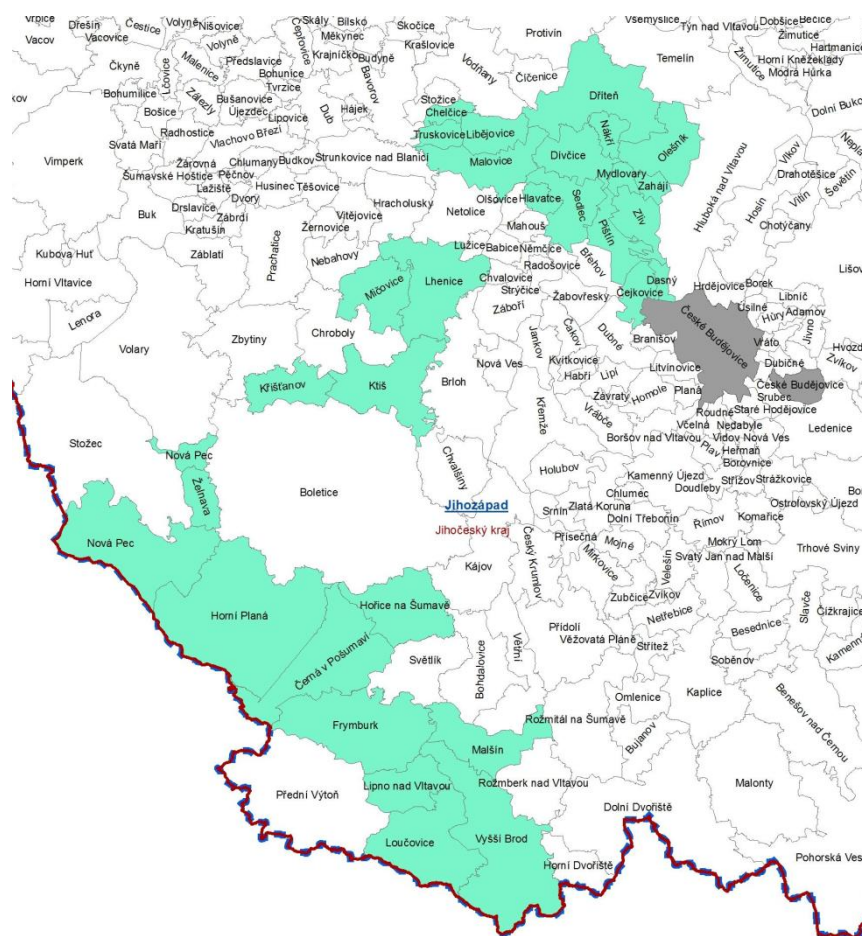
Podíl počtu obcí nejvýznamněji zastoupeného SO ORP v MAS na celkovém počtu obcí tohoto SO ORP	Místní akční skupiny
100%	MAS Regionu Poodří, z.s.
80 % - 99 %	MAS Slavkovské bojiště, z.s., MAS Vladař o.p.s., Místní akční skupina Brána Brněnska, z.s., MAS Lašsko
60 % - 79 %	Místní akční skupina POŠUMAVÍ, zapsaný spolek, Region HANÁ, z.s.
40 % - 59 %	MAS 21, o.p.s., NAD ORLICÍ, o.p.s., Region Pošembeří o.p.s., Obecně prospěšná společnost pro Český ráj
20 % - 39 %	MAS Český sever, z.s., MAS Brána do Českého ráje, z.s., MAS Naděje o.p.s.
0 % - 19 %	MAS Rozkvět, z.s.

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ a NS MAS ČR

Dle stanovené metodiky vychází jakožto nejproblémovější MAS Rozkvět, z.s. Území působnosti dokumentuje následující obrázek (č. 12), ze kterého je patrné, že místní akční skupina sice působí na území jednoho kraje, ale co do územní

celistvosti vykazuje horší výsledky, než některé MAS působící na území tří krajů. MAS Rozkvět působí na území 4 okresů a 4 obcí s rozšířenou působností. Sídlo MAS je umístěno do obce Lhenice, což je městys spadající pod ORP Prachatice. Z Vyššího Brodu, což je nejnižněji položená obec ČR, je to do sídla MAS 57 km, z nejseverněji položené obce do sídla MAS poté 25 km.

Z mapového výřezu území působnosti MAS Rozkvět vyplývá, že zde nebyly dodrženy podmínky stanovené *Metodikou pro standardizaci místních akčních skupin pro období 2014-2016*. Území není celistvé, je tvořeno izolovanými územními celky, a to i po akceptaci výjimky, pro vojenský újezd, který se zde nachází. Ovšem výjimka, může být udělena maximálně dvěma obcím, které jsou od zbytku regionu izolované. V případě této MAS se jedná dokonce o tři izolované celky, jak dokládá obr. 12.

Obrázek 12 Území působnosti MAS Rozkvět, Zdroj: masrozkvet.cz

Místní akční skupina by měla být zároveň partnerstvím, kde jsou řešeny společné problémy a témata. V případě MAS Rozkvět lze usuzovat, že se bude jednat o témata velmi různorodá, neboť územní profil je velmi pestrý. Na jihu Národní park a Chráněná krajinná oblast Šumava, na severu rovinatá část okresu České Budějovice.

4.3.3 Obce s pověřeným obecním úřadem ve vztahu k MAS

Další charakteristikou, se kterou budou jednotlivé MAS porovnávány, jsou správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem. Na území České republiky je ustanoveno celkem 388 obcí s pověřeným obecním úřadem. Tyto úřady ve své přenesené působnosti vykonávají státní správu v rozsahu přiznané zákonem. Typická je působnost matričního a stavebního úřadu. Při porovnání území působnosti místních akčních skupin se správním obvodem obce s pověřeným obecním úřadem (dále jen SO POÚ), lze sledovat, že místní akční skupiny působí v území jednoho až dvanácti POÚ. Následující tabulka (č. 15) dokumentuje počet místních akčních skupin rozprostírajících se v daném počtu SO POÚ.

Tabulka 15 Počet MAS působících v daném počtu POÚ

1 POÚ	2 POÚ	3 POÚ	4 POÚ	5 POÚ	6 POÚ
21	37	38	36	19	12
7 POÚ	8 POÚ	9 POÚ	10 POÚ	11 POÚ	12 POÚ
7	3	4	2	0	1

Pouze v jednom SO POÚ působí necelých 12 % MAS, lze předpokládat, že se bude jednat především o velikostně menší místní akční skupiny, které se uzavřely pod úroveň SO ORP. Nejvíce místních akčních skupin poté působí ve správním obvodu dvou až čtyř obcí SO POÚ, do této kategorie spadá necelých 62 % MAS. Stejně jako u předchozího dělení, není ani tak důležitý počet správních obvodů, ale především procentuální zastoupení obcí v daném správním obvodu.

MAS pouze v jednom SO POÚ

V případě pěti místních akčních skupin, můžeme říci, že došlo k uzavření regionu na totožné hranici, jako je administrativně vymezen SO POÚ, a to v případě MAS Hranicko z.s., MAS Mohelnicko, o.s., MAS VLTAVA, z.s., Místní akční skupina Střední Povltaví, z.s. a Společnost pro rozvoj Humpolecka, z.s., tyto

místní akční skupiny vykazují identické vymezení administrativního regionu s regionem účelovým. Více než 90 % uzavřenost ve své územní působnosti vykazují ještě další 3 MAS. MAS Uničovsko, o.p.s. a MAS Svitava z.s. nemají zařazenou pouze 1 obec z SO POÚ a v případě MAS Blaník se jedná o 4 obce, ale vzhledem k celkovému počtu obcí SO POÚ (44 ze 48 obcí), se jedná o zanedbatelné množství.

V případě ostatních místních akčních skupin v této kategorii se jedná o společnosti působící v daleko menších SO POÚ než je území působnosti MAS. V případě MAS vykazující nejnižší stupeň uzavřenosti se jedná o MAS Svatováclavsko, z.s., které působí v území pouze 5 obcí ze správního obvodu SO POÚ Kladno, pod které spadá celkem 40 obcí. Procentuální zastoupení se tedy pohybuje těsně nad 12 %.

MAS působící ve více správních obvodech POÚ

Také v případě několika MAS, které působí ve více správních obvodech obcí s pověřeným obecním úřadem, lze identifikovat takové, které ačkoliv působí ve více správních obvodech, vykazují značnou uzavřenost. Jedná se především o takové místní akční skupiny, které působí v celém správním obvodu nejvýznamnějšího POÚ a zároveň je k nim přidruženo několik obcí z okolních SO. Mezi takové MAS patří například MAS Frýdlantsko – Beskydy z.s., MAS Mikulovsko o.p.s., MAS POLIČSKO z.s, ke kterým je vždy připojena pouze jedna obec ze správního obvodu sousedního POÚ.

Dle tabulky č. 15 existují i takové MAS, které působí ve správních obvodech více než 8 POÚ. Do této skupiny patří MAS Brána do Českého ráje, z.s., MAS Český sever, z.s., MAS Český les, z. s., MAS Vladař o.p.s., Posázaví o.p.s., MAS Světovina o.p.s., NAD ORLICÍ, o.p.s., MAS Rozkvět, z.s. a LAG Podralsko z. s. Tyto MAS jsou rozdrobeny mezi několik správních jednotek a vykazují tak poměrně vysokou vztahovou heterogenitu, neboť většina z nich funguje maximálně v 20 % obcí nejvýznamněji zastoupeného správního obvodu. Výjimkou, je v tomto případě MAS Posázaví, které je z 50 % spadající pod SO POÚ Benešov a zbylých 50 % se dělí mezi SO dalších 8 POÚ.

Pro účely této práce není další dělení dle POÚ nikterak významné, neboť v případě, že MAS působí ve více správních obvodech, byl tento stav zaznamenán

již komparací se správními obvody obcí s rozšířenou působností. A to z toho důvodu, že v případě administrativního dělení je zachován princip skladebnosti, tedy že obce s pověřeným obecním úřadem spadají pod obce s rozšířenou působností. V mnoha případech jsou obce s pověřeným obecním úřadem zároveň i obce s rozšířenou působností.

5 TYPOLOGIE MAS

V této kapitole bude použita kombinace metod pro zpracování vícerozměrných statistických souborů, především pak analýza hlavních komponent a na ní navazující shluková analýza, která bude mít za úkol vytvořit jednoduchou typologii MAS dle přístupu k vymezení území působnosti.

5.1 Analýza hlavních komponent

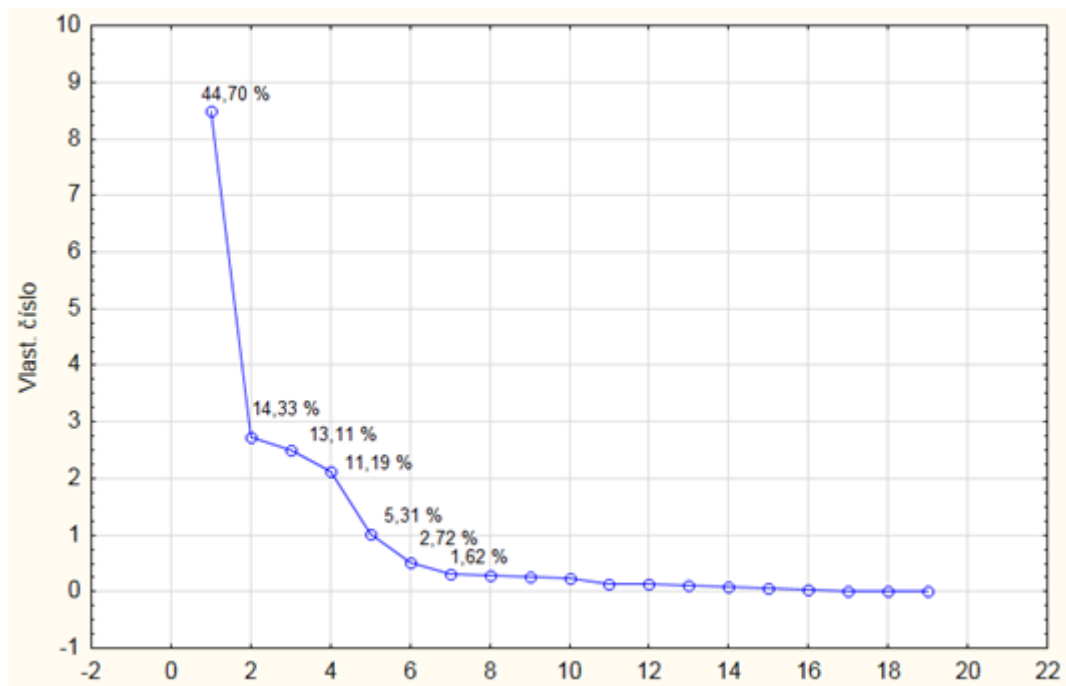
Vzhledem k velikosti souboru je vhodné provést analýzu hlavních komponent a redukovat tak počet proměnných. Nejprve byla sestrojena korelační matice, která je zobrazena v příloze (příloha č. 5). Z matice vyplývá, že korelační koeficienty jsou v absolutní hodnotě některé poměrně vysoké a lze tedy předpokládat, že má smysl metodou hlavních komponent pokračovat. Zároveň je to v podstatě nutností, neboť sledovaný datový soubor je příliš veliký.

Dalším krokem je stanovení vlastních čísel. Pomocí software STATISTICA 12 byla zjištěna vlastní čísla výběrové korelační matice a procento příslušného vysvětleného rozptylu (Tabulka 16). Z uvedeného vyplývá, že prvních šest faktorů zachovává 91 % původních informací, prvních pět faktorů zachová 88 % původních informací. K upřesnění a rozhodnutí kolik faktorů zachovat je sestrojen ještě sutinový graf (Obrázek č. 13).

Tabulka 16 Vlastní čísla korelační matice a podíl na variabilitě pro 19 indikátorů

Pořadí vl. č.	Vlastní čísla korelační matice a související statistiky Pouze aktiv. proměnné			
	vl. číslo	% celk. rozptylu	Kumulativ. vl. číslo	Kumulativ. %
1	8,493392	44,70206	8,49339	44,7021
2	2,722235	14,32755	11,21563	59,0296
3	2,491627	13,11383	13,70725	72,1434
4	2,126551	11,19237	15,83380	83,3358
5	1,009884	5,31518	16,84369	88,6510
6	0,517462	2,72349	17,36115	91,3745
7	0,307948	1,62078	17,66910	92,9953
8	0,276733	1,45649	17,94583	94,4517
9	0,254729	1,34068	18,20056	95,7924
10	0,231642	1,21917	18,43220	97,0116
11	0,133771	0,70406	18,56597	97,7157
12	0,122851	0,64658	18,68882	98,3622
13	0,106807	0,56214	18,79563	98,9244
14	0,083515	0,43955	18,87915	99,3639
15	0,057254	0,30134	18,93640	99,6653
16	0,030032	0,15807	18,96643	99,8233
17	0,020140	0,10600	18,98657	99,9293
18	0,012120	0,06379	18,99869	99,9931
19	0,001307	0,00688	19,00000	100,0000

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ a NS MAS ČR

Obrázek 13 Sutinový graf, vlastní zpracování

Dle sutinového grafu a tabulky vlastních čísel lze rozhodnout o správném počtu hlavních komponent. Strmě klesající průběh funkce v sutinovém grafu se od šestého vlastního čísla mění na přibližně konstantní. Prvních pět vlastních čísel je větších než 1 a vyhovují Kaiserovu kritériu a zároveň procento variability vysvětlené pomocí prvních 5 hlavních komponent je 88 % (první hlavní komponenta vysvětluje 44,70 %, druhá 14,33 %, třetí 13,11 %, atd.). Vzhledem k těmto skutečnostem, lze říci, že pro další postup je ideální zařadit do analýzy pouze prvních pět faktorů.

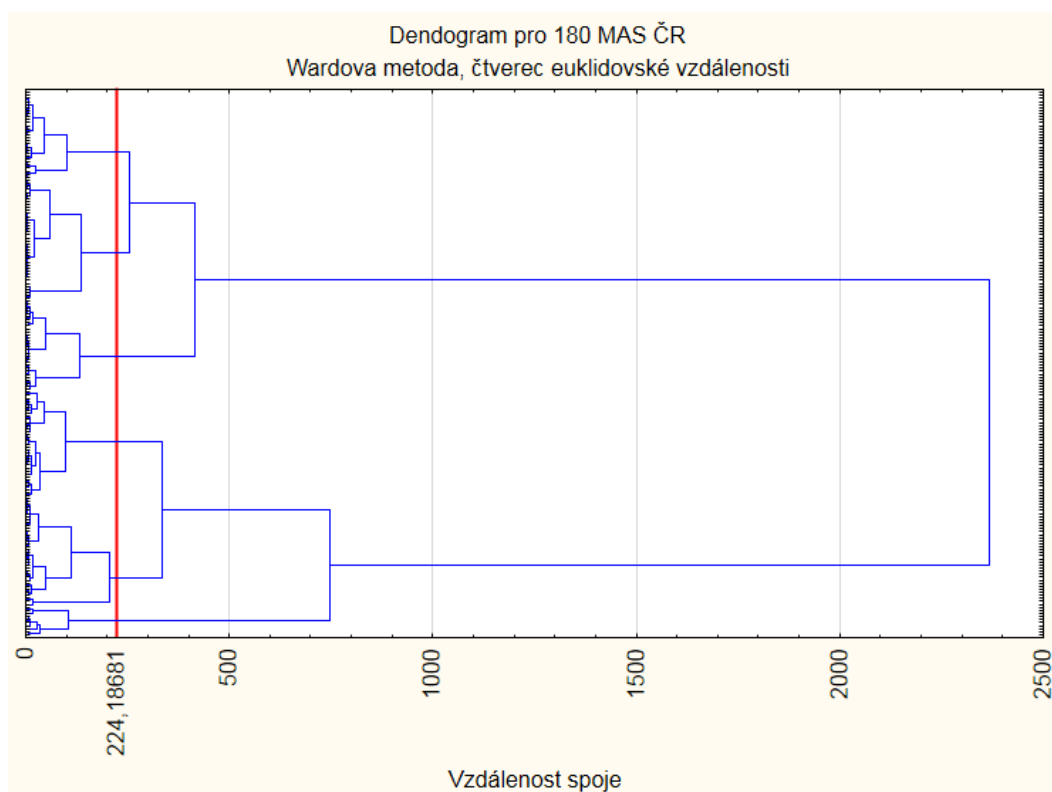
Následně byly vypočteny korelační koeficienty prvních pěti hlavních komponent. Výsledky zobrazuje příloha č. 6. Z těchto výsledků je patrné, že první latentní proměnná souvisí především se vztahovou uzavřeností regionů MAS na úrovni SO ORP. Druhá latentní proměnná řeší otázku sídelní struktury. Třetí latentní proměnná souvisí se vztahovou uzavřeností na úrovni krajů. Čtvrtá latentní proměnná se zabývá velikostními charakteristikami a pátá doplňuje sídelní strukturu.

5.2 Shluková analýza

Ve sledovaném souboru se nachází 180 případů, z nichž každý je popsán 81 proměnnými. Z celkového počtu bylo vybráno 19 proměnných, které jsou pro

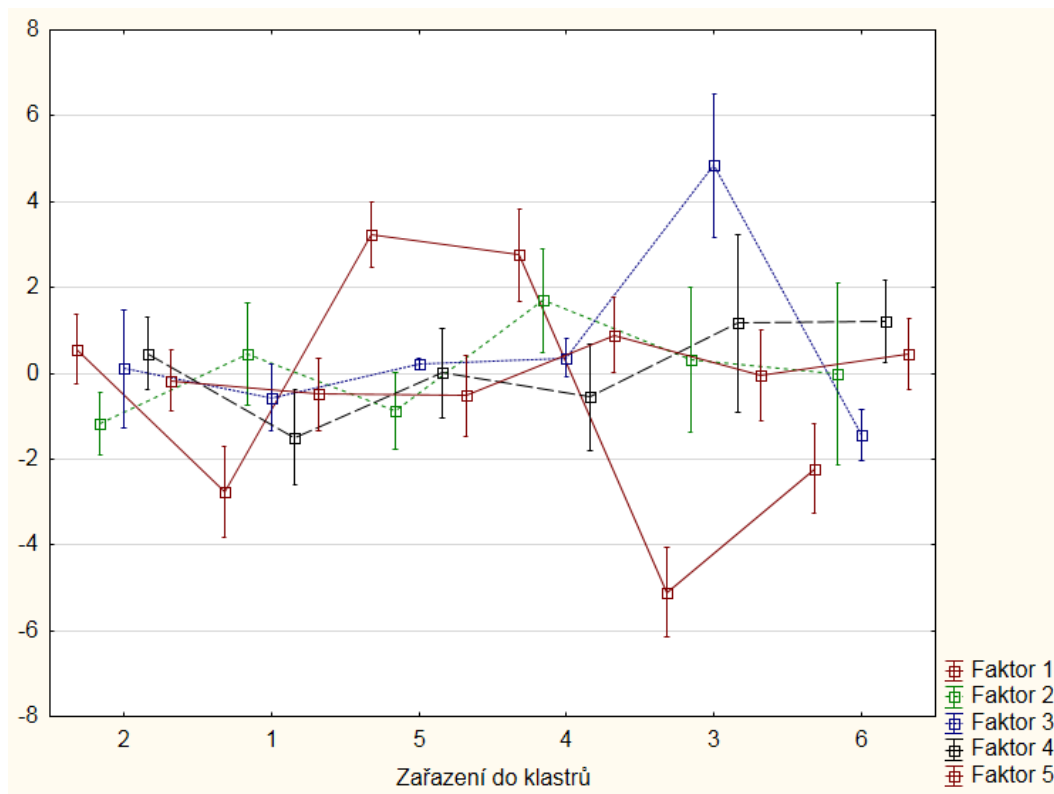
vytvoření typologie MAS klíčové. Vzhledem k tomu, že i přesto se jedná o příliš velký soubor, byla provedena metoda hlavních komponent, která počet proměnných zredukovala a snížila na 5 hlavních komponent, jež i přesto zachovávají 88 % původních informací. Tato nově vzniklá data byla následně použita a analyzována shlukovou analýzou, za použití hierarchické aglomerativní metody. Pro stanovení vzdálenosti mezi shluky byla použita Wardova metoda, přičemž vzdálenost objektů byla měřena čtvercem euklidovské vzdálenosti.

Výsledek shlukování je graficky znázorněn dendogramem (obrázek č. 14). Vzhledem k vysokému počtu případů (MAS), není možné přehledně vyznačit názvy v grafu na ose y, ale je nutný tabulkový přepis (příloha č. 7). Cílem shlukové analýzy bylo seskupit 180 místních akčních skupin do shluků, dle jejich podobnosti a na základě těchto informací poté interpretovat výsledky.

Obrázek 14: Dendrogram pro měření podobnosti MAS ČR z hlediska území působnosti

Příloha č. 7 rozděluje místní akční skupiny do jednotlivých shluků. Vzhledem k tomu, že bylo jako pravidlo slučování použito Wardovy metody, byl soubor rozdělen do shluků přibližně stejné velikosti. Tučně zvýrazněná MAS je poté charakterizována jako tzv. reprezentant shluku, tedy vykazuje v proměnných střední hodnoty pro daný shluk.

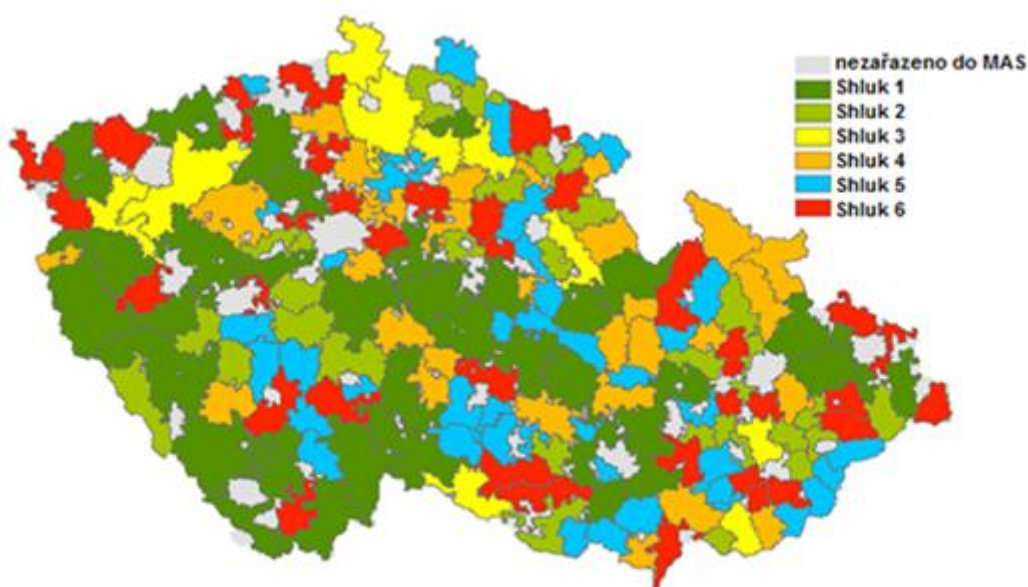

Obrázek 15 Průměrné hodnoty latentních proměnných pro jednotlivé shluky

Graf (obrázek č. 15) zobrazuje průměrné hodnoty faktorů pro daný shluk. Na horizontální ose jsou znázorněny jednotlivé shluky. Na ose vertikální poté hodnoty směrodatných odchylek příslušné proměnné, které zároveň ukazují na stupeň homogenity shluku podle daného indikátoru. Příspěvek jednotlivých latentních proměnných ke kvalitě shlukování je možné odvodit od toho, jak se jednotlivé průměrné hodnoty mezi shluky nejvíce liší. Z grafu vyplývá, že nejvýznamnějšími proměnnými je faktor jedna a faktor tři. Poměrně zřetelné rozdíly vykazují i faktory č. 2 a 4. V případě faktoru pět lze hodnotit, že mezi shluky jsou pouze minimální rozdíly a bylo by jej tedy možné ze shlukování vyřadit a nijak zvlášť by to nezměnilo výsledky.

Faktor jedna, zastupuje proměnné zabývající se vztahovou uzavřeností jednotlivých místních akčních skupin na úrovni správního obvodu ORP. Z grafu je patrné, že nejvyšší nadprůměrné hodnoty vykazuje shluk č. 5 a následně shluk č. 4. U těchto shluků je patrná vysoká uzavřenost na úrovni SO ORP. Naopak nejnižší hodnoty je možné sledovat u shluku číslo 3, který vykazuje velmi podprůměrné hodnoty v rámci této latentní proměnné a jedná se o shluk vztahově velmi otevřený.

Značné rozdíly mezi shluky dokumentuje také latentní proměnná č. 3. Ta se zabývá vztahovou uzavřeností na úrovni krajů. Zde dosahuje nadprůměrných hodnot shluk č. 5 a průměrné hodnoty lze sledovat u shluku č. 3 a podprůměrné hodnoty vykazuje shluk č. 6. Ostatní latentní proměnné vykazují hodnoty kolem průměru a bude tedy vhodné zhodnotit vlastnosti jednotlivých shluků na základě také původně vstupujících proměnných. Rozložení jednotlivých shluků v prostoru je dokumentováno na následujícím kartogramu (Obr. 16). Na základě kartogramu lze říci, že místní akční skupiny byly rozděleny do shluků napříč celou Českou republikou a zákonitosti se zde na první pohled hledají poměrně těžko. Výrazné zastoupení shluku č. 1 lze identifikovat v jižních a západních Čechách, naproti tomu shluk č. 3 se rozprostírá především v severozápadní a severní části republiky.

Obrázek 16 Rozdělení MAS do jednotlivých shluků, vlastní zpracování

Pro lepší interpretaci je tedy vhodné použít také původní proměnné, respektive průměrné hodnoty původních proměnných za daný shluk. Ty jsou zobrazeny v tabulce č. 17 a je možné sledovat, že jednotlivé shluky vykazují opravdu rozdílné hodnoty. Především v rámci velikostních charakteristik a na základě vztahových ukazatelů. Konkrétní hodnoty a charakteristiky typické pro dané typy budou rozebrány v následující části vždy pro jednotlivé shluky.

Tabulka 17 Kontingenční tabulka průměrných hodnot pro dané shluky

Shluky	Počet MAS	Rozloha	Počet obyvatel	Počet obcí	Počet krajů na území MAS	Počet SO ORP na území MAS	Podíl obyvatel obcí s počtem obyvatel do 2 tisíc na obyvatelstvu MAS	Podíl obyvatel obcí s počtem obyvatel nad 10 tisíc na obyvatelstvu MAS	Podíl počtu obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obcí
1	35	71250	55813	57	1,1	4,1	47,1	20,8	54,3
2	29	29254	21146	23	1,2	2,5	55,2	0,0	81,2
3	10	63913	47767	44	2,4	4,7	38,3	23,7	44,2
4	30	35086	34985	30	1,0	1,6	36,2	46,4	95,6
5	40	24207	18956	22	1,0	1,4	50,9	0,0	98,1
6	36	31650	36034	28	1,0	2,5	38,9	22,8	59,4

Zdroj: vlastní zpracování

5.2.1 Shluk 1 – veliké, venkovské MAS, působící v několika SO ORP, uvnitř kraje

Do shluku č. 1 bylo zařazeno na 35 místních akčních skupin. Jedná o shluk sdružující velikostně největší místní akční skupiny. Průměrná místní akční skupina v tomto shluku vykazuje nadprůměrnou rozlohu, tak také počet obyvatel a obcí. V průměru má místní akční skupina v tomto shluku 55 813 obyvatel, rozprostírá se na 71 250 ha, na území přibližně 57 obcí. Tento shluk zároveň vykazuje největší procento počtu obcí do 2 000 obyvatel, které dosahuje v průměru na 90 %, lze tedy předpokládat, že se jedná především o čistě venkovské regiony. Průměrná hustota osídlení těchto MAS se nachází hluboko pod republikovým průměrem, tedy vykazuje hodnoty 78 obyv./km². Co se týká vztahové uzavřenosti těchto regionů, do tohoto shluku jsou zařazeny tři MAS, které leží ve dvou krajích, ostatní MAS leží pouze v jednom kraji, ale jedná se o MAS, působící v průměru na území čtyř SO ORP a přibližně v šesti SO POÚ.

5.2.2 Shluk 2 – venkovské místní akční skupiny vykazující průměrné hodnoty

Shluk č. 2 je složen z celkem 29 místních akčních skupin, tyto místní akční skupiny jsou velikostně spíše menší. V rámci tohoto shluku působí průměrná místní akční skupina na území o rozloze 29 254 ha, žije v ní 21 146 obyvatel v přibližně 23 obcích. Velikostně jsou zároveň tyto obce malé, neboť v žádné

MAS spadající do tohoto shluku nefiguruje město, které by patřilo do kategorie nad 10 000 obyvatel. V obcích do 2000 obyvatel žije v průměru přibližně 56 % obyvatel MAS. Tento stav dokazuje také graf průměrů (Obr. 15), kde je možné v případě latentní proměnné dva a shluku dva sledovat podprůměrné hodnoty. Z celkového počtu MAS působí šest na území dvou krajů, ostatní MAS působí pouze v jednom kraji. Obce ležící v území působnosti těchto společností zároveň spadají v průměru do přibližně dvou až tří SO ORP a do přibližně třech až čtyř SO POÚ.

5.2.3 Shluk 3 – veliké místní akční skupiny, vztahově velmi otevřené

Do shluku č. 3 bylo zařazeno nejméně místních akčních skupin, pouze deset. Tyto společnosti jsou v porovnání s ostatními místními akčními skupinami poměrně veliké, neboť průměrná MAS v tomto shluku se rozprostírá na území o rozloze 63 913 ha, žije v ní na 47 766 obyvatel a působí v území působnosti přibližně 44 obcí. Místní akční skupiny v rámci tohoto shluku působí v průměru na území 2,4 krajů. Jedná se tedy o místní akční skupiny, které jsou vztahově velmi otevřené, neboť do nejvýznamnějšího kraje spadá v průměru pouze v 65 % obcí dané MAS. Tyto společnosti zároveň působí přibližně v pěti SO ORP a sedmi SO POÚ.

5.2.4 Shluk 4 – vztahově uzavřené, městské místní akční skupiny, vykazující průměrné hodnoty

Do shluku č. 4 bylo zařazeno 30 objektů, tyto místní akční skupiny dosahují téměř průměrných celorepublikových velikostních charakteristik, neboť působí na území o rozloze 35 086 ha, žije v nich v průměru 34 985 obyvatel v přibližně třiceti obcích. V rámci tohoto shluku došlo v případě 29 MAS k uzavření pod hranici jednoho kraje, výjimkou je pouze MAS s názvem MOST Vysočiny, o.p.s., která působí v území působnosti dvou krajů, a to kraje Vysočina a Jihomoravského. Tento klastr vykazuje značnou uzavřenost, neboť působí pouze v přibližně 1,6 SO ORP a 2,6 SO POÚ. Vzhledem k téměř 50 % zastoupení obyvatel v obcích nad 10 000 obyvatel, lze tvrdit, že se jedná především o regiony městské.

5.2.5 Shluk 5 – malé, vztahově uzavřené, venkovské místní akční skupiny

Shluk č. 5 se co do počtu zařazených případů řadí na první místo, neboť do tohoto shluku bylo zařazeno na 40 místních akčních skupin. Tyto místní akční skupiny jsou v porovnání s ostatními velikostně značně podprůměrné. Co do velikostní struktury se jedná o shluk, který vykazuje nejnižší průměrné velikostní hodnoty. V průměru se místní akční skupina v tomto shluku rozkládá na území o rozloze pouhých 24 207 ha, přibližně na území 21 obcí a žije v nich pouhých 18 956 obyvatel. Shluk číslo pět je jediný, ve kterém jsou všechny obce v území působnosti MAS vždy příslušné pouze jednomu kraji. Zároveň lze hodnotit tento shluk jako vztahově nejuzavřenější, neboť působí v průměru pouze v území 1,4 SO ORP a přibližně dvou SO POÚ. Tyto regiony lze považovat jako za venkovské, neboť v území působnosti žádné MAS se nenachází obec s více než 10 000 obyvateli.

5.2.6 Shluk 6 – velikostně i vztahově průměrné místní akční skupiny s významnými mikroregionálními sídly

Do posledního shluku je zařazeno 36 MAS, tyto místní akční skupiny vykazují podobné velikostní charakteristiky jako shluk č. 4 a velikostně odpovídají průměrné, české místní akční skupině, neboť působí v území o rozloze 31 650 ha, žije v nich na 36 033 osob v přibližně 28 obcích. V rámci šestého klastru jsou téměř všechny MAS působící na území pouze jednoho kraje s výjimkou Místní akční skupiny Podřipsko, která působí ve dvou krajích. Subjekty spadající do tohoto klastru jsou zároveň působící v území působnosti dvou až čtyř SO ORP, v průměru cca v 2,5 SO ORP a dvou až šesti SO POÚ v průměru však přibližně ve 3,5 SO POÚ. Místní akční skupiny v rámci tohoto shluku vykazují také poměrně značné zastoupení obcí v kategorii 2000 – 10 000 obyvatel a jedná se tedy o regiony s významnými mikroregionálními sídly.

Z výše uvedeného je patrné, že za krajní shluky lze téměř jednoznačně označit shluk č. 3, jakožto vztahově nejméně uzavřený a shluk č. 5 jakožto vztahově nejuzavřenější region.

6 DŮVODY A FAKTORY VZTAHOVÉ UZAVŘENOSTI ČI OTEVŘENOSTI

Tato kapitola rozebírá výsledky typologie místních akčních skupin dle vybraných charakteristik a především pak shlukové analýzy, kde ve dvou krajních typech naznačí důvody a faktory vztahové uzavřenosti či otevřenosti území studovaných místních akčních skupin v České republice. Za krajní shluky lze, jak už bylo napsáno výše, považovat především shluk číslo tři a shluk pět.

6.1 *Vztahově uzavřené regiony důvody a faktory*

Vztahově uzavřené regiony byly identifikovány především v rámci shluku pět, kde území působnosti všech místních akčních skupin bylo uzavřeno vždy v rámci pouze jednoho kraje na průměrně 1,4 SO ORP a přibližně 2 SO POÚ. Vzhledem k tomu, že se jedná o poměrně malé místní akční skupiny, bylo zjištěno, že mnoho z nich je vymezeno pod úrovní daného SO ORP a jedná se tedy o regiony sice uzavřené uvnitř správního obvodu ORP, ale pouze parciálně vymezené. Jaké důvody a faktory vedly k takto vzniklým geografickým útvarům, bude popsáno v následujících podkapitolách.

6.1.1 **Nekompletně vymezené regiony**

- MAS s nedostatkem zkušeností

V rámci shluku 5 nebylo v minulém programovém období podpořeno 11 místních akčních skupin, dalších 10 vzniklo až v letech 2012 – 2015. V polovině případů se tak jedná o místní akční skupiny bez předchozích zkušeností nejen s vypisováním výzev a hodnocením předkládaných žádostí, ale také s nedostatečnou metodickou podporou případným žadatelům. Lze tedy předpokládat, že obce, které nebyly zařazeny do žádné místní akční skupiny, se raději připojily k místní akční skupině, která je již několik let v regionu fungující a jsou za ní vidět výsledky. Nově vznikající MAS byly, při vymezení svého území, velmi limitovány stávajícími okolními skupinami. Neboť jak už bylo řečeno, každá obec může spadat do území působnosti pouze jedné MAS. A některé vznikly pouze v části regionu, který nebyl místními akčními skupinami pokryt.

- Motivace shora

Růst počtu místních akčních skupin na území státu nebyl podpořen pouze dobrou praxí spojenou s aplikací metody LEADER v podmínkách ČR, ale také s množstvím finančních prostředků směřujících do CLLD v tomto programovém období. V minulém programovém období místní akční skupina přerozdělovala kolem 30 milionů Kč, v tomto programovém období se bude jednat i o částky čtyřnásobně vyšší (Ryšavý, 2014). Pokud chce obec skrze MAS finanční prostředky čerpat, musí spadat do území působnosti této společnosti. Minulé programové období zároveň ukázalo, že obce budou většinovými žadateli a také příjemci podpory čerpané skrze místní akční skupinu (Binek a kol., 2011), a tak je vlastně pro obec dobré, aby byla některé součástí.

- Faktor sousedských vztahů

Stejně jako v případě jakéhokoliv partnerství jsou i zde velmi důležité mezilidské vztahy. A to nejen mezi zástupci MAS a představiteli obcí, ale také mezi představiteli samotnými. Vzhledem k tomu, že především v případě malých obcí vykonává pozici starosty často jeden člověk několik volebních období. Jedná se o poměrně uzavřenou komunitu a míra rozhodování k jaké MAS se připojit je významně ovlivněna osobním postojem a rozhodnutím lokálně respektovaného jednotlivce.

Nebo naopak bylo rozhodování velmi závislé na vhodně zvoleném manažerovi MAS. V případě MAS Brána Vysočiny z.s., se například některé obce, které patří vztahově a funkčně k ORP Tišnov v minulém programovém období rozhodly připojit k MAS, která spravuje sousední území (k MAS Brána Brněnska, z.s.), z důvodu nesouhlasu s managementem MAS. Poté, co došlo ke změně vedení, by se tyto obce rády připojily k MAS Brána Vysočiny, neboť lze předpokládat, že by toto partnerství mohlo přinášet lepší výsledky, a to především proto, že se jedná o funkční region (osobní komunikace s představitelem MAS).

- Zázemí velikých měst

Regiony v zázemí především krajských měst jsou v porovnání s čistě venkovskými regiony často „deformovány“. Tento faktor byl v rámci práce již zmíněn. Nedostatečně vymezené regiony jsou totiž často vymezeny bez reálného

centra a jedná se o propojení obcí, které mohou řešit společné a podobné problémy, ale za všemi službami, prací či zábavou, jezdí do města, které ale do území působnosti pro svou velikost nemůže být zapojeno. V takovém případě lze jen těžko mluvit o funkčním regionu, neboť veškeré toky směřují směrem k významnému centru mimo území působnosti MAS. Zároveň se často jedná o místní akční skupiny založené až později, jejichž rozhodování bylo značně omezeno územím působnosti okolních MAS.

6.1.2 Regiony uzavřené na úrovni ORP

V rámci shluku č. 5 bylo identifikováno deset místních akčních skupin, které jsou vymezeny v území celého SO ORP, ale v pěti případech jsou k těmto regionům připojeny obce ze sousedního SO ORP. U všech se jedná pouze o případ jediné obce s výjimkou Místní akční skupiny Mikroregionu Telčsko, která působí na celém území ORP Telč a zároveň je k ní přidruženo 6 obcí ze SO ORP Jihlava. Tyto obce dohromady působí na území, ve kterém žije pouhých 1997 obyvatel. Lze předpokládat, že i to je důvodem, proč i přesto, že se jedná o 6 obcí, byla tato MAS zařazena právě do tohoto typu.

Tabulka 18 Vybrané charakteristiky MAS uzavřených na úrovni SO ORP

název MAS	Centrum	počet obyvatel centrum	Rozloha (2016)	počet obyvatel (2016)	počet obcí (2016)	Schválená strategie	Počet obcí (rok)	Body a známka hodnocení MZe
MAS „Přidte pobejt!“ z.s.	Jilemnice	5499	29927,6	23617	22	Ano	22 (2007)	128 (B)
MAS Broumovsko+, z. s.	Broumov	7695	25942,6	16456	14	Ano	14 (2008)	119 (B)
MAS Frýdlantsko, z.s.	Frýdlant nad Ostravicí	7565	34927,7	24571	18	Ne	18 (2008)	133 (A)
MAS Hustopečsko, z. s.	Hustopeče	5859	37097	36987	29	Ne	29 (2009)	X
MAS Mikulovsko o.p.s.	Mikulov	7443	27085,8	20511	18	Ne	18 (2007)	93 C
MAS Mohelnicko, o.s.	Mohelnice	9317	18837,9	18501	14	Ano	14 (2009)	X
MAS POLIČSKO z.s.	Polička	8820	28444,1	20225	21	Ano	21 (2006)	120 (B)
MAS VLTAVA, z.s.	Týn nad Vltavou	8053	26240,3	14096	14	Ne	14 (2007)	115 (B)
Místní akční skupina Mikroregionu Telčsko	Telč	5482	34298,7	15150	51	Ne	48 (2007)	129 (B)
Místní akční skupina Střední Povolaví, z.s.	Milevsko	8649	38525,1	18466	26	Ne	26 (2007)	X

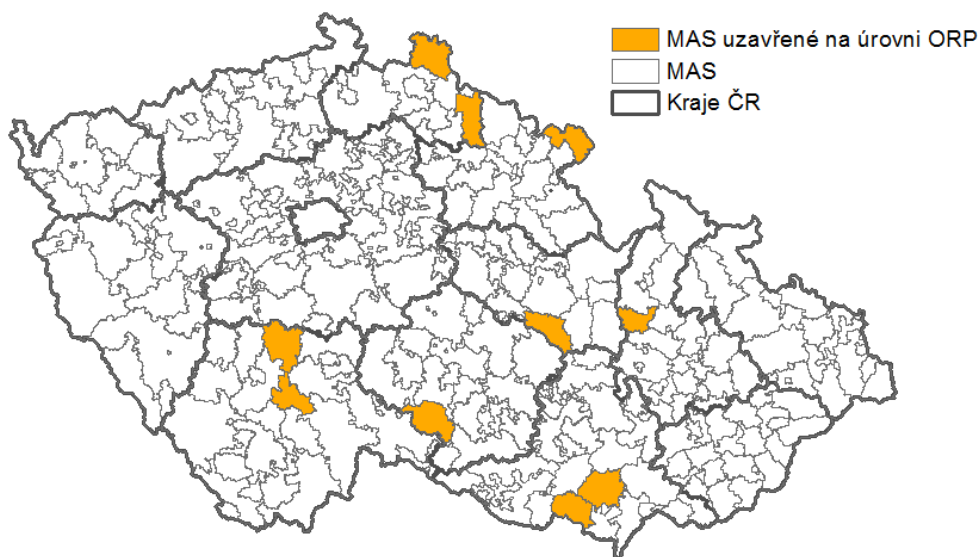
Zdroj: vlastní zpracování na základě SPL jednotlivých MAS, NS MAS a MZe

- Regiony bez významných změn v území

Všechny místní akční skupiny, které odpovídají celému správnímu obvodu ORP byly založeny v letech 2004 – 2007. Jedná se tedy o místní akční skupiny, které ve svých regionech působí v podstatě od začátku fungování MAS v ČR. V těchto regionech navíc nedošlo ke změně území působnosti za dobu jejich fungování. Devět místních akčních skupin působí v regionech totožných, jako v minulém programovém období. Pouze v případě Místní akční skupiny Mikroregionu Telčsko, z. s. došlo k navýšení počtu obcí v území působnosti o tři obce ze SO ORP Jihlava (viz tabulka č. 18).

- Nodální regiony bez přímé vazby na centrum mezoregionu

Následující obrázek (č. 17) zobrazuje další společnou charakteristiku, kterou těchto deset místních akčních skupin vykazuje. Jedná se o místní akční skupiny bez přímé vazby na velké město. Všech deset místních akčních skupin představuje poměrně jasně vymezené nodální regiony s jediným centrem, které je zároveň čistě regionálního charakteru, neboť jeho velikost se pohybuje od 5 482 do 9 317 obyvatel. Z mapy je také patrné, že se jedná o regiony na vnitřní periferii v jednotlivých krajích, případně o regiony na pohraniční periferii.

Obrázek 17: Místní akční skupiny uzavřené na úrovni SO ORP, vlastní zpracování

6.2 Vztahově otevřené regiony důvody a faktory

6.2.1 Nadměrně vymezené regiony

Na druhé straně byl identifikován shluk, který spojuje regiony značně otevřené, a to shluk číslo tři. Místní akční skupiny, které v tomto shluku působí, vykazují v porovnání s administrativními regiony značnou vztahovou otevřenost. Níže jsou uvedeny důvody tohoto stavu:

- Tradice

Místní akční skupiny v rámci tohoto shluku byly založeny již ve zkráceném programovém období 2004–2006, výjimkou je poté MAS NAD ORLICÍ o.p.s., která byla založena na počátku roku 2007, ale i přesto lze říci, že se jedná o společnost s tradicí. Tento faktor hraje důležitou roli především v postupném zvětšování území. Neboť i tyto místní akční skupiny na počátku svého působení nefungovaly napříč několika správními obvody, ale často byly uzavřené na úrovni SO ORP.

Největší nárůst počtu obcí lze sledovat u již několikrát zmíněné LAG Podralsko, kde byl v průběhu let identifikován nárůst o 36 obcí (LAG Podralsko, 2007). Vysoký nárůst počtu obcí byl zaznamenán také v případě MAS NAD ORLICÍ, o.p.s., kde byl od roku 2007 navýšen počet obcí v území působnosti o 26 (MAS NAD ORLICÍ, o.p.s., 2007). V případě MAS Český sever, z.s. došlo k navýšení o 23 obcí, což představuje zdvojnásobení územní působnosti. U takto značného rozšiřování území, lze předpokládat, že bylo způsobeno především motivací obcí připojit se k dobře fungující MAS, za kterou byly vidět výsledky.

Obce si tak dokázaly, lépe než na počátku působení MAS v regionu představit, jaká pozitiva toto nové seskupení může obci, při zařazení se do území působnosti, přinést. Pro mnoho obcí bylo samozřejmě pozitivem, že MAS, která funguje už několik let, má jasně nastavené funkční mechanismy. Obce se tak raději připojily k MAS, která sice fungovala v sousedním SO ORP, ale měly jistotu, že nebudou součástí nově vznikající MAS, která ještě nemá jasně stanovené cíle. Není jisté, že má schopný management, který bude MAS dobře vést. Tím se dostáváme k dalšímu faktoru, který lze označit jako klíčový, a to funkčnost dané společnosti.

- Funkčnost

V případě místních akčních skupin není úplně snadné nastavit nějaký způsob hodnocení, který by byl objektivní, a který by dokázal zahrnout všechny místní akční skupiny. Jak už bylo napsáno výše MZE ve spolupráci s SZIF provádělo v některých letech hodnocení. Místní akční skupiny, které jsou součástí tohoto shluku se v tomto hodnocení umístily na horních příčkách, čtyři z těchto deseti MAS byly hodnoceny písmenem A, tedy nejlépe fungující společnosti, které lze pokládat za příklady dobré praxe (MAS - Partnerství Moštěnka, o.p.s., LAG Podralsko z.s., MAS Hornácko a Ostrožsko z.s., NAD ORLICÍ, o.p.s.). První zmíněná MAS se dokonce opakovaně umístila na první příčce.

I z toho důvodu lze předpokládat, že jedním z faktorů, který přispěl, ke vztahové otevřenosti a ke značnému nárůstu počtu obcí v těchto společnostech, bylo právě jejich ukázkové působení. Vhodné je také upozornit na stav, že žádná místní akční skupina v rámci tohoto shluku nebyla hodnocena horší známkou než B. Tedy dobře fungující MAS, které nejen přerozdělují peníze, ale do regionu přináší i další přidanou hodnotu. MAS Kraj živých vod, z.s. nebyla jako jediná z tohoto shluku do hodnocení ministerstva zahrnuta, a to z toho důvodu, že nebyla v rámci minulého programového období podpořena. V případě této MAS bylo v průběhu let sledováno pouze minimální rozšíření a působí v podstatě v nezměněné podobě. Od roku 2005 až do roku 2016 přibýly v této MAS pouze čtyři obce.

Tabulka č. 19 zobrazuje výše popisovaný stav pro všechny MAS tohoto typu. Důležité je upozornit na to, že původní stav počtu obcí v území působnosti MAS nebylo možné zjistit v roce založení jednotlivých MAS, či pouze k jednomu datu, a to z toho důvodu, že mnoho MAS uvádí pouze současný stav. Tato data tedy musela být dohledávána buď z Výročních zpráv MAS, či ze Strategického plánu LEADER (dále jen SPL) jednotlivých společností.

Tabulka 19 Faktory a důvody otevřenosti MAS v ČR

MAS	Rok založení	Počet obcí v roce s nejstaršími zjištěnými daty	Nejstarší zjištěný stav v roce	Nárůst počtu obcí v MAS	Známka
LAG Podralsko z. s.	2004	26	2007	36	A
MAS - Partnerství Moštěnka, o.p.s.	2005	45	2008	6	A
MAS Brána do Českého ráje, z.s.	2006	29	2008	19	B
MAS Český sever, z.s.	2004	18	2008	23	B
MAS Horňácko a Ostrožsko z.s.	2005	16	2008	2	A
MAS Kraj živých vod, z.s.	2005	17	2005	4	X
MAS Vladař o.p.s.	2006	43	2007	10	B
Místní akční skupina Jemnicko, o.p.s.	2004	32	2006	15	B
NAD ORLICÍ, o.p.s.	2007	32	2007	26	A
Obecně prospěšná společnost pro Český ráj	2003	33	2008	7	B

Zdroj: vlastní zpracování na základě výročních zpráv a SPL jednotlivých MAS

- Území stávajících mikroregionů

Území působnosti bylo, především v počátečních fázích fungování MAS v ČR, vytvářeno na základě stávajících partnerství v regionu, a to z mnoha pozitivních důvodů. Hlavním takovým faktorem byl především již nastavený způsob partnerství, znalost daného území, vztahy mezi jednotlivými aktéry rozvoje, ale také již vypracovaná strategie. Vzhledem k tomu, že místní akční skupiny byly subjekty, se kterými v ČR nebyla zkušenost, bylo nutné zakládat partnerství v již fungujících svazcích, aby nebylo nutné začínat vše nanovo. Postupem času se tyto mikroregiony rozšířily o další okolní obce, které se k fungujícímu partnerství chtěly připojit a vznikaly tak v průběhu let velmi různorodá území. Samozřejmě důvod zakládat MAS v již fungujících mikroregionech, nebyl pouze z důvodu zjednodušení celé struktury, ale také z toho důvodu, že v MAS musí být dodržena rovnost partnerství mezi subjekty veřejného, neziskového a soukromého sektoru. Pokud se stane partnerem v rámci MAS mikroregion, jsou všechny tyto obce součástí území působnosti. Ve výsledku, tak může MAS fungovat na území třeba 70 obcí, aniž by na druhé straně musel být dodržen počet minimálně 70 partnerů ze soukromého a neziskového sektoru, neboť mikroregion je počítán jako jeden veřejný subjekt. Pravidlo rovnoprávnosti se tím částečně potírá a metoda LEADER je pokřívována, ale v České republice se jedná o poměrně obvyklý jev.

- Finanční faktor

Rozšiřování území je také motivováno finančním faktorem, neboť operační programy, ze kterých mohou MAS přerozdělovat peníze, berou počet obyvatel, či rozlohu území jako jedno z kritérií pro výši alokace. Tabulka č. 20 zobrazuje váhy jednotlivých kritérií při stanovení výše alokace jednotlivým místním akčním skupinám.

Hlavní motivací manažerů pro rozšiřování tkví také v tom, že nejen že přerozdělují větší množství finančních prostředků, ale zároveň i místní akční skupiny jakožto organizace obdrží v návaznosti na rozlohu a počet obyvatel vyšší finanční alokaci na chod organizace. Celkové finanční prostředky na chod organizace jsou součtem tří hlavních příjmů, a to z prostředků na animaci, prostředků na administraci a prostředky od MŠMT, u kterých je výše prostředků také stanovena především v návaznosti na počet obyvatel regionu (Ondráčková, 2015). Kromě těchto příjmů by však místní akční skupina měla zároveň generovat vlastní zisk, aby její fungování v regionu bylo udržitelné, bez návaznosti na dotační politiku státu a EU, což ale v podmínkách ČR není úplně běžné.

Tabulka 20 Alokační finančních prostředků, váha jednotlivých kritérií

IROP	
100 % počet obyvatel	
PRV	
25 % počet obyvatel + 75 % plocha území MAS	
OPŽP	
samostatné vzorce dle definice MŽP	
OP ZAM	
Kritérium	Váha v %
Počet obyvatel MAS	20
Míra nezaměstnanosti za MAS	20
Součet dávek za MAS	20
Index závislosti	20
Typologie (perifernost) MAS	15
sociálně vyloučené lokality za MAS	5
CELKEM	100

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Ondráčková (2015)

Uvádět příklady MAS, které v návaznosti na finanční motivaci rozšiřovaly území i přes neexistující vazby, je poněkud ošemetné. V případě mnoha MAS lze tento stav pozorovat, a to i přesto, že to žádná MAS samozřejmě nemůže potvrdit. Lze předpokládat, že se jedná především o místní akční skupiny, které zaznamenaly značný nárůst počtu obyvatel a obcí v přípravné fázi na programové období 2014 -2020. Tedy v období, kdy začalo být patrné, že právě území působnosti bude při přerozdělování finančních prostředků velmi klíčové.

Jako jeden z mnoha příkladů lze uvést Místní akční skupinu Rožnovsko, z.s., ke které se nově připojilo město Rožnov pod Radhoštěm, ale také Valašské Meziříčí. Z MAS, která v minulém programovém období fungovala na území s počtem obyvatel těsně nad 20 000, je MAS fungující na území s 64 202 obyvateli (SCLLD MAS Rožnovsko, 2008, 2016). Tato MAS nyní působí na území s dvěma nodálními centry, a to i přesto, že jsou dlouhodobě brány jako konkurenti. U Valašského Meziříčí by se spíše nabízelo stát se součástí Místní akční skupiny Kelečsko – Lešensko Starojicko, z. v. do jejichž území působnosti spadá většina obcí SO ORP Valašské Meziříčí, například i obec Poličná, která byla do konce roku 2012 jednou z městských částí Valašského Meziříčí.

7 ZÁVĚR

Místní akční skupiny jsou partnerství zakládána mezi soukromým, veřejným a neziskovým sektorem za účelem rozvoje regionu, na kterém působí. Tato partnerství jsou založena na metodě LEADER, která vychází z myšlenky, že rozvoj regionu je nejefektivněji prováděn, pokud je podněcován místními aktéry. Pro fungování a dobré výsledky těchto organizací je klíčové správně zvolené území působnosti, neboť pouze v regionu, který je svázán funkčními sítěmi, je možné podněcovat k dalšímu rozvoji. Z výše zmíněného vyplývá, že by se mělo jednat nejen o regiony účelové, ale především o regiony funkční. Ty jsou stanovené na základě reálných vztahů v území, a to dle dojížděky, studijně pracovních vztahů a odpovídají tak obcím s rozšířenou působností či obcím s pověřeným obecním úřadem.

V rámci popisu a představení MAS ČR dle území působnosti byly místní akční skupiny nejprve představeny na základě tří základních charakteristik, a to dle velikosti, sídelní struktury a také funkčních vztahů v území. Dle velikostních charakteristik, byly místní akční skupiny rozděleny dle rozlohy, počtu obyvatel, počtu obcí a hustoty zalidnění. Na základě těchto charakteristik bylo zjištěno, že nejmenší místní akční skupiny působí v zázemí velkých měst a jsou velmi hustě osídlené. Na rozdíl od největších místních akčních skupin, které se rozkládají zpravidla na hranicích s Německem a jedná se o oblasti, vykazující hustotu osídlení hluboko pod republikovým průměrem. Obecně lze o místních akčních skupinách v ČR říci, že se jedná o poměrně malé společnosti působící především v oblastech velikostně odpovídající SO ORP. Ačkoliv by místní akční skupiny měly působit ve venkovských regionech, bylo identifikováno i několik případů, kdy toto kritérium nebylo dodrženo, a to z toho důvodu, že průměrná hustota zalidnění těchto regionů byla vysoko nad hranicí stanovenou metodikou.

V rámci klasifikace místních akčních skupin dle sídelní struktury byla zjišťována sídelní struktura jednotlivých MAS a také umístění sídla MAS v regionu. Z výsledků sídelní struktury vyplynulo, že místní akční skupiny působí v 90 % v obcích do 2 000 obyvatel, ale žije v nich pouhých 44 % obyvatel. Další sledovanou charakteristikou bylo umístění sídla MAS v regionu. Dalo by se předpokládat, že bude sídlo MAS umístěno do největší zapojené obce, tedy do centra regionu, stalo se tak pouze v 74 případech. Ostatní MAS umístily

sídlo do menší obce. Ve dvou případech bylo dokonce zjištěno, že místní akční skupiny své sídlo umístily mimo region. Což lze považovat za poměrně nelogické umístění vzhledem k hlavní myšlence LEADERu.

Klasifikace MAS dle funkčních vztahů v území, byla provedena zjednodušenou komparací místních akčních skupin s územně administrativními jednotkami ČR na úrovni krajů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností a správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Bylo zjištěno, že v žádném kraji nebyly dodrženy hranice vymezené shora. V sedmnácti případech se MAS rozkládaly na území dvou krajů a ve čtyřech na území dokonce tří krajů. V rámci komparace MAS se SO ORP byl posuzován předpoklad, zda platí, že místní akční skupiny jsou vymezeny na základě SO ORP a jedná se tedy o funkční regiony. Tento předpoklad se potvrdil pouze částečně, neboť totožné vymezení bylo v některých případech sice identifikováno, ale často se jednalo o uzavření MAS pod hranicí SO ORP. Poněkud překvapující bylo zjištění, že některé místní akční skupiny působí i v regionech spadajících do sedmi správních obvodů ORP. U těchto regionů byly zároveň identifikovány případy, kdy území působnosti MAS nebylo celistvé, ale skládalo se například i ze tří izolovaných celků. Při komparaci se správními obvody obcí s pověřenými obecními úřady, byly již zjištěné informace v podstatě pouze potvrzeny. Identické vymezení bylo zaznamenáno pouze v případech, kde je SO ORP a SO POÚ vymezen totožně. V případě POÚ bylo dokonce zjištěno, že jedna místní akční skupina působí ve dvanácti SO POÚ, rozhodně se tak nedá mluvit o regionu vymezeném na funkčním principu.

Pro vytvoření komplexní typologie založené na velikostních charakteristikách, sídelní struktury a vztahových ukazatelích, bylo nutné nejprve identifikovat data, která jsou pro vytvoření typologie klíčová. Vzhledem k tomu, že i tak se jednalo o poměrně rozsáhlý soubor, bylo potřeba data redukovat pomocí metody hlavních komponent, která snížila počet proměnných z 19 na 5 hlavních komponent, jež i přesto zachovaly 88 % informací. Tato nově vzniklá data byla následně použita do shlukové analýzy, na základě které byl soubor 180 místních akčních skupin rozdělen do 6 shluků dle podobnosti.

Na základě vytvořené typologie byly následně identifikovány dva krajní typy, na příkladu kterých byly naznačeny důvody a faktory vztahové uzavřenosti a otevřenosti sledovaných území. Za hlavní lze považovat především faktor rozšiřování místních akčních skupin, kdy výběr území působnosti záleží na nově přistupující obci a případně managementu MAS. Často tak není podmíněn funkčními vztahy a spádovostí dané obce, ale dalšími faktory, především zkušeností jednotlivých MAS, funkčním partnerstvím, či finanční motivací.

Předkládaná práce se dotkla tématu, které nebylo v podmínkách ČR ani v EU zatím řešeno, a to i přesto, že správné vymezení území působnosti MAS je velmi klíčové. Práce tak poskytuje mnoho prostoru pro další rozvíjení tématu. Přínosem této práce může být zpracovaná poměrně rozsáhlá datová základna o místních akčních skupinách v ČR.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

8.1 Literární zdroje

ANDĚL, Jiří. *Sociogeografická regionalizace*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 1996. ISBN 80-7044-112-7.

BINEK, J., GALVASOVÁ, I., TOUŠEK, V., VĚŽNÍK, A., KUNC, J., SEIDENGLANZ, D., HALÁSEK, D., ŘEHÁK, S. *Venkovský prostor a jeho oživení*. 1. vyd. Brno: Georgetown, 2007. 140 s. ISBN 80-251-19-5.

BINEK, J., SVOBODOVÁ, H., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., MARTÉNEK, J. *Synergie ve venkovském prostoru – Paradoxy rozvoje venkova*. 1. vyd. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2011. 64 s. ISBN 978-80-904308-6-0.

CONVERY, Ian, Ian SOANE, Tom DUTSON a Helen SHAW. Mainstreaming LEADER Delivery of the RDR in Cumbria: An Interpretative Phenomenological Analysis. *Sociologia Ruralis*. 2010, **2010**(1), 370-391.

ČEPELKA, Oldřich. *Místní partnerství a rozvoj venkova: (příprava na iniciativu LEADER)*. Liberec: Omega, 2004. ISBN 80-902376-5-7. Dostupné také z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:56929150-2974-11e6-ae84-005056827e51>

ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Markéta LUHANOVÁ. *Politika v regionálním rozvoji: úvod do studia*. Praha: Credit, 2004. ISBN 80-2131157-6.

DUŠEK, Jiří. *Faktory regionálního růstu a rozvoje: (se zaměřením na spolupráci měst a obcí v Jihočeském kraji)*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. ISBN 978-80-86708-94-2.

HAGGETT P. *Location Analysis in Human Geography. Second edition*. London: Edward Arnold, 1977.

HAMPL, Martin, at. all. *Geography of Societal Transformation in the Czech Republic*. Prague, Charles University in Prague, Faculty of Science, 1999.

HAMPL, Martin. *Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2001. ISBN 9788090268661.

HAMPL, Martin. *Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext*. Praha: DemoArt pro Univerzitu Karlovu, Přírodovědeckou fakultu, 2005. ISBN 80-86746-02-X

HEBÁK, Petr, Jiří HUSTOPECKÝ, Eva JAROŠOVÁ a Ivana MALÁ. *Vícerozměrné statistické metody*. Praha: Informatorium, 2005. ISBN 80-7333-039-3.

HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠŤÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. ISBN 978-80-213-1413-9.

IVANIČKA, Koloman. *Základy teórie a metodológie socioekonomickej geografie: vysokoškolská učebnica pre prírodovedecké a pedagogické fakulty vysokých škôl*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1983.

KEATING, Michael. *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*. Aldershot: Edward Elgar, Cheltenham. 1998. ISBN 978-1840644869.

KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Zuzana. *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-44-5.

KLAPKA, Pavel. Regionální taxonomie. In: *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. Olomouc, 2008 [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://geography.upol.cz/soubory/lide/klapka/MRGV1/6a-pr-MRGV1.ppt>

KLAPKA, P., TONEV, P. (2008): Regiony a regionalizace. In: Toušek, V., Kunc, J., Vystoupil, J. a kol.: *Ekonomická a sociální geografie*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň.

KLAPKA, P., HALÁS, M., TONEV, P. (2013): Functional regions : Concept and types. In: XVI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků. Masarykova univerzita, Brno.

KLUSÁČEK, Petr. *Problematika malých obcí v České republice s ohledem na chod a efektivitu správy*. Brno, 2008. Disertační práce. Masarykova univerzita v Brně. Vedoucí práce Doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.

KREJČÍ, Tomáš, KLUSÁČEK, Petr, KONEČNÝ, Ondřej, RUDA, Aleš. *Regionální rozvoj: teorie, aplikace, regionalizace*. V Brně: Mendelova univerzita, 2010. ISBN 978-80-7375-414-3.

Leader - budoucnost venkova 2009. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2009. ISBN 9788070848562.

MAJEROVÁ, V., KOSTELECKÝ, T., SÝKORA, L. *Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 221 s. Sociologie (Grada). ISBN 9788024740935.

MATES, Pavel a René WOKOUN. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 80-7175-100-6.

MATOUŠKOVÁ, Zdena. *Regionální a municipální ekonomika*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. ISBN 80-245-0052-3.

MATULA, M. (2003): *Vývoj regionálního uspořádání*, In: Krul, P., Hornová, M., Jachková, E. (ed.) (2003): *Ročenka HN 2003*, Moraviapress Břeclav, 255 s.

MELOUN, M: *Výhody a přednosti vícerozměrné analýzy dat*, Sborník přednášek celostátního semináře "Analýza dat pro řízení jakosti a technologií" (Kupka K., ed.), str. 11-32, Trilobyte Statistical Software, 30. 10. - 2. 11. 2001, Lázně Bohdaneč, ISBN 80-238-8293-7.

MINAŘÍK, Bohumil, Jana BORŮVKOVÁ a Miloš VYSTRČIL. *Analýzy v regionálním rozvoji*. Praha: Professional Publishing, 2013. ISBN 978-80-7431-129-1.

Ministerstvo zemědělství. *Metodika pro standardizaci místních akčních skupin: v programovém období 2014- 2020* [online]. Praha, 2015, 18 [cit. 2017-02-02]. DOI: Ministerstvo zemědělství. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/412849/Metodika_pro_standardizaci.pdf

Ministerstvo zemědělství. *Místní akční skupiny Zlínského kraje: prezentace úspěšných projektů PRV 2007-2013*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2013. ISBN 978-80-7434-135-9.

Musil, J. (2000): *Co je malé, nemusí být funkční a úsporné*, *Veřejná správa*, Roč. 11, č. 25,

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, kolektiv autorů. *Reforma veřejné správy - srovnání návrhů územní reformy*. 2000. Interní materiál. 3 s.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, kolektiv autorů. *Reforma veřejné správy v České republice*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, p. o., interní materiál. 2003. 65 s.

ONDRÁČKOVÁ, Olga. *Alokace finančních prostředků do jednotlivých MAS, neoficiální informace*. Pardubice: Jednání s představiteli Pardubického kraje, červenec 2015. Interní dokumenty.

PAVLIŠOVÁ, A. (2015): *Místní akční skupiny a jejich aktivity při rozvoji území - případová studie Litomyšlsko*. Bakalářská práce (Vedoucí Krejčí, T.), Mendelova univerzita v Brně, FRRMS, Brno, 55 s.

ŘEHÁK, Stanislav. Do jaké Evropy přicházíme se svými kraji?, *Geografie - Sborník České geografické společnosti*, Praha: Česká geografická společnost, 2000, roč. 105, č. 3, s. 288-294. ISSN 1212-0014.

ŘEZANKOVÁ, Hana, Dušan HÚSEK a Václav SNÁŠEL. *Shluková analýza dat*. 2., rozš. vyd. Praha: Professional Publishing, 2009. ISBN 978-80-86946-81-8.

SKOKAN, Ladislav. *Úvod do teorie geografie*. 2. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 1999. Skripta. ISBN 80-7044-229-8

SKOKAN, Ladislav. *Úvod do teorie geografie*. Vyd. 2. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2003. 147 s. ISBN 8070444827

SVOBODOVÁ, H., KONEČNÝ, O., BINEK, J., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., VĚŽNÍK, A., HYNEK, A. *Synergie ve venkovském prostoru*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 2011, 113 s. ISBN 978-80-904308-8-4.

ŠKRABAL, Ivo. *Metodika zavádění managementu rozvoje mikroregionů*. Přerov: Centrum pro komunitní práci, 2006. ISBN 80-86902-39-0.

TOUŠEK, Václav, Josef KUNC a Jiří VYSTOUPIL. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-114-4.

TOMŠÍK, K. *Vývoj a perspektivy evropského venkova: aspekty konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje v evropském venkovském prostoru v prostředí globalizace*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 208 s. ISBN 978-80-7357-495-6.

TONEV, Petr. *Změny v dojížděcí za prací v období transformace: komparace lokálních trhů práce*. Brno, 2013. Disertační práce. MASARYKOVA UNIVERZITA. Vedoucí práce Doc. RNDr. Václav TOUŠEK, CSc.

UE a Kummissjoni EWROPEA. *Přístup Leader: základní příručka*. Lucemburk: EUR-OP, 2006. ISBN 9789279020407.

VAVROUCHOVÁ, Hana. *Obnova venkova*. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2014. ISBN 978-807509-187-1.

ŽIŽKA, Miroslav, RYDVALOVÁ, Petra, JÁČ, Ivan, SOJKOVÁ, Lenka, LUNGOVÁ, Miroslava, POPKOVÁ, Klára, ŠMÍDA, Jiří, VRBÍK, Daniel,

HUBÍNKA, Zbyněk, ZBRÁNKOVÁ, Magdaléna, HATTERMAN HRUŠKOVÁ, Barbora. *Hospodářský rozvoj regionů: vymezení funkčních regionů, významné socioekonomické faktory, regionální odolnost a inovační intenzita*. Praha: Professional Publishing, 2013. ISBN 978-80-7431-131-4.

ŽAMBOCH, M. (2001): *Představy o krajích a krajské samosprávě v České republice*, porovnání období 1993-1997 a 1998-2000 podle denního tisku a odborných časopisů, Přírodovědecká fakulta MU Brno, katedra geografie, diplomová práce,

8.2 Elektronické zdroje

ARCDATA PRAHA. *ArcČR 500* [online]. Praha. Nedatováno [cit. 2015-05-22]. Dostupné z: <http://www.arcdata.cz/produkty-a-sluzby/geograficka-data/arccr-500/>.

BEČICA, J. *Inproforum: sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference: Rozvoj venkova a metoda Leader u Místních akčních skupin v ČR*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2013. ISBN 978-80-7394-440-7. Dostupné také z: <http://ocs.ef.jcu.cz/index.php/inproforum/INP2013/paper/viewFile/305/268>.

BENNET, Robert, J. *Administrativ systems and economic spaces.: Regional studies* [online]. 1997, 15 [cit. 2017-02-02]. ISSN 0034-3404. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00343409750134728>.

CORNISH, Rosie. Statistics: Cluster Analysis. In: *Mathematics learning supports Centre* [online]. -: -, 2007 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.statstutor.ac.uk/resources/uploaded/clusteranalysis.pdf>

Český statistický úřad. *Charakteristika územního uspořádání České republiky* [online]. Praha, Nedatováno [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20536380/1379-07ch.pdf/81bd32e8-e118-4ae0-a5bc-cd51a038bbb4?version=1.0>

Český statistický úřad: *Malý lexikon obcí 2016a* [online]. Praha [cit. 2017-02-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2016?p_p_id=3&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_3_struts_action=%2Fsearch%2Fsearch&_3_redirect=%2Fc%2Fportal%2Flayout%3Fp_1_id%3D20137706%26p_v_1_s_g_id%3D0&_3_keywords=DATA+ZA+OBC E+%C4%8CR&_3_groupId=0

Český statistický úřad. *Data pro místní akční skupiny* [online]. 2016 [cit. 2016-09-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas

ENRD - THE EUROPEAN NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT
(ENRD): *Connecting Rural Europe, Rural Development Programmes 2007-*

2013: Output Indicators: realised 2007-2013. [online]. -, 2015 [cit. 2017-03-15].
Dostupné z: https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/mo.411_2015_0.pdf

JARCOVSKÝ, Jiří, Danko HARUŠTIAKOVÁ, Simona LITTNEROVÁ a Ladislav DUŠEK. *Vícerozměrné statistické metody v biologii* [online]. Brno, 2012 [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <https://www.iba.muni.cz/res/file/ucebnice/jarkovsky-vicerozmerne-statisticke-metody.pdf>. Učebnice. Masarykova univerzita.

LAG Podralsko: *Výroční zpráva*. 2007 [online]. -: -, 2007 [cit. 2017-05-12]. Dostupné z: <http://www.lagpodralsko.com/?p=clanky/vyrocní-zpravy-lag-podralsko-o.s>.

LAG Podralsko, z.s.: *SCLLD 2014+* [online]. 2016 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://lagpodralsko.com/doc/clld-lag-podralsko-schvaleno.pdf>

MAS Rozkvět. *Mapa území působnosti MAS Rozkvět* [online]. -, 2014 [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: http://www.masrozkvet.cz/e_download.php?file=data/editor/22cs_2.jpg&original=91_rozkvet+zahrady+jiznich+cech.jpg

MAS ROŽNOVSKO: *Strategický plán LEADER 2008 - 2013* [online]. In: . 2008, s. 60 [cit. 2017-05-19]. Dostupné z: <http://www.masroznovsko.cz/file.php?id=3898&oid=1891664>MAS Rožnovsko 2014-202

MAS ROŽNOVSKO: *Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) Místní akční skupiny Rožnovsko na období 2014 - 2020* [online]. In: . 2016, s. 339 [cit. 2017-04-19]. Dostupné z: <http://www.masroznovsko.cz/file.php?id=3898&oid=4909765>

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Hodnocení místních akčních skupin* [online]. Praha, 2012a [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/venkov/mistni-akcni-skupiny/aktuality/hodnoceni-mistnich-akcnich-skupin-2012.html>.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Výsledky hodnocení 2012b* [online]. Praha, 2012 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/175380/Vysledky_hodnoceni_MAS.pdf.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Metodika pro standardizaci místních akčních skupin*. [online]. Praha: -, 2014 [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/320777/METODIKA_PRO_STANDARDIZACI_MISTNICH_AKCNICH_SKUPIN.pdf

NAD ORLICÍ. *Výroční zpráva 2007*. [online].; [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: http://www.nadorlici.cz/files/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava_mas_2007.pdf

NSRD - NÁRODNÍ SIEŤ ROZVOJE VIDIEKA SR. MAS v programovom období 2014 - 2020. [online]. Bratislava: -, nedatováno [cit. 2017-03-12]. Dostupné z: <http://www.nsrv.sk/index.php?start&pl=19>

NS MAS ČR. Metoda LEADER, Komunitně vedený místní rozvoj CLLD: Rozvoj venkova se zapojením místních komunit [online]. 2015a, s. 16 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/aktuality/2015/brozura-metoda-leader-a-clld/>

NS MAS ČR: Standardy MAS. Národní síť MAS ČR [online]. Praha: -, 2015b [cit. 2017-03-15]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/podklady-pro-op/standardy-mas/>

Národní síť místních akčních skupin ČR: Seznam schválených strategií CLLD [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://nsmascr.cz/schvalene-sclld/>

Oxford concise dictionary. English Oxford living dictionaries [online]. 2017.[cit. 2017-02-22]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/region>

OECD. 2011. Regional typology [online]. [cit. 2015-03-09]. Dostupné z:http://www.oecd.org/gov/regional-policy/OECD_regional_typology_Nov2012.pdf.

ONDRÁČKOVÁ, Olga. Místní akční skupiny 2007-2014-2020. In: *Strukturální fondy* [online]. Pardubice: -, 2014 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: [https://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/5cd903dd-acac-41d6-943f-7615a957dff2/Mistni-akcni-skupiny-\(MAS\)_Olga-Ondrackova.pdf?ext=.pdf](https://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/5cd903dd-acac-41d6-943f-7615a957dff2/Mistni-akcni-skupiny-(MAS)_Olga-Ondrackova.pdf?ext=.pdf)

PELCL, P. Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice: zpráva z výzkumného projektu 2007-2008. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, CpKP západní Čechy, 2008, 63 s. Venkov. ISBN 978-80-86902-74-6.

PERLÍN, R., KUČEROVÁ, S., KUČERA, Z. Typologie venkovského prostoru Česka, *Geografie 2010* [online]. Praha [cit. 2015-03-09]. Dostupné z: http://silvie-r-kucerova.cz/texty/Perlin_Kucerova_Kucera2010.pdf.

PERLÍN, R. Vymezení venkova pro potřeby PRV. Presentace ze semináře Venkov 2013. URL <<http://geography.cz/wp-content/uploads/2013/02/Perl%C3%ADn-vymezen%C3%AD-venkova-pro-pot%C5%99eby-PRV.pdf>

RYŠAVÝ, Ivan. Místní akční skupiny, či obce? Přetahovaná o miliardy začíná. *Moderní obec* [online]. 2014 (-), 1 [cit. 2017-05-12]. Dostupné z: <http://moderniobec.cz/mistni-akcni-skupiny-ci-obce-pretahovana-o-miliardy-zacina/>

SEBERA, Martin. Vícerozměrné statistické metody: Analýza hlavních komponent a Faktorová analýza [online]. Brno, 2012a [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: http://www.fsps.muni.cz/~sebera/vicerozmerna_statistika/pca.html. Masarykova universita.

SEBERA, Martin. *Vícerozměrné statistické metody: Shluková analýza* [online]. Brno, 2012b [cit. 2017-04-30]. Dostupné z: http://www.fsps.muni.cz/~sebera/vicerozmerna_statistika/shlukova.html. Masarykova universita.

SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A. *Úvod do geografie venkova* [online]. 1 vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014 [cit. 2015-03-23]. Elportál. Dostupné z: <http://is.muni.cz/elportal/?id=1192704>>. ISBN 978-80-210-6943-5. ISSN 1802-128X.

8.3 Legislativní normy

Zákon č. 248/2000 Sb.: o podpoře regionálního rozvoje. In: . Praha, 2000. Dostupné také z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=49565&nr=248~2F2000&rpp=15#local-content>

Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření VÚSC. Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky Praha, 1997. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-347>

Zákon č. 387/2004 Sb., o změnách hranic krajů. Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Praha, 2004. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-347?text=Z%C3%A1kon+%C4%8D.+387%2F2004+Sb.%2C+o+zm%C4%9Bn%C3%A1ch+hranic+kraj%C5%AF>

Zákona č. 314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností. Praha, 2002. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-314>

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ESFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EU	Evropská unie
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MUNI	Masarykova univerzita v Brně
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MZE	Ministerstvo zemědělství
NS MAS	Národní síť MAS
NSRV	Národná sieť rozvoja vidieka
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
ORP	Obec s rozšířenou působností
POÚ	Obec s pověřeným obecním úřadem
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SO POÚ	Správní obvod pověřeného obecního úřadu
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
UK	Univerzita Karlova v Praze

10 SEZNAM OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Obrázek 1: Homogenní regiony	16
Obrázek 2: Heterogenní region	17
Obrázek 3: Míra uzavřenosti regionu	18
Obrázek 4: Vymezení administrativních vs. funkčních regionů	19
Obrázek 5: Vývoj počtu nově vzniklých MAS v období 2002 – 2015	28
Obrázek 6: Rozdělení počtu MAS v jednotlivých krajích ČR	30
Obrázek 7: Průměrná velikost MAS ve státech EU, v programovém období 2007-2013	31
Obrázek 8: Průměrná velikost MAS v programovém období 2007-2013, dle počtu obyvatel	32
Obrázek 9: Histogram rozdělení MAS dle počtu obcí, ve kterých působ.....	41
Obrázek 10: Hustota zalidnění v jednotlivých MAS v ČR	42
Obrázek 11: Místní akční skupiny působící na území více krajů.....	46
Obrázek 12: Území působnosti MAS Rozkvět	53
Obrázek 13: Sutinový graf, vlastní zpracování	58
Obrázek 14: Dendrogram pro měření podobnosti MAS ČR	59
Obrázek 15: Průměrné hodnoty latentních proměnných pro jednotlivé shluky	60
Obrázek 16: Rozdělení MAS do jednotlivých shluků.....	61
Obrázek 17: Místní akční skupiny uzavřené na úrovni SO ORP	68

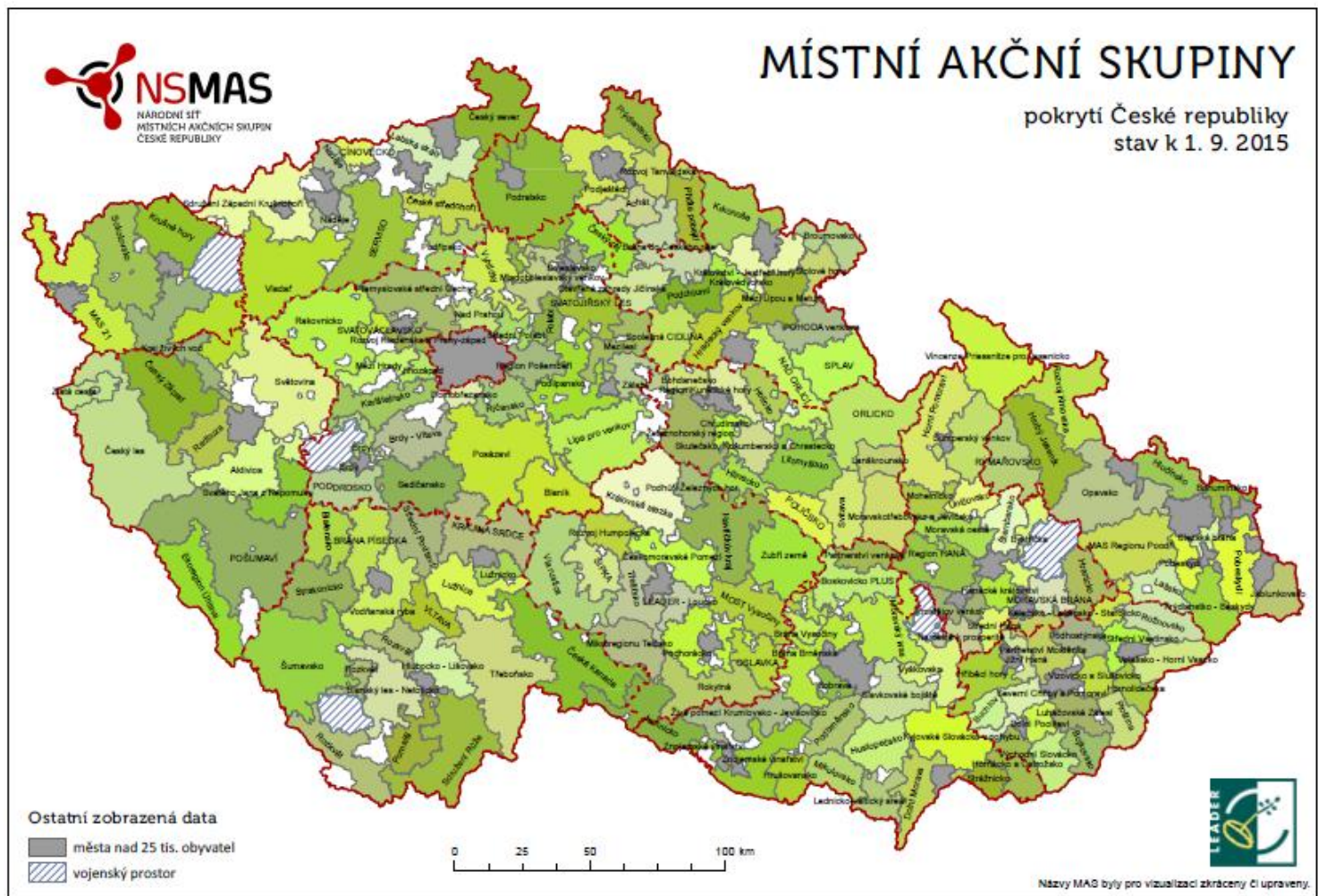
11 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Četnost venkovských obcí v ČR a krajích v roce 2015 a počet jejich obyvatel	10
Tabulka 2: Porovnání přístupů k vymezení regionů	27
Tabulka 3: Velikostní kategorie MAS v ČR dle rozlohy	39
Tabulka 4: Největší a nejmenší MAS v ČR	40
Tabulka 5: Rozdělení MAS dle počtu obyvatel	40
Tabulka 6: Rozdělení MAS do velikostních kategorií, dle počtu obyvatel.....	41
Tabulka 7: Sídlní struktura MAS v ČR	44
Tabulka 8: Rozdělení MAS dle počtu správních obvodů, ve kterých působí	46
Tabulka 9: Kategorizace MAS, vlastní zpracování.....	47
Tabulka 10: Kategorie zcela uzavřené MAS.....	48
Tabulka 11: Kategorie uzavřené MAS	49
Tabulka 12: Kategorie polouzavřené MAS.....	50
Tabulka 13: Kategorie otevřené regiony	51
Tabulka 14: Místní akční skupiny spadající do kategorie zcela otevřené regiony	52
Tabulka 15: Počet MAS působících v daném počtu POÚ	54
Tabulka 16: Vlastní čísla korelační matice a podíl na variabilitě pro 19 indikátorů	57
Tabulka 17: Kontingenční tabulka průměrných hodnot pro dané shluky	62
Tabulka 18: Vybrané charakteristiky MAS uzavřených na úrovni SO ORP	67
Tabulka 19: Faktory a důvody otevřenosti MAS v ČR.....	71
Tabulka 20: Alokace finančních prostředků, váha jednotlivých kritérií	72

12 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Pokrytí MAS ČR, stav k 1. 9. 2015	89
Příloha 2 Změny MAS mezi lety 2015 - 2016	90
Příloha 3: Zjišťované velikostní charakteristiky a sídelní ukazatele jednotlivých MAS ČR.....	91
Příloha 4 Zjišťované vztahové ukazatele u jednotlivých MAS ČR	92
Příloha 5: Korelační matice 19 proměnných.....	94
Příloha 6: Korelace hlavních komponent a proměnných	95
Příloha 7 Rozdělení MAS pomocí shlukové analýzy.....	96

Příloha 1: Pokrytí MAS ČR, stav k 1. 9. 2015, zdroj NS MAS

Příloha 2 Změny MAS mezi lety 2015 - 2016, vlastní zpracování na základě dat NS MAS ČR

Název 2015	Název 2016	Změna názvu	Počet obcí 2016	Počet obcí 2015	Rozdíl obce
MAS Lednicko-valtický areál, z.s.	MAS Lednicko-valtický areál, z.s.	ne	8	2	6
MAS - Střední Polabí, z.s.	MAS - Střední Polabí, z.s.	ne	16	14	2
MAS Karlštejsko, o.s.	MAS Karlštejsko, z.ú.	ne	60	58	2
Hradecký venkov o.p.s.	Hradecký venkov o.p.s.	ne	63	62	1
MAS Brdy z.ú.	MAS Brdy, z.ú.	ne	25	24	1
Místní akční skupina Podřipsko	Místní akční skupina Podřipsko, z.s.	ne	30	29	1
MAS Říčansko o.p.s.	MAS Říčansko o.p.s.	ne	38	39	-1
MAS Mezi Hrady, z.s.	MAS Mezi Hrady, z.s.	ne	20	23	-3
MAS Jižní Haná o.p.s.	Jižní Haná o. p. s.	ano	9	9	0
Občanské sdružení Aktivios	MAS Aktivios, z.s.	ano	68	68	0
MAS Šluknovsko	MAS Český sever, z.s.	ano	41	41	0
Český Západ - Místní partnerství, o.s.	MAS Český Západ, z.s.	ano	38	38	0
MAS Na cestě k prosperitě, z.s.	MAS Hanácký venkov, z. s.	ano	28	28	0
Místní akční skupina Horňácko a Ostrožsko	MAS Horňácko a Ostrožsko z.s.	ano	18	18	0
Místní akční skupina ORLICKO, z.s.	MAS ORLICKO, z.s.	ano	57	57	0
Místní akční skupina Mladoboleslavský venkov, o. s.	Mladoboleslavský venkov, z.ú.	ano	39	39	0

Příloha 3: Zjišťované velikostní charakteristiky a sídelní ukazatele jednotlivých MAS ČR

Velikostní charakteristiky	Rozloha
	Počet obyvatel
	Počet obcí
	Hustota osídlení
	Rozloha poměr proti průměru
	Počet obyvatel poměr proti průměru
	počet obcí poměr proti průměru
sídelní ukazatele	Největší město
	Počet obyvatel největší město
	Počet obyvatel sídlo MAS
	Rozdíl počet obyvatel největší město a sídlo MAS
	Počet obcí do 2000 obyvatel
	Počet obcí s více než 2000-10000 obyvateli
	Počet obcí s více než 10000 obyvateli
	Podíl obcí s počtem obyvatel do 2 tisíc na počtu obcí MAS
	Podíl obcí s počtem obyvatel 2-10 tisíc na počtu obcí MAS
	Podíl obcí s počtem obyvatel nad 10 tisíc na počtu obcí MAS
	Počet obyvatel v obcích do 2000 obyvatel
	Počet obyvatel v obcích s více než 2000-10000 obyvateli
	Počet obyvatel v obcích s více než 10000 obyvateli
	Podíl obyvatel obcí s počtem obyvatel do 2 tisíc na obyvatelstvu MAS
	Podíl obyvatel obcí s počtem obyvatel 2-10 tisíc na obyvatelstvu MAS
Podíl obyvatel obcí s počtem obyvatel nad 10 tisíc na obyvatelstvu MAS	

Příloha 4 Zjišťované vztahové ukazatele u jednotlivých MAS ČR

vztahové charakteristiky	Počet krajů na území MAS
	Počet krajů na území MAS poměr proti průměru
	Nejvýznamnější kraj název
	Počet obcí připadající na nejvýznamnější kraj
	Podíl počtu obcí připadající na nejvýznamnější kraj na počtu obcí MAS
	Počet obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější kraj
	Podíl počtu obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější kraj na obyvatelstvu MAS
	Počet SO ORP na území MAS
	Počet SO ORP na území MAS poměr oproti průměru
	Nejvýznamnější SO ORP název dle počtu obyvatel
	Počet obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP dle počtu obyvatel
	Podíl počtu obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obyvatel
	Počet obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP dle počtu obyvatel
	Podíl počtu obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obyvatel
	Nejvýznamnější SO ORP název dle počtu obcí
	Počet obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP dle počtu obcí
	Podíl počtu obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obcí
	Počet obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP dle počtu obcí
	Podíl počtu obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obcí
	Druhé nejvýznamnější SO ORP název dle počtu obyvatel
	Počet obcí připadající na druhé nejvýznamnější SO ORP dle počtu obyvatel
	Podíl počtu obcí připadající na druhé nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obyvatel
	Počet obyvatel obcí připadající na druhé nejvýznamnější SO ORP dle počtu obyvatel
	Podíl počtu obyvatel obcí připadající na druhé nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obyvatel
	Druhý nejvýznamnější SO ORP název dle počtu obcí
	Počet obcí připadající na druhý nejvýznamnější SO ORP dle počtu obcí
	Podíl počtu obcí připadající na druhý nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obcí
	Počet obyvatel obcí připadající na druhý nejvýznamnější SO ORP dle počtu obcí
	Podíl počtu obyvatel obcí připadající na druhý nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obcí
	Počet SO POÚ na území MAS
	Nejvýznamnější SO POÚ název dle počtu obyvatel
	Počet obcí připadající na nejvýznamnější SO POÚ dle počtu obyvatel
	Podíl počtu obcí připadající na nejvýznamnější SO POÚ na počtu obcí MAS dle počtu obyvatel
	Počet obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější SO POÚ dle počtu obyvatel
	Podíl počtu obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější SO POÚ na počtu obcí MAS dle počtu obyvatel
	Nejvýznamnější SO POÚ název dle počtu obcí
	Počet obcí připadající na nejvýznamnější SO POÚ dle počtu obcí
	Podíl počtu obcí připadající na nejvýznamnější SO POÚ na počtu obcí MAS dle počtu obcí
	Počet obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější SO POÚ dle počtu obcí
	Podíl počtu obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější SO POÚ na počtu obcí MAS dle počtu obcí
Druhé nejvýznamnější SO POÚ název dle počtu obyvatel	

	Počet obcí připadající na druhé nejvýznamnější SO POÚ dle počtu obyvatel
	Podíl počtu obcí připadající na druhé nejvýznamnější SO POÚ na počtu obcí MAS dle počtu obyvatel
	Počet obyvatel obcí připadající na druhé nejvýznamnější SO POÚ dle počtu obyvatel
	Podíl počtu obyvatel obcí připadající na druhé nejvýznamnější SO POÚ na počtu obcí MAS dle počtu obyvatel
	Druhý nejvýznamnější SO POÚ název dle počtu obcí
	Počet obcí připadající na druhý nejvýznamnější SO POÚ dle počtu obcí
	Podíl počtu obcí připadající na druhý nejvýznamnější SO POÚ na počtu obcí MAS dle počtu obcí
	Počet obyvatel obcí připadající na druhý nejvýznamnější SO POÚ dle počtu obcí
	Podíl počtu obyvatel obcí připadající na druhý nejvýznamnější SO POÚ na počtu obcí MAS dle počtu obcí
	Nejvýznamnější SO POÚ název dle počtu obcí
	Počet obcí v nejvýznamnějším SO POÚ
	Podíl počtu obcí nejvýznamněji zastoupeného SO POÚ v MAS na celkovém počtu obcí tohoto SO POÚ
	Nejvýznamnější SO ORP název dle počtu obcí
	Počet obcí nejvýznamnějšího SO ORP
	Podíl počtu obcí nejvýznamněji zastoupeného SO ORP v MAS na celkovém počtu obcí tohoto SO ORP
	Nejvýznamnější SO ORP název dle počtu obyvatel
	Počet obyvatel nejvýznamnějšího SO ORP dle počtu obyvatel
	Podíl počtu obyvatel obcí nejvýznamněji zastoupeného SO ORP v MAS na celkovém počtu obyvatel SO ORP

Příloha 5: Korelační matice 19 proměnných, vlastní zpracování na základě dat NS MAS ČR a ČSÚ

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12	X13	X14	X15	X16	X17	X18	X19
X1	1,00	0,62	0,74	0,24	-0,03	0,02	0,17	0,22	-0,13	-0,09	0,55	-0,41	-0,45	-0,47	-0,40	0,18	0,28	0,27	0,20
X2	0,62	1,00	0,62	-0,10	0,34	-0,30	0,42	0,13	-0,07	-0,03	0,64	-0,50	-0,56	-0,54	-0,52	0,23	0,37	0,31	0,29
X3	0,74	0,62	1,00	0,46	-0,17	0,25	0,10	0,18	-0,14	-0,10	0,59	-0,44	-0,49	-0,49	-0,45	0,23	0,34	0,34	0,27
X4	0,24	-0,10	0,46	1,00	-0,35	0,67	-0,05	0,08	-0,07	-0,03	0,17	-0,08	-0,08	-0,10	-0,07	0,08	0,07	0,11	0,07
X5	-0,03	0,34	-0,17	-0,35	1,00	-0,51	0,80	-0,02	0,03	0,02	-0,06	0,02	0,01	0,02	0,00	-0,06	-0,03	-0,08	-0,02
X6	0,02	-0,30	0,25	0,67	-0,51	1,00	-0,46	0,02	-0,04	-0,02	0,11	-0,07	-0,06	-0,09	-0,05	0,10	0,08	0,14	0,08
X7	0,17	0,42	0,10	-0,05	0,80	-0,46	1,00	0,03	0,02	0,03	-0,01	0,07	0,06	0,06	0,07	-0,11	-0,10	-0,14	-0,10
X8	0,22	0,13	0,18	0,08	-0,02	0,02	0,03	1,00	-0,83	-0,78	0,41	-0,25	-0,28	-0,26	-0,29	0,11	0,14	0,12	0,17
X9	-0,13	-0,07	-0,14	-0,07	0,03	-0,04	0,02	-0,83	1,00	0,95	-0,35	0,31	0,32	0,31	0,36	-0,16	-0,18	-0,20	-0,24
X10	-0,09	-0,03	-0,10	-0,03	0,02	-0,02	0,03	-0,78	0,95	1,00	-0,27	0,27	0,30	0,26	0,33	-0,17	-0,20	-0,19	-0,25
X11	0,55	0,64	0,59	0,17	-0,06	0,11	-0,01	0,41	-0,35	-0,27	1,00	-0,70	-0,75	-0,74	-0,70	0,36	0,52	0,46	0,44
X12	-0,41	-0,50	-0,44	-0,08	0,02	-0,07	0,07	-0,25	0,31	0,27	-0,70	1,00	0,92	0,97	0,93	-0,83	-0,82	-0,86	-0,81
X13	-0,45	-0,56	-0,49	-0,08	0,01	-0,06	0,06	-0,28	0,32	0,30	-0,75	0,92	1,00	0,92	0,97	-0,70	-0,89	-0,78	-0,81
X14	-0,47	-0,54	-0,49	-0,10	0,02	-0,09	0,06	-0,26	0,31	0,26	-0,74	0,97	0,92	1,00	0,91	-0,78	-0,81	-0,88	-0,78
X15	-0,40	-0,52	-0,45	-0,07	0,00	-0,05	0,07	-0,29	0,36	0,33	-0,70	0,93	0,97	0,91	1,00	-0,74	-0,85	-0,79	-0,87
X16	0,18	0,23	0,23	0,08	-0,06	0,10	-0,11	0,11	-0,16	-0,17	0,36	-0,83	-0,70	-0,78	-0,74	1,00	0,84	0,92	0,90
X17	0,28	0,37	0,34	0,07	-0,03	0,08	-0,10	0,14	-0,18	-0,20	0,52	-0,82	-0,89	-0,81	-0,85	0,84	1,00	0,87	0,93
X18	0,27	0,31	0,34	0,11	-0,08	0,14	-0,14	0,12	-0,20	-0,19	0,46	-0,86	-0,78	-0,88	-0,79	0,92	0,87	1,00	0,86
X19	0,20	0,29	0,27	0,07	-0,02	0,08	-0,10	0,17	-0,24	-0,25	0,44	-0,81	-0,81	-0,78	-0,87	0,90	0,93	0,86	1,00

Příloha 6: Korelace hlavních komponent a proměnných, vlastní zpracování na základě dat NS MAS ČR a ČSÚ

Proměnná	Korelace faktorů a proměnných (faktor. zátěže) podle korelací				
	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5
Rozloha	-0,509813	0,206261	0,107860	-0,645967	-0,159982
Počet obyvatel	-0,559731	0,611631	-0,026885	-0,402323	-0,183845
Počet obcí	-0,564337	0,010262	0,080774	-0,724693	-0,000519
Podíl obcí s počtem obyvatel do 2 tisíc na počtu obcí MAS	-0,163778	-0,513638	0,098634	-0,557192	0,548752
Podíl obcí s počtem obyvatel nad 10 tisíc na počtu obcí MAS	0,048200	0,840824	-0,016998	0,162331	0,392000
Podíl obyvatel obcí s počtem obyvatel do 2 tisíc na obyvatelstvu MAS	-0,115553	-0,783168	0,021036	-0,326301	0,285102
Podíl obyvatel obcí s počtem obyvatel nad 10 tisíc na obyvatelstvu MAS	0,049997	0,811949	0,071802	-0,165172	0,508774
Počet krajů na území MAS poěr oproti průměru	-0,366097	0,000403	0,840066	0,106339	-0,006130
Podíl počtu obcí připadající na nejvýznamnější kraj na počtu obcí MAS	0,405037	0,055988	-0,853415	-0,237427	-0,049356
Podíl počtu obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější kraj na obyvatelstvu MAS	0,373525	0,058384	-0,828548	-0,296405	-0,063305
Počet SO ORP na území MAS poměr oproti průměru	-0,758043	0,090466	0,182702	-0,319124	-0,238908
Podíl počtu obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obyvatel	0,950737	-0,014073	0,117341	-0,086825	0,037477
Podíl počtu obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obyvatel	0,954598	-0,046007	0,065727	-0,027193	0,082524
Podíl počtu obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obcí	0,955522	-0,028157	0,101897	-0,011841	0,054983
Podíl počtu obyvatel obcí připadající na nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obcí	0,951405	-0,032256	0,051184	-0,097801	0,045920
Podíl počtu obcí připadající na druhé nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obyvatel	-0,804678	-0,127377	-0,297577	0,309964	0,183719
Podíl počtu obyvatel obcí připadající na druhé nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obyv.	-0,880781	-0,056370	-0,257208	0,208078	0,081712
Podíl počtu obcí připadající na druhý nejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obcí	-0,866173	-0,128599	-0,264816	0,206389	0,121526
Podíl počtu obyvatel obcí připadající na druhýnejvýznamnější SO ORP na počtu obcí MAS dle počtu obcí	-0,858829	-0,085171	-0,217493	0,307140	0,153169

Příloha 7 Rozdělení MAS pomocí shlukové analýzy

	MAS spadající do příslušného shluku	počet MAS
Shluk 1	Havlíčkův kraj, o.p.s., Královská stezka o.p.s., Lípa pro venkov z.s., MAS Achát z.s., MAS Aktivios, z.s., MAS Česká Kanada o.p.s., MAS Český les, z. s., MAS Český Západ, z.s., MAS Karlštejnsko, o.s., MAS Litomyšlsko o.p.s., MAS Moravský kras z.s., MAS ORLICKO, z.s., MAS Pobeskydí, z. s., MAS Podlipansko , o.p.s., MAS Regionu Poodří, z.s., MAS Rozkvět, z.s., MAS Sdružení Růže z.s., MAS Sdružení Západní Krušnohoří, z.s., MAS Slavkovské bojiště, z.s., MAS Sokolovsko o.p.s., MAS Světovina o.p.s., MAS Šumavsko, z.s., MAS Zubří země, o.p.s., MAS Železnohorský region, z.s., Místní akční skupina Blanský les - Netolicko o.p.s., Místní akční skupina Brána Brněnska, z.s., Místní akční skupina Opavsko z.s., Místní akční skupina Podbrněnsko, spolek, Místní akční skupina POŠUMAVÍ, zapsaný spolek, Místní akční skupina Třeboňsko o.p.s., Posázaví o.p.s., Přemyslovské střední Čechy o.p.s., Region HANÁ, z.s., SERVISO, o.p.s., Via rustica o.s.	35
Shluk 2	Brdy - Vltava o.p.s., Bystřička, o.p.s., Ekoregion Úhlava, o.s., Jižní Haná o.p.s., MAS Frýdlantsko – Beskydy z.s., MAS Hanácký venkov, z. s., MAS Holicko, o.p.s., MAS Jihozápad o.p.s., MAS Krajina srdce, z.s., MAS Mezi Hrady, z.s., MAS Moravská cesta, z. s., MAS Podchlumí, z.s., MAS Sedlčansko, o.p.s., MAS Strážnicko, z.s., MAS Střední Vsetínsko, z. s., MAS Vizovicko a Slušovicko , o.p.s., MAS Znojemské vinařství, z. s., Místní akční skupina Blatensko, o.p.s., Místní akční skupina Kelečsko - Lešensko - Starojicko, z.s., Místní akční skupina Království - Jestřebí hory, o.p.s., Místní akční skupina Podhostýnska, z. s., Místní akční skupina Podještědí, z.s., Místní akční skupina POHODA venkova, z.s., Místní akční skupina svatého Jana z Nepomuku, Místní akční skupina Zálabí, z. s., OSLAVKA o.p.s., Rozvoj Tanvaldska z.s., RÝMAŘOVSKO, o.p.s., Střední Haná, o.p.s.	29
Shluk 3	LAG Podralsko z. s., MAS - Partnerství Moštěnka, o.p.s., MAS Brána do Českého ráje, z.s. , MAS Český sever, z.s., MAS Horňácko a Ostrožsko z.s., MAS Kraj živých vod, z.s., MAS Vladař o.p.s., Místní akční skupina Jemnicko, o.p.s., NAD ORLICÍ, o.p.s., Obecně prospěšná společnost pro Český ráj	10
Shluk 4	Kyjovské Slovácko v pohybu, MAS - Střední Polabí, z.s., MAS Blaník, z. s., MAS České středohoří, z.s., MAS Hranicko z. s., MAS Hrubý Jeseník, z.s. , MAS Chrudimsko, z.s., MAS Královédvorský, z. s., MAS Lednicko-valtický areál, z.s., MAS Moravskotřebovsko a Jevíčko o.p.s., MAS Polabí, o.p.s., MAS Říčansko o.p.s., MAS Strakonicko, z.s., MAS Uničovsko, o.p.s., MAS Vincenze Priesnitzze pro Jesenícko, o.p.s., MAS Vyhličky, z.s., MAS Východní Slovácko, z.s., MAS Zlatá cesta, o.p.s., Místní akční skupina Boskovicko PLUS, z. s., Místní akční skupina Lanškrounsko, Místní akční skupina Mezilesí, Místní akční skupina Stolové hory, Místní akční skupina Svitava z.s., Místní akční skupina Šipka, z. s., MOST Vysočiny, o.p.s., Otevřené zahrady Jičínska z.s., Rakovnicko o.p.s., Rozvoj Krnovska o.p.s., Sdružení SPLAV, z.s., Společnost pro rozvoj Humpolecka, z.s.,	30
Shluk 5	Hradecký venkov o.p.s., MAS „Přidte pobejt!“ z.s., MAS Bobrava, z.s., MAS Bojkovska, z.s., MAS Boleslavsko z.ú., MAS BRÁNA PÍSECKA z.s., MAS Broumovsko+, z. s., MAS Buchlov, z.s., MAS CÍNOVECKO o.p.s., MAS Dolnobřežansko o.p.s., MAS Frýdlantsko, z.s., MAS Hornolidečska, z.s., MAS Hrušovansko, z. s., MAS Hustopečsko, z. s., MAS LEADER - Loucko, z.s., MAS Lužnicko o.p.s., MAS Mikulovsko o.p.s., MAS Mohelnicko, o.s., MAS Partnerství venkova, z. s. , MAS Ploština, z.s., MAS PODBRDSCO, z.s., MAS POLIČSKO z.s., MAS Region Kunětické hory, z.s., MAS Skutečsko, Košumbersko a Chrastcko, o.s., MAS Staroměstsko, z.s., MAS SVATOVÁCLAVSKO, z.s., MAS Šumperský venkov, z. s., MAS VLTAVA, z.s., Místní akční skupina Brána Vysočiny o.s., Místní akční skupina Hlinecko, z. s., Místní akční skupina Hlubocko - Lišovsko o.p.s., Místní akční skupina Hřibecí hory, z.s., Místní akční skupina Mikroregionu Telčsko, z. s., Místní akční skupina Střední Povltaví, z.s., Místní akční skupina Třeštsko, o.p.s., Místní akční skupina Valašsko - Horní Vsacko, z.s., Mladoboleslavský venkov, z.ú., Podhorácko, o.p.s., Podhůří Železných hor o.p.s., Prostějov venkov o.p.s.	40
Shluk 6	Luhačovské Zálesí, o.p.s., MAS 21, o.p.s., MAS Bohdanečsko, z.s., MAS Brdy z.ú., MAS Českomoravské pomezí o.p.s., MAS Hanácké Království, z.s., MAS Horní Pomoraví o.p.s., MAS Jablunkovsko, z. s., MAS Krušné hory, o.p.s., MAS Labské skály, z.s., MAS Lašsko, MAS Lužnice, z.s., MAS MORAVSKÁ BRÁNA, z.s., MAS Nad Prahou o.p.s., MAS Naděje o.p.s., MAS Radbuza, z.s., MAS Rokytná, o.p.s., MAS rozvoj Kladenska a Prahy-západ, o.s., MAS Slezská brána, z. s., MAS Šternbersko o.p.s., MAS Vodňanská ryba, z.s. , MAS Vyškovsko, z.s., Místní akční skupina Bohumínsko, z.s., Místní akční skupina Dolní Morava, z.s., MAS Dolní Poolšaví, o.s., Místní akční skupina Hlučínsko z.s., MAS Krkonoše, o.s., Místní akční skupina Mezi Úpou a Metují, Místní akční skupina Podřipsko, Místní akční skupina Pomalší o.p.s., Místní akční skupina Rožnovsko, Místní akční skupina Severní Chřiby a Pomoraví, z.s., Místní akční skupina SVATOJIŘSKÝ LES, z.s., Region Pošembeří o.p.s., Společná CIDLINA, z.s., Živé pomezí Krumlovsko-Jevišovicko	36